

ગુલબંકાવત્સીની વાર્તા.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૪૪૬૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ગુણભંડાવળીની વાલી

વિષય ૬ : ૪

ગુલબંકાવળીની વાર્તા.

જાપાવી પ્રેસિદ્ધ કર્તા.
મહાદેવ રામચંદ્ર જગુટે પુસ્તકસેશર,
શ્રી દરબાજા—અમદાવાદ.

પ્રત ૪૦૦૦

સંવત ૧૮૨૮

આવૃત્તિ ૫ માં.

સંવત ૧૯૮૪

શ્રી પ્રજાહીતાર્થ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં પા. સોમાભાઈ દલપતરામે
જાણ્યું. શાહપુર નવીચોળ—અમદાવાદ.

કિંમત ૧-૮-૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી ગ્રંથીરાઈટ-સંગ્રહ

અસંખ્ય ધારાથી ઉડતો ભકિતરસનો પુવારો

અમર ચરિત્ર

ભાગ ૧-૨-૩-૪-૫

ભકત બાપાલાલ વેણીરામ કૃત.

હાથમાંથી હેઠે મુકવાની ઇચ્છાજ ન થાય, એવો નિરં.

પાસે રાખવા લાયક લોકપ્રિય ગ્રંથ

ભકિત રસનો મહિમા વિશ્વવિખ્યાત છે, આમાં સત્ય, શિયળ, જ્ઞાન, નીતિ, વીર, હાસ્ય, કરુણા, શૃંગાર, શાન્ત, અદ્ભુત અને ભયાનક રસથી ભરપુર એવા અસંખ્ય આખ્યાનોનો સંગ્રહ છે. આખ્યાનો દ્વણીજ સરળ ભાષામાં લખાયેલા હોવાથી નાના બાળકો તેમજ સ્ત્રીઓને પણ વાંચવા સુગમ પડે છે. પૌરાણીક વિષય આવી સરળ ભાષામાં સમજાવ્યો હોય એવો આ શિવાય બીજો એક ગ્રંથ નથી. થોડાજ સમયમાં આ પુસ્તકની પ્રથમ ભાગની દસ આવૃત્તિ ખલાસ થઇ છે તેમજ બીજા ભાગની સાત આવૃત્તિ ખલાસ થઇ છે એજ એના સારાપણની ખાત્રી બસ છે. દરેક ભાગની કિંમત રૂ. ૩) મુજબ પાંચ ભાગની કિંમત રૂ. ૧૫-૦-૦ પોસ્ટેજ જુદું.

મળવાનું ટેકાણું.

મહાદેવ રામચંદ્ર બેગુડે—મુકસેલર.

તથા દરવાજા—અમદાવાદ.

ગુલબંકાવળીની

અસલી વારતા.

મંગલાચરણ.

દોહરો.

શ્રીગણપતી આરાધીએ, પ્રભુ બેઠ કરજેરે;
સહુ મળી કવી કર્યા કરો, કાઠમાં દેશો ખોડ. ૧
સરસ્વતીમા કર્યા કરો, વાણી આપો શુદ્ધ;
ખોટું ખર્ચ લેતો નથી, ક્યાં તમારી શુધ. ૨
પ્રથમ ઇષ્ટદેવને પ્રણમું, જેની મુખપર સહાય;
કર્યા કરો હું કરમર્ચ, એ અંચ ચાલતો થાય. ૩

ચોપાઇ—સીરકસ્તાન નામે એક ગામ, જલદસંગ રાજનું નામ;
રાજ ચલાવે રૂડી પેર, ઘણી અલખત છે તેને ઘેર, વરણ અઢારે વાસે
રહે, શોભા ઇંદના સરખી વહે, રાજને પ્રધાનજી સહી, તે પણ અતી
હલો છે તહી. તે રાજને રાણીએક, તેહ તણો સું કહુ વિવેક, તેને પુત્ર
અગટ્યા છે ચાર, તેની શોભાનો નહી પાર, ફરી પુત્ર જનમીયો એક,
તેના લેખ કર્યા સુવીવેક, જોશીએ રાજને કહું, તે લેખમાં એક કહતક
અર્ચું, રાજ બેઠ્યો મુખથી વાણુ, કહો જોશીજી ચતુરસુખણુ, સાંભળને
જોશી કહે રાય, તે લેખ તણો મહીમાય. પુત્રનું મુખ જોશી જ્યારે,
આંખે બંધ થયો ત્યારે; ત્યારે રાજ ચમક્યો મન, જોશી કહે તે
સત્ય વચન.

ઢાહરો—રાજાએ વજર તેડાવીયો, કહી માંડોને વાત, કહે વજર
હવે શું થશે, દાર્યું શું કરવું બાત. ૧ પુત્રનું મુખ જોવું નહીં; શું
છે પુત્રનું કામ; મુકો એને વન જઈ, ન આવે આ કામ. ૨ વજર
તમે ચોકી દરો, ના મુકો વીલો એહ; જાળવજો જુગતે કરી, સાચું
કહું છું તેહ. ૩ વજર સાંથી સંચર્યો ગયો વન મોજર, ખાર ગાહ
હિપર જઈ કરે જતન અપાર.

ચોપાછ—એ વાતતો અહીંથી રહી, ઘેર રાજાની શોગત થઈ;
વજર ગયા પછી શું થયું, પેર તેહની પ્રીતે કહું, એક સમે પોતે
રાજન, નીકળ્યા મીજખાનીએ વન; ભુપ બેઠો વાડીમાં જઈ, ખાનપાન
કરેછે સહી. મૃગીયા રમવાને નીકળ્યો બહાર, સાથી પોતે તેડ્યા સાર;
સાથે સાથી તેને સહી, શીકાર કરવાનો ઇચ્છા થઈ, મૃગ એક દીકું
વન મોજર, સાધ્યું બાણ મુક્યા તો ખાર; જાણે ધાયલ કરે આવે
લાગ નાસે હરણ ત્યાં અચાગ, પુઠે રાયે મુક્યો તોખાર, નાસે તે તો
વન મોજર. સાથી સૌ પછવાડે રહ્યા, રાજા હરણની પુઠે ગયા, સાત
જોજન તે નાહું જાણુ તે હરણના લીધા પ્રાણુ. અશ્વ રાખ્યો ઉભો તે
કામ, થઈ ગયું રાજાનું કામ. પુત્ર પાંચમે તાજલમુખ નામ, જોણે
નીજ તજ્યું ગામ, મુખ જુવે તો અંધજ થાય. જાણી કહાડ્યો
જંગલમાંય. એક દીવસ પ્રધાનજ સહી, શીખનાં વચન કુંવરને કહી,
તેથી ક્રોધ ચઢાવી કરી, આવ્યો મુત બમતો કરી, તેના જોમ
આવીતે મળ્યા, લખ્યા લેખ ટળે નહી ટળ્યા, દીકો આવનો રાજા
કુમાર, જાણે ખીજો ઈંદ્ર અવતાર, ધન્ય ધન્ય એ જનુની તંન,
જેની કુંખે થયું રતન; દષ્ટ બરી જોયો જોડે, રાજા અંધ
ચયો તેડે.

છાપો—ટળશે ભુંડી ભુખ, કંઈક ઉદમ કરાચો, ટળશે

જાતરનો ભેદ દેશ પરદેશ ગયાથી ટળશે દેહમાં રાગ ઝોસક કરવાથી; ટળશે દુર્ખાળ દેહ મહો જપ તપ કરવાથી. પુન્યે તો પાપ ટળે સહી માહજનો કહે કથી; કવીજન મુખ વાણી કહે લખ્યા લેખ ટળતા નથી. જમ જોરાવર શરણ મેર ઉપર જઈ એસે: પેસે બીર શુદ્ધ જમ દેશકે વિદેશ. પેસે જો પાતાળ આપ આકાશ જાય; રહે શેષને શરણ રહે વચ્ચે દળમાંહે. જોગી થઈ જંગલ જમે અનેક ઉપાય કરે કદી; કવીજન કહે સત માનજો લખ્યા લેખ ટળવાના નથી.

ઢાહુરો—પુત્ર જણે કોઈ રાજવી, અથવા રાજકુમાર; દ્રષ્ટે દ્રષ્ટ ખેડેની મળી, ત્યાંથી ચાલ્યો સાર. ૧ નજર ભરીને નિહાળીયું અંધ થયો અમને રાય લખ્યા લેખ આવી મળ્યા, શાસ્ત્ર ખોટા કેમ થાય ૨ રાજ્યે મન વિચારીયું. એ સુત મારો જણ; જોશીએ કહ્યું નિશ્ચે થયું, મેં નિશ્ચે કયું પ્રમાણ ૩ શોકાતુર મનમાં થયો, તેને દુઃખતણો નહિં પાર; જરા માર્ગ મુજે નહિ વજર આવ્યો તે ઠાર. ૪ પ્રધાન જે પોતાતણો. શુદ્ધમન જેતું નામ; પુત્રને શોધવા નીસર્યો, આવી પહોંચ્યો તે ઠામ. ૫ આવીને હોમો રંભો, કરી દ્રંડવત પ્રણામ. રાજ કંઈ નથી દેખતો, વિચાર્યું તે ઠામ. ૬ જાન કેમ નથી બોલતા, મેં તમને ક્યાં પ્રણામ; તમને અડસટે ઝોળખ્યા, ક્યાંથી આવ્યા આ ઠામ. ૭ રાજ કહે શું બોલીએ. અંધ થયો હું જણ; રાજકુંવરે દીઠો અહીં, તેહ પુત્ર નિર્વાણ, ૮ છુટો કેમ મુક્યો તમે. અહીં કેમ આવ્યા આપ; મારી શીખ માની નહિં, નડ્યાં પુર્વનાં પાપ. ૯ શોકાતુર સરવે થયા મુશ્કી આવા વચન; પછી તેડી આવ્યા પુર વીશે, સેન્ય સહિત રાજન, ૧૦ વાતો ચાલી પુર વીશે, પામ્યા સરવે દુઃખ; પાપી

શુત્ર પેદા થયો, દીકું તેનું મુખ. ૧૧ ત્રાહે ત્રાહે સહિસ કરે, વર્ણ
અઢારે લોક; નિંદા કરે સહુ પુત્રની. ધરે મનમાં શોક. ૧૨ રાજ
આલી ઘેર ગયા તેને દુઃખતણો નહીં પાર; ભરી સભા બેઠો સહી
સરવે કર્યા જીહાર. ૧૩ જોશી પંડિતને વેદીયા વધદ વીપ્ર અપાર,
આશીર્વાદ દીધા સસી મુખ બોલ્યા તે ઠાર. ૧૪ શાસ્ત્રવચન સાચાં
થમાં અંધ થયો હું આય; પાછાં નેત્ર આવે મુને એવો છે ઉપાય. ૧૫
ત્યારે વિપ્ર સહુ બોલીયા વધદક શાસ્ત્રનું કામ; પુછો તેડી ધનવંતરી
તે પુરે મનની હામ. ૧૬

ચોપાધ—વચન વિપ્રનાં મનમાં ધરી વધદ સભા રાજ્યએ
કરી; મુલક મુલકના હકીમ જેહ તેડ્યા સહુ આણી નેહ. ભરી
સભા સહુ બેઠો સાથ રાજ બોલ્યો જેડી હાથ; કયે પ્રકારે પામું
આંખ, શાસ્ત્ર પ્રમાણે પુરો સાખ મારે ધનવંતરી સહુ તમે નિશ્ચ
કરીને બોલ્યા અમો; એમ કહીને નમાવ્યું શીશ્વ ત્યારે વધદ બોલ્યા
દશવીશ. અનેક ઉપાય કરશો રાજ તોયે આંખ સારી નવ થાય;
લખીત વાત એ નિશ્ચ થઈ દેખતો કરનારી છે તહી. ગુલખંકાવળી
પુષ્પ જે સાર તેહ મળે તો થાય કરાર; સાત જન્મનો અંધજ હોય
અડકે પુલકે નજરે જોય. તે મળે કામજ થાય બાકી બીજ
નથી ઉપાય, એવા વધદનાં સુણી વચન હરખ્યું ધણું રાજનું મન.
બોળ કરાવી અપરંપાર શોધવા મોઢ્યા ઠારોઠાર; જે લાવે
બંકાવળી ભાળ તે નરને હું કરું નીહાલ. અખુટ ભંડાર ભરાવું
આસ વજર કરીને રાખું પાસ; સહજજન થયા તથ્યાર શોધવા
નીકળ્યા ઠારોઠાર. પહાડ પર્વત જોયા બહુ કામ, પશુ ન મળે
બંકાવળી નામ; ચાર દીશાએ ચાલ્યા સહી કાંઈ જવામાં બાકી
નહી. નીરાશ થઈ પાછા આવીયા કાંઈ ભાળ તે નવ લાવીયા.

લાચાર થઈ બેઠા સહિ સાથ ત્યારે ધસ્યા રાજાએ હાથ અરે દેવ,
આપે શું થયું વેદ વચન મીથ્યા તો મયું. ક્યાં જાણું હવે શું કરું
દેહ ત્યાગ કરીને મરું; અંધ તણો તો ધીક અવતાર લાચાર થઈ
બોલ્યા તે ઠાર.

દોહરો—લાચાર થઈ વાણી કહી ત્યારે ઉઠ્યા સુત ચાર
પાસ જઈ ઉભા રહ્યા કરી પિતાને જીહાર. ૧ આશીંગણુ થાણુ
અમો ખત્રીસ લક્ષણુ તન; ખંઠાવળીને લાવીએ મુખ બોલ્યા એમ
વચન ૨ ચતુરાઈએ શોધી લાવણું આશીંગણુ થાણું તાત રજા
આપો અમને તમે બોલ્યા સભામાં વાત. ૩ રાજા કહે હું અંધ
થયો વળી તમો જાણો છો તન્ન; ધીરજ કેમ ધરી શકું, કેમ
વાળીશ મુજ મન. ૪ થોડા દિવસે આવણું નિશ્ચે કરીશું કામ
માટે રજા આપો તમે આ વેળા આ કામ પ નથી આશરો ખીજા
તણો સરવે બિચારા રાકે અમ વિના કામ સરે નહિ, એ નિશ્ચે
આડો આંકે ૬ સભા સરવે વાણી વહે એ ખત્રીસ લક્ષણુ તન્ન લાવે
તેમાં સંદેહ નહી એમ બોલ્યા સરવે વચન ૭ ધીરવીર મહાપર-
રાકમી. જીવ શિરોમણી સાર; એ ચતુરાઈથી પેદા કરે ગુણ તણા
ભંડાર; ત્યારે રાજાએ હિમત ધરી, બોલ્યા તેને કામ; લ્યો ખજાનો
જાતી ધણો. સિદ્ધ કરો એ કામ ૮ હસ્તી પાંચ અર્ધરાવતી; વળી
પાંચસે સ્વાર; ખજાનો આપ્યો અતી ધણો, કહેતાં ન આવે પાર
૧૦ શુભ મહુરત જોઈ નીસર્યા; કુચ મુકામે જાય, એ વાત રહી
એટલે; ખીજો કહું મહીમાય.

ચોપાઈ—તાજલમુખને ખમરજ થઈ. પિતા અંધ થયો મુ-
જને જોઈ; તેની ચર્યા મારે જોવી સહી, એ વાતમાં સંદેહ નથી
મળ્યા જંગલમાં મુજને તાત; સાચી માની કુંવર એ વાત; ધિક્કાર

વડયો મારો અવતાર; મુજ શીર એહી મોટી આળ. ધિકકાર પડ્યું
 એ મારે રૂપ; જઈ પડું હું મોટે કુપ; શું મુખ લક્ષને હું ફરું
 માટે વીખ ખાધને મરું એમ વિચાર કર્યો જોટલે, કાસદ એક
 આવ્યો તેટલે; તેણે મુખથી વાણી કહી રાજના કુંવર આવ્યા છે
 અહીં, બંકાવળી લેવા કારણે; ધર તજ નાકલ્યા ખારણે તે મળે
 તો રૂડું થાય. તો એ આંખે દેખે રાય, એવા વચન રાજનાં સુણી
 ખુશાલી વાધી મનમાં ધણી વિચાર કર્યો પોતાને મન, હું જઈ
 મળુ મુજ બાંધવ જન પછી પાર હું તેહનો લઉં; તે પ્રમાણે હું
 પશુ જાઉં તોરી ઉપર થયો અસ્વાર; માર્યો ઘોડો ન ભાગી વાર
 મુકામ કરી રહ્યાતા જ્યાંય; કુંવર આવી પહોંચ્યા ત્યાંય; ઘોડા
 મધે ઘોડો સહી; કાઠએ તેને ઓળખ્યો નહીં; એક સૈયદ તેના
 લશ્કરમાંહી તેણે પુછ્યું રાજકુંવરને જઈ; કાણુ છો તમે બાળે
 વેષ કેમ નીકળ્યા છો પરેશ. ત્યારે તે નર બોલ્યો બોલ; જાણે
 જાણ્યા અમૃતની તોલ પંથી મુસાફર છીએ અમે; પુછો છો તો
 સુણજો તમે નથી ભાઈબાંધ સજ્જન સાથ; તમ શરણે આવ્યો બોલો
 હાથ; ત્યારે બોલ્યા સૈયદ સહી ચિંતા ફિકર કાંઈ કરવી નહીં. સુખે
 રહો અમારી પાસ, લશ્કર સાથે કરજો વાસ.

દોહરો—એમ અરસપરસ વાતો કરે. રહ્યા તેને સાથ પ્રા-
 તઃકાળે ત્યાં થકી; લીધો સૈન્ય સંગાથ ધણી પંથ કાપ્યા સહી,
 એમ કરતાં આવ્યું એક ગામ દેરા તંબુ તાણીયા કીધા સરવે
 મુકામ તે નગર તણી શોભા ધણી; કહેતાં કહી નવ જાય નવ નવા
 મહેલ શોભી રહ્યા દીસે ધણી શોભામ. રાજ ત્યાં તો સતવાહીઓ
 પ્રજા તણે પ્રતીપાળ. દુઃખ નહી તે દેશમાં શોભા અપરંપાર
 તારીફ સુણી - એવી શહેરની હરખ્યા સહુ તે ઠામ ચાર ભાઈ તે

ચતુર નર જોવા લાગ્યા તે મામ પ દરવાજા પોળને ખારીયેઃ
 મલી કુચીને બનર, જળાદળ જ્યોત ઝલકી રહી, શોભા ઠારક
 કાર જોતાં જોતાં આવીયાં : જ્યાં બર્મા બનર; ત્યાં એક મહેલ દીઠો
 સહી તેના શોભાને નહી પાર ૭ ઝળાં ઝરખાં રાવડી, સહિ મેન્દા
 કારી કામ; ચક્ર નાખ્યો જરી તણો જણો ઈંદ્રપુરનું ધામ ૮ ઢોલ
 દીઠો એક ખારણે ત્યાં છે સુંદર કામ વળી નાર એક એક નવીઃ ને
 ઈંચા બહિ ધામ ૯ ચારે બાજ મહા ચતુર છે; પુછે તેડીને પાસ
 આ મહેલ છે કોણુ તણો કોનો છે એમાં વાસ ૧૦ આ ઢોલ મુક
 આ કારણે; એ અચરજ સરખી વાત; પુછુ હું પ્રીત કરી; સાચાં
 કહે સાક્ષાત. ૧૧

એપાદ—એ રીતે ચારે બોલ્યા વાત, ત્યારે જોડ્યા તેણે હાથ,
 એટો ગુનકા કેર કાર રાજ કારથી શોભા સાર દેવામના છે સુંદર
 રૂપ; નાગ દન્યાથી શોભા અનુપમ પદમણી હંસની ચીતણા નાર
 તેની ગણતી નથી લગાર. જણે ઝળહળ જોત હિંમતકાર શોભે
 હિંમત; મોહની રૂપ છે. સુંદરી. પ્રથવી ઉપર એક અવતરી. લાખી
 ગુનીદા એનું નામ, ગેલું કીધું સંવળું ગામ. લાખ રૂપિઆ જેઠ,
 મુખ વીનતાનું નારખે તેહ પ્રથમ દ્રવ્યના ઢગલા કર, પછી ડાંડીયા
 કરમાં ધરે; એક લાખનો એટલ નાથ વીનતાને કાને પડે શાદને
 મુણીને રહે માન. દાશી સાથે મોઢલે પાન તેડી જાય છે મહેલની
 મહી જે કહેશે તે કરશે તહીં દ્રવ્ય હોયતો નાદજ કરો, નહીં તે
 મારગ માંહી પરવડો. એવા દાશીના મુણી વચન, વીચાર કરવક
 લાખા મન એટલો તોલ રાખે સુંદરી, જોવી એને નજર કરી.
 લાખ રૂપિઆનો એટલ ઢોલ, તે પ્રમાણે જોવું તોલ. પાસે દ્રવ્ય તેને
 શી વાર, ચાર ઢગલા કર્યા તે દાર, પડે ડાંડીયા લીધા

હાથ, અરાજ કર્યો ચારે જણુ સાથ, લશ્કર પડ્યું પાદરે સહી, ચારે
આળ્યા ગણીકાને તહીં, તાજલમુખ રહ્યો લશ્કર પાસ, ચારે આળ્યા
શુભકા અવાસ.

દોહરો—કીધો નાદ ચારે જણે થયું વનિતાને જાણ; પ્રસન્ન થઈ
થાણું કામની, બોલી મુખે વાણુ ૧ કો નર આવી પહોંચ્યા સહી
દાસી દે જઈ માન; તેડી લાવ મુજ આંગણે, આપો ફેફળ પાન
૨ એવા વચન દાસી શુભી, ઉતરી તેની વાર; શશુગાર સજ્યા
તે શોભતા, શોભાને નહીં પાર, ૩ જુહાર કર્યા નીચી વળા. બોલી
મુખથી વાણુ, બહે પધાર્યા રાજવી, છોજ ચતુરસુજન ૪ શેઠાણી
તેડે સહી મોકલ્યા ખીડા પાન; ચતુરને ચતુર મળે એમ કહીને દીધું
માન તેડી ગઈ તે તારણી, ચારે ચતુરસુજણુ; ખેઠક મધે લાવી સહી
ત્યાં શોભે ઉગ્યો લાણુ ૬ પાટ પરવાળા તણો, જડીત હીંડોલા ખાટ
એ વિરવકર્માએ રચી ધણી શોભે છે ઘાટ સાથે એક વનિતા બેડી
હતી તેની શોભાને નહિ પાર જેવી કાને સુણી હતી તેની સુંદર નાર
૮ મૃગાનેણી કટી કેશરી શોભે સુર અવતાર જાણે વીજળી ચમકી રહી
વદન કમળ આકાર ૯ ધણી ચપલતા નારની, બુધ તણી ભંડાર;
સોલ વરસની સુંદરી દેખે ચતુર નર ચાર ૧૬ વનીતા ઉડી ઉભી થઈ
બોલી હાસ્ય વચન બહે આળ્યા પ્રશ્ની પતી ધણું રાજ્ય મુજ મન

ચોપાઈ—વનીતા દેખી ઉભી થઈ, જોતાં ચારની શુધ નવ રહી
આપી ખુરશી દીધાં માન તે વનીતાએ આપ્યા પાન કંડે નેત્ર ચપલતા
કરી, ચીત ચારના લીધા હરી, ચારે ચતુરાઈ જુહો ગયા જોઈ વનીતા
આકુલ થયા વનીતા બોલી મધુર વાણુ, બહે પધાર્યા
ચતુર સુજણુ કાંઈ આરા અમને દીજાએ તમે કહો

તે અમે. ઠીજીએ. એવાં વચન વનિતાનાં સુણી, ચાર જણે ત્યાં
વાણી બાણી, લાખ રૂપીઆ ધણે તમે, તે કારણ પુછીએ અમે.
ત્યારે વનીતા બોલી વાણ, સુણુને ચાર ચતુરસુખણ. મારે રમત
રમવાના છેડ, પરંતુ પહેલી નરથું હોડ; ચોસર તણા રમત છે જેહ
રમતા રમવા આણી નેહ, જે હારે તો સર્વ દઉં, હાસ થઈ તેની
પાસે રહું, જે તે નર હારે આ કાર, તો તો કાઢી મુકું બહાર;
હારે દ્રવ્ય મુકીને જામ જીતે તો મુજ સ્વામી થાય ખત્રી લક્ષણ
તેનું છે કામ મુરખ થું સમજે આ દામ. એના વચન વનિતાનાં
સુણી, વીમાસણ થઈ ચારને ધણી, અમે તેવી પણુ આખર નાર, એને
જીતતાં કેટલીવાર, વાર વાર ફરતી રમશે જેહ, જે જીતશે તે વરશે
તેહ, એવો મનમાં ક્યો વિચાર, માંડી બીજી નવ લાગી વાર.

દોહરો—માંડયા પાઠ કંચન તણા, ચતુરરંગી સોમટી સાર-
વીનતાએ ત્યાં મુકીયા, આવીને બેઠી નાર. ૧ બીલાડીને શીર દીપક
ધર્યો પછી બોલો મુખથી વાણ; હવે વારા ફરતી રમે તમે છોજ
ચતુરસુખણ. ૨ જીતે તેની હું તારણી, હારે તેના લેઉ દામ; એમ
કહી બેઠી સહી, વીનતા તેણે દામ. એવાં વચન વીનતાનાં સુણી,
રીસ ચઢી અપાર, તે મધેથી એક ઉડીયો, બેઠો સનમુખ નાર. ૪
ધણે ઠેકણે કર્યા તમે, તે આજ મુકાશે માન; એમ કહી પાસા
અહી, નાંખ્યા તેણે દામ. ૫ સાચવે નજર એકએકની, નાંખ્યા દબને
દાવ. ચાતુરી ચલાવે ચોગણી, રાખી મનમાં ભાવ. ૬ ગમે તેવી કર
ચાતુરી; પણ પડે છે અવળા દાવ, વીનતાની જીત આજ; હેડે હરખ
નમામ. એક હાથ બાકી રહ્યો જે પડે પાસા પોખાર; તો તો જીતે
તારણી, હારે રાજ કુમાર. ૮

ચોપાદ—પડ્યા પોખાર; ને જીતી નાર, રાજકુમાર દાર્યો

તે ઠાર, ઉતરી મયું છે મુખનું નીર, આધા જઘને બેસો વીર બીજો
 બાધવ ઉઠ્યો સહી, વીનીતા સનમુખ બેઠો જઈ તેણે પાસા લીધા
 હાથ રમવા લાગ્યો વીનતાની સાથ, તે પણ હાર્યો જોતાં સહી, તેની
 હોશ પણ પોચી નહી ત્રીજો કુંવર બેઠ્યો ત્યાં વાણુ હઠી બેઠો
 ચતુરસ્રગણુ મુજને કોષ જીતી નવ જાય, નથી મુંઝ બાધી ઠાના
 માય. એમ કહીને પાસા લીધ, રમત હતી તે જરી કીધ. વળી
 ચાતુરી કીધી સાર; તે પણ હાર્યો ન લાગીવાર ચોથાએ ચતુરાઈ
 બહુ કરી, તે પણ જીતી લીધો મુંઝરી, ચારે નરના કિતર્યા માન
 હળવા પડ્યા જેમ પીંપળના પાન રાંડનાં જથું લોક હસ્યે
 પુરના સઘળા લોક; એવો મનમાં કર્યો વિચાર ફરી રમવા માંડ્યું તે
 ઠાર ચચાર લાખની પાડી હોડ; સોળ લાખ બર્થા તે ઠાર સોળ
 ચારને લાવશે સહી; નહીતો સોળની આશા નહી; એમ વિચારી
 પોતે મન. રમવાને બેઠા તે દીન; વારાફરતી હાર્યા ચાર જીતી ગુણુકા
 નવ લાગીવાર. હાર્યો જુગારી બમણુ રમે બુદ્ધિ બ્રહ્મ યજ્ઞ તે સમે.
 વળી મનમાં કર્યો વિચાર, વીનીતા પ્રત્યે બોલ્યો તે વાર. હાથી ધોડા
 ધનને માલ, લખી આપ્યું તેણે તતક્ષણ હારીએ તો સર્વ દોજાએ;
 જીતીએ તો તારણી કીજાએ. એમ કહી રમ્યા તે ઠાર; તે પણ જીતી
 લીધું નાર કાંઈ હોડ કાઢો આ ઠાર નહી તો નીકળો બહાર, મુશ્કી
 વચનને લાગ્યું દુઃખ બેઠ્યા ચાર જણા તે મુખ, ચોથી રમત
 રમીએ અમો કરીએ હોડ તે સુણુને તમો, જો હારીએ તો ચર્ષાએ
 ગુલામ; નહી તો નાર કરીએ આ ઠામ એમ કહીને રમીયા તહીં.
 વીનતા તે પણ જીતી ગઈ ઝાંખા યજ્ઞને બેઠા તહીં. પછી વીનતાએ
 વાણી કહી.

દાહરો—હાર્યા ચારે ચતુર નર હાથી ધોડા ધન માલ ગુલામ
 ખત લખી આપીયું, પછી કેદ કર્યા તે ઠામ, વાત મઘ તે

સૈન્યમાં ભંગાણુ પડ્યું ને ઠાર, હાર્યા ચારે રાજવી, છતી ગુણુ
 નાર ૨ ગુલામ થઇ તે તો રજા નવ પહોંચી મનની આશ; એક
 અર્થ સર્વો નહીં, છેક થયા નિરાશ ૩ એવી વાત સર્વે સુણી;
 મનમાં પામ્યા દુઃખ નાહું લશ્કર ત્યાં થઈ ઉતર્યા સર્વનાં મુખ
 ૪ તાજસમુખ રહ્યો એકતો; બાકીએ તણ્યું કામ; દુખ ધરી મન
 માં રહ્યો; શું કરવું હવે કામ ૫ બોલ્યું ચારે બાંધવે; લગાડી
 કુળને લાજ, ગુલામકાવણી લાવતાં કરે ગુલામી કાજ. ૬ પરમે-
 શ્વર પ્રતાપથી; છતું ગુણુકાની જાત; છોડાવું જાતને, પછી
 લખીત પદાર્થ વાત ૬ કરતા હરતા કીરતાર તું, મુજથી કઈ
 નવ થાય એમ વિચારી મન વિષે આવ્યો નગરી માય ૮ જેરી
 ચઢીટાને ચાવડી, જોયા ચોક બજાર, ફરતો ફરતો આવીયો, એક
 અમીરને ઠાર. ૯ મોટો મહેલ નવ ટુંકનો દ્વાર બેઠા દરવાન દીઠો
 તેણે રાજવી દીધાં ઝાઝાં માન ૧૦ કોણુ દેશથી આવીયા, શું છે
 તમારું નામ. બત્રીસ લક્ષણુ દીસો તમો, શું ધારો છો કામ ? ૧૧
 ત્યારે કાજકુંવર મુખ બોલીયો અમો મુસાફર જાત, આ મહેલ
 એ કોણુ તણો, એટલી પુછું વાત. ૧૨ ત્યારે દરવાને વાણી
 વદી, એ અમીર તણું છેકામ, બુધી બચીને ચાતુરી, ધેર બણુ છેકામ
 ૧૩ ત્યારે રાજકુંવર મુખ બોલીયો, એક કરો મુજ કામ, અમીરને
 જઈને કહો, એક મુસાફર આવ્યો મુકામ ઉમેદવાર મંગવા તણું
 બણી ધમ્મજા મનમાંય હુકમ કરો તો આવીયે. એમ કહો જઈ
 ત્યાં. ૧૫

ચોપાઇ—એવાં વચન દરવાને સુણી મયો ત્યાં અમીરના
 બણી, સનમુખ રહીને કરી સલામ, પછી અરજ કરી તે કામ.
 મુસાફર એક આવ્યો ઠાર, તેજું ૩૫ છે જાપરંપાર, લશ્કર બચી

ઉત્તમ જાત, તેને એક કહાવી છે વાત. અમીર સાથે મળવું છે સહી, એવી તેણે વાણી કહી. એવાં દરવાનનાં સુણી વચન હરખ્યું તે અમીરનું મન તેડી લાવે. મારી પાસ, મોકલ્યો તેડવા તરત દાસ. આવ્યો સેવક તેણીવાર, કર્નેડીને ક્યો જુહાર. અમીર હમારા તેડે ત્યાં બેઠા રંગમહેલની માંહ માટે ચાલે. રાજકુંવર જઈ પહોંચ્યો ત્યાંય રાજ રીતથી ક્યાં જુહાર અમીર રીજ્યો અપરંપાર, મુખ શોભે જાણે ઉચ્ચો સુર, એવું રાજકુંવરનું નુર ધણી શોભાને રૂપ વીજાળ જોઈને તેને ઉપજ્યું વહાલ પાસે બેસાડી દીધું માન, મુક્યાં આગળ ફાફળપાન, ક્યાંથી આવ્યા ને ક્યાં રહો ? કામકાજ અમસરખું કહો. આગળપણમાં જોખન વેશ કમ નીકળી આવ્યા પરદેશ, રાજકુંવર મુખ બોલ્યો બોલ જાણે જીવ્યા અમૃતની તોલ, પુરવદેશ વશીએછે અમે પુછો છો તો સુજીને તમે, જાણે ક્ષત્રી કેરા તન, નથી માત પિતાને સન્ન જન ઉચ આવલ નીચે ધરતી સહી એ વીના બીજું કાઈ નહીં હિમેદવાર ચાકરીને. જાણુ, જ્યાં અન્ન જળ ત્યાં રહીશું નીરવાણુ, જે ફરમાવે તે કરવું કામ બત્રીસ લક્ષણો માઈ નામ એના વચન અમીરે સુણી, ખુશાલી વ્યાપી મનમાં ધણી, મુજ તમે સુખે રહો, મન ગમે તે મુસારે લહો, ખાઓ પીઓને મોજે કરો જુડેર બજારમાં સુખે ફરો એમ કહી રાખ્યો પાસ, પોચી મનડા કેરી આશ.

દાહરો—એકાંત જમા આપી સહી, ત્યાં ઉતર્યા રાજકુમાર બોજન કરે મન બાવતાં, જઈ બેસે દરબાર. ૧ હાસ્તવીનોદને આતુરી, કરે રાખને રંગ, ચતુરાઈ ચલાવે ચોગણી, જઈ અમીરને સંગ. ૨ શેતરંજ મંજુફો સોઢા, રમે અમીરની પાસ, એક ધડી બીલો મુકે નહી, તેને દોઢે મન ઉદાસ ૩ પાછલો દીવસ ધણી એક રહે તે વખતે નીસરે બહાર, બજારમાં ફરી ફરી ધેર આવે.

રાજકુમાર ૪ એમ કરતાં દીન વીત્યા બહુ પછી કીધો રત્ન
 વીચાર; આમ બેસી રહે સીધી નહીં અમીરના ધર મોઝાર ૫
 પછી એક સમે બોલ્યો સહી. અમીર પ્રત્યે વાણુ; સોદાગર એક
 મીત્રની. પ્રીત બણી મુજ બ્રાત. ૬ બંને ધડી જવા તણી મહારા
 મનની હામ; હુકમ હોય જો તમ તણો, તો 'જાઉં' તે હામ ૭
 અમીર કહે મુખે પરવરો એ વાતે મુજ મન ઝાઝી વાર કર્યો
 નહીં એમ મુખે બોલ્યા વચન ૮ વાર કહીને નીસર્યા ફરે તે
 નગર માંય ચીસર રમે છે ચતુરનર જામને તેને ત્યાંય ૯ માન
 દીધું સરવે મળી, પુછે છે સમાચાર; ઘટે તેવો ઉત્તર કહ્યો, સહુ
 હરખ્યા અપરંપાર. ૧૦ ચાર ધડી બેઠો સહી, જોયો સધળો ખ્યાલ
 જુહાર કીધો સર્વને ઉઠ્યો પોતે તતકાળ ૧૧ ચતુરનર બોલ્યો સહી,
 આવજો નીત્ય આ હામ, આ મુકામ છે તમ તણો, એમ કહીને કરી
 સલામ. ૧૨ પાછો આવ્યો મુકામ તે. ક્યાં બાવતા બોજન; પછી
 અમીરને રીજવ્યો, એટલે આશ્મયો દન ૧૩ રજની વીતી રંગમાં;
 હિંચ થયો સવાર; ત્રણ પોહોર કરી ચાકરી ગયો મીત્રને દ્વાર. ૧૪
 ચીસરની બાજી રમે, બહા બેલાડી સાથ; બોલ્યો દાવ લાવે સહી,
 એવા એના હાથ.

ચોપાધ—બહા બહા નર આવે તહીં કોષ્ઠ તેને જીતી જ્યા
 નહીં મુકાવે સહિના અહંકાર એવો બેલાડી અપરંપાર ધણા દીવસ
 રમત રમીયો સહી; સાબેત રમત કીધી તહીં પછી વિચાર્યું
 મનમોઝાર; હવે જાઉં મુજબાને દ્વાર. તેના ધરની ચર્ચા જોઈ
 મારા મનનનો સંદેહ જોઈ કોણ પ્રકારે જીતે નાર તેના પુછી
 કંહડું પાર ભેદ પ્રપંચ કરશું આજ; તો તો સરશે મારું કાજ.
 નહીંતો હામ થવાનું નથી. હીંમત મુકે મનવું નથી એવું વીચારી.

મનની માંચ ગુણકના ધર આગળ જાય; નીકળી ધરમાંથી એક
 નાર; ધણી વૃદ્ધ છે અપરંપાર જેસ્ટ્રીકા કરમાં ઝાલી ખરી; મદ-
 આતી આલી સુંદરી; એક ચતુર નર હોમો છે બહાર તેને પુછી
 જોવું તે વાર આ ધણી વૃદ્ધ ડોસીની કાય; નથી ચાલતા એના
 પાય; સન્નન સહોદર છે કે નહીં ? એ વૃદ્ધ પછે દુખ પામે સહી.
 એવ કુંવરના સુશી વચન, હસીને બોલ્યો મુખ વચન આ
 શાખી ગુણકનું ધામ; એનાં ધરમાં ધણી છે દામ; તે આ ડોશીને
 છે હાય; એમને પુછી કરે છે વાત. સકુ મુસાફરને લાવે તહીં
 રંગને દયા આવે નહીં તેનાં કુળ જોગવે છે કાય, તમે શું જાણો
 વાત તે રાય; તમે જાત મુસાફર રહી, આજ આવ્યો ને કાલ
 નહીં એમ કહીને હસ્યો તે ઠાર; મનમાં હરખ્યો રાજકુંભાર
 સલામ કરી ત્યાંથી નીકળ્યો, આગળ જઈ ડોશીને મળ્યો જઈને
 ચરણે નમાવ્યું શીપ દંડવત કર્યાં દયનેરીશ; પછી તલસરા
 માંડ્યા પાય, રૂદન કરે ધાકું રાય. ડોસી અચરજ મંત્રે રહી;
 સુખેથી તેને વાણી કહી; કાણુ છે બાઈ તું તો જન; શા કારણુ
 હું કરે રૂદન, દુઃખ પડ્યું છે મારી કાય; તેથી રૂદન કરે હું માય
 આહારા ચરણુ તન્નાસે આજ, પુત્ર સરખ્યો તારા કાજ; કાણુ
 જાતી ને શું નામ, ક્યાંથી આવ્યા આણુ ઠામ. એરી વાત
 પોતે ચીને ધરી, ડોશી પ્રત્યે વાતજ કરી. ડોશી જોઈને હરખી
 જન. સાથે લઈને આવી તન, માથે તેણે ફેરવીયો હાય, સુખી રહો
 તમે મારી સાથ ખાનપાન કરાવીયાં સહી પછી કુંવરે વાણી કહી;
 અમે જાગું માતાજી આજ; પરાંથી ચાકરીનું કાજ. પુત્ર જવા
 મયો તૈયાર બોલી ડોશી તેણી વાર; પુત્ર વળી આવજો કાલ; એમ
 કહી વળાવ્યો બાળ. ત્યાંથી આવ્યો અરીરને ઘેર, તે વાતની કાલ.

ન જાણે પેર; અમીરનું કંઈ છે કામ; મીત્રો સાથે રમે તે કામ; વળી
 ડોશી પાસે બેસી જઈ, મધુરી વાણી બોલે સહી માતાજી હરમાલે.
 કામ હું છું પુત્ર તમારો જાણુ; સુજને આશરો તમારો સહી, મારે
 માથે બીજું કંઈ નહી; ધણા બોલે મધુર વચન, તેમ તેમ ડોશીનું
 હરખે મન; એક ઘડી જો મોડો જામ ડોશી અન્ન પાણી નર ખાઈ
 દેખે ત્યારે સુખી થાય, એવી વશ કરી તે રાય, એક સમે ડોશીની
 પાસ. આગળ મુઠ્ઠી મોઢોર પચાસ, મહીનો અમોરે આપ્યો તેહ,
 તમ પાસે લાગ્યો છું એહ ખરચ પાણી જે જોઈએ સહી; તે માટે
 હું લાગ્યો અહી. એમ કહીને આગી હાથ, ડોશી બોલી કુંવરની સાથ
 કેટલા કાળ જીવી શું કામ, મારે દ્રવ્યનું શું છે કામ મારી પાસે
 ધણો છે કામ જે જોઈએ તે હ્યો આ કામ. કુંવર કહે માતાજી તમે
 જે જોઈએ તે લઈશું અમો પુત્ર જે લઈ આવે ધન, માતા સાચવે
 કરી જતન કહે પુત્ર માતાજી રાખો તમે, તમારે આશરે જીવું છું
 અમો. એવી વાણી મધુરી સુણી, તેમ તેમ ડોશી હરખે જોગી કંઈને
 આવીન જેમ. રાજાને વશ ડોશી તેમ, સર્પને વશ કરે માફડી, તેમ
 કુંવરે ડોશી વશ કરી જેમ અંધ પામે કોચન; તેમ પુત્ર જોઈ હરખે
 ડોશીનું મન. ધણા દીવસ એમ મયા વહી, ત્યારે રાજકુંવર વાણી
 કહી. પુરૂષ ચરિત કયું તે વાર, વીરતાની કહું આ કાર: શ્રોતાજન
 સાંભળખે સહી, કવીએ એવી વાણી કહી.

ટાલુરો—એક સમે ત્યાં બેઠે જણાં, એકઠાં વન માખર
 ત્યાં એક કુપ દીઠો સહી, તેમાં જળતણો નહી પાર. આ જળ
 મધે હું પકું તું જોજે મારી માત, પાછા પગ અહીં નહીં ધરું તું
 નીચે જાણુજે વાત. ડોશી ધણું મન કળકળી. જાણ એ શું પાલે,

જોલ પુત્ર કહે કહિતક કયું, ખરી વાત તું જોલ; ત્યારે ડોસી મન
સીઝી ધણું. આનંદ ફેલાયો અંગ; કરવા લાગી વારતા, તે ચતુર નરને
સંગ. પુત્ર તું માગે સહી, તે આપું તને દામ તું મરીશ ત્યારે હું
મરીશ શું સરસે એમાં કામ, પુત્ર કહે માતાજી સુણો, તમે આપો
ધન અપાર, એક વાતનો સંદેહ મને, તે જાણુજો આ વાર તમ વિના
ભાગનાર નહી, અમારા મનની બ્રાત, ત્રીજો માણસ સાથે નથી. બેઠા
છીએ એકાંત ડોસી કહે સુણુ દીકરા શું સંદેહ તુજ મન, તે ભાગું
આણુ ધડી, વળી લ્યો ઝાઝું ધન. એમ કહી વચન આપીયું સંદેહ
ભાગું આ કામ, રાખી વાત કરો તમે તેનો સાક્ષી શ્રીરામ ત્યારે તે
નર જોલીઓ, સાંભળ મારી વાત લાખી જીતે સરવને ભાગે મનની
બ્રાત ભલભલા નર હારીઆ; કોઈએ ન જીતી નાર, કોઈ જીતી
શકતું નથી તે સંદેહ મને અપાર. કરોડો પતી દીકર કર્યા, રાખે
ધણો એક તોર, કોણુ દષ્ટની ઉપાસના, કોણુ તરણી શીર જોર, નથી
દ્રવ્ય મારી કને મને નથી રમવાનું મન. રહેજે વાતુ પુછું અમે
જોલ્યો મુખથી વચન.

ચોપાઈ—ત્યારે ડોસી જોલી જોલ. સાંભળ દીકરા એનું
તોલ; એ વાત વિસ્તારે અમે, કોઈ આગળ નવ કહેશે તમે કદાપી
જશે ખીજે કાન તે વાતે ઉતરસે માન; કહેશે ધર માફ ધર થઈ
એટલી એમ મુજને છે સહી. પુત્ર કહે પ્રતીજા કરે બલહત્યાદીક
શીર પાપજ ધરે એવી પ્રતીજા કરી ન્યાય, ત્યારે જોલી ડોસી
ત્યાંય; લાખી પાસે કંઈ લીલા નથી. નથી ઇશ માથે સર્ગથી;
પાસા છે વીનતાને હાથ ભરે છે મોટા સાથે વ્યાથ ખીજો
એક દરે છે ઉપાય, તેથી નર સહુ હારી જાય. એક ખીલાડી

પાળી છે નાર, તેને કેળવી અપરંપાર; દીપક તેને માથે ધરે પછી રમત તે જાડી કરે; નવ હાલે ચામે મંજર, ઠરી ઠામ બેસે છે ઠાર. એક ઉંદર પાળે છે જાણ, ધણા કેળવ્યા છે નીરવાણ. બીલાડી પાસે બેસે સહી મુખ આગળ પણ ખાએ નહી, ઉંદર બીલાડીનો ત્યાં મેળ ગુણુકા નરશું માંડે બેલ. મન ગમતા હવ જોઈએ જોહ. બીલાડી સામું જુએ તેહ. ગરદન ફેરવે તેની વાર દીપક ઝાંખો પડે તે ઠાર. ઉંદર પાસા ફેરવે સહી તે પ્રકારે જીતે સહી. બીજી વિદ્યા કાઈ પાસે નથી, સુત તમે માનો સરવથી; રાજકુવર ત્યારે રીજીયો મન, માતાજીનાં સત્ય વચન, સંદેહ મન તણો બાળ્યો સહી, ડોસીને પગે લાગ્યો તહીં. ગયો ધેર પોતાને તત્કાળ, ડોસીને ઘણું ઉપજ્યું વહાલ આપી ઝવેર હીરાનું માળ, ત્યાંતો કુંવર થયો નીહાલ કરે ચતુરાઈ તણો વીચાર, લીધું દ્રવ્ય નોળીયાનું એક બચ્યું સાર; વેચવા હિમો બરે બજાર; એથી જીતવાનો તે નાર, એનો મનમાં કર્યો વિચાર, માટે તેને કહું હું બહી, આપી મુલ ને લીધો સહી, બાંછ માહે ધાલ્યો તેની વાર, તેને કેળવ્યો અપરંપાર.

દોહરો—સોગડી મારે હાથની, ચડપ નીકળે બહાર; મુશ્કેલ એકને પકડે સહી, સાન કરતાં વર. ૧ દોગડી મારે હાથની, ત્યારે જાણ કરે ચિહાર; એ રીતે એને કેળવ્યો, દીન થયા દશ્યાર ૨ પછી સલામ જમને કરી, અમીર ફેરી પાસ, જમવાને મુજ તેડીઓ, માટે રાજા આપો રજાય. ૩ મીત હમારો એક છે, તે તણું છે લગન; બીજો સલામ મુજ તણો, તે કહું છું મુખ વચન. ૪ લગને જવું છે માફરે, તેની મીંતા થાય; કૃપા મુજ ઉપર કરો, તેથી લગને મુજથી અવાય. ૫ એવાં વચન અમીરે મુજી, આપ્યાં વચ્ચે અપાર; આમુખજી

ધણી સોભતા, કહેતાં ન આવે પાર. ૬ અમુલ્યજ શેરપેચ આપીયો
 જેને જરીના તાર; સાલ જોડો સવા લાખનો, રત્ન જડીત એક હાર.
 ૭ પગના તોડા સોના તણા, કાટમાં મોતીનો હાર; કડાં સાંકળાં
 કંઠીઓ, પહેર્માં એવાં શણગાર. ૮ પ્રતિબિંબ બીજું પ્રગટીયું, જાણે
 જળહળ જોત; જાણે કામદેવ પ્રગટ થયો, જેમ શોભે ઉદયોત. ૯
 અંબીર જોઇને રીઝયો, આપ્યો એક તોખાર; અશ્વ બેસીને પરવર્મા,
 મિત્ર તણા દરબાર. ૧૦ વચન અંબીરનાં સુણી, કુંવરે ક્યો જુહાર
 અશ્વ બેસીને પરવર્મા, તે ગયો ગુણકાને હાર. ૧૧.

ચોપાઇ—પછી રાજા ઉતર્યો તે ઠાર ગયો લાખીના મહોલ
 મોજાર જાણે ઉગ્યો જેવો સુર; એવું નીરખ્યું નરતું તુર, દરવાન
 પશુ બોલી નવ શક્યો, પોતે ચાલ્યો ધરમાં ધર્યો જઇ મેડીએ
 ચડ્યો મહી, વીનતા ન્યાં બેઠીતી તહી. વીનતા ઝાંખી જોતામાં થઈ
 શુષ્કશુષ્ક તેમાં નવ રહી દીકું કામણુગાર મુખ ગુણકા જોતાં પાખી
 મુખ જાણે ધ્રુવતણે અવતાર ધણું રૂપને સોભા સાર નથી માનવી
 સાથે કોઇ કારણુ રૂપ દીસે છે જોઇ આપી આસન ઉભી નાર હથી
 બોલી વચન તે ઠાર, કેણુ દેશ તણા હો ભુપ, રાજ તેજ
 રહીઆણું રૂપ કેમ આવ્યા તમે મહારે ધામ. શું ધાયું છે મનમાં
 કામ હુકમ તમારે માથે લીજીએ જે કહો તે હાજર કીજીએ ત્યારે
 કુંવર બોલ્યો વાણુ, સાંભળ વનિતા ચતુર સુગણુ અમો મુસાફર
 આવ્યા એ ગામ અંબીરના ધરમાં ક્યો મુકામ; ખુશી તમારી
 સુણી અપાર ધણી સુવંત છે લાખી નાર રમત રમી જાણે છે બહુ;
 જે જાય તે હારે સહુ સુણો વાતને હરખ્યું ચિત રમવાને જાણું
 અચિત; દાઈ મસાફર આવ્યા ધેર કરી સમર્પ કરી પેર; એવાં

મધુરાં સુષ્ટી વચન, ખાન પાન મુક્યાં તે દાન બક્ષ બોજન કરાવ્યું
સાર પછી બોલી મુખથી તે નાર. મેં તો નીચમ લીધો એક જાણુ તે
વાતનું કહું મંડાણુઃ ચમવાનો રાખે અબિલાષ તે લાવે રૂપીયા એક
લાખ; પ્રથમ તો નર ઢગલો કરે. એ પછી મેડી ઉપર ચઢે; હાથ
તો દાસી થઈ રહું. જીતું તો લાખ રૂપીયા લઉં એવો નિયમ છે
મ્હારે સહી, તમે કહો તો રમીએ અહીં વચન માઈ મિથ્યા નવ
થાય; તેવા તે ઘટે મહિમાય, જીત્વાનો વાગે છે દોલ, એવો બોલી
ગુણુકા બોલ, લાખ રૂપીયા આગળ ધરે તે નર રમત જારી કરે.

ઢાહરો—એવાં વચન વીનતાનાં સુષ્ટી, બોલ્યા રાજકુમાર
અહંકાર રાખે અતી ધણો, તને કોણુ વરસે આ ઠાર. ધણા સાથે
જીતી સહી, તોય ન સરીયું કાજ, પરમેશ્વરના પ્રતાપથી હું જીતું તુજ
આજ ધણા ધણા નર જીતીયા, કંઈયું છે આજનું કામ. ચતુરાઈ
કરજે ચોગણી જેમ પોંચે મનની હામ, મુડીકા મુકી કરતણી, સવા
લાખનું મહી નંગ, વિનતાની આગળ ધરી, આનંદ આણી અંગ
જોઈ વીટી અમુલ્યની, હરખી મનમાં તે ઠાર, માંડી બીજી તેણે સમે
રાજકુંવરને નાર પછી બિલાડી માથે દીપક ધર્યો, ત્યારે ચમક્યો
પોતે મન; નીલાની સાચી મહી. ડોસીનાં સત્ય વચન; મુષક ત્યાં
દિઠા સહી થયો તદન અજાણુ રમત તે જારી કરી લીલા પાછા
હાથ, જાણી જોઇને હારીયો, દેશે અજાણા લાજ; હઠ કરી પોતાતણી
જીતી ત્યાં જીજીકાજ. ૮ પોખારમાં આવી રહી, બીજી ત્યાં તેણી
વાર; આવે પોખાર વીનતાતણા, હારે રાજકુમાર. ૯ એવું મન
વિચારીયું, બિલાડી સામુ તે હામ, ત્યારે મુસ્તક તેણે ફેરવ્યું વિના-
તાની પોચે હામ, ૧૦ દીપક જોતામાં ઝાંખો થયો નાખ્યા પાસા
તે નાર; હંદરે પાસા ફેરવ્યા પોખાર કર્યા તે ઠાર. ૧૧ જીત્વાનો

જશ વાધીઓ, હાર્યા તમે ચતુર સુખશ્ચ ચતુરાષ્ટ્ર ઓત્રશ્ચી દાખી
એમ બોલી વિનતા વાણુ. ૧૨

ચોપાદ—એવાં વીનતાનાં સુણી વચન, બીજી રમત માંડી
રાજન, હારજીતમાં ચુક્યો હાર, રમવા લાગ્યાં નરને નાર. ધીર-
વીર બેઠા તે કામ, નાંખે પાછા મુખ લપ્ત નામ; બત્રીસ લક્ષણ
જે નર કહેવાય, કોઇનો ગાંજ્યો તે નવ જાન; બધા નર મુકે છે
માન, કોણુ માત્ર એ વિનતા નામ, એક હાથ ખાલી નવ જાન
જેવા માગે તેવા પડે દાવ, ધણી ચતુરાષ્ટ્ર વિનતા કરે, પણ એક
વાતે અર્થ ન જરે; વિનતા પામવા લાગી હાર, દીપક સામું જોયું
તે ઠાર, કુંવરે પાછો નાંખ્યા જોડને મંજરીએ શીર ફેરવ્યું તેડલે
ઝડપ ઉંદર નીસર્યો મહી પાસે આવજો કીધો લઈ કુંવરે સોગડી
મારી તેણીવાર, તરત નોળીઓ નીકળ્યો બહાર, ઉંદર તણી ત્યાં
પકડી ડોક, નાહી બીલાડી મેહેલી દોટ સાતમે ઘેર જઈને ઠરી
રમત બંગ તે વેળા કરી, રાજકુંવરને ચડી છે રોસ, ક્રોધ કરી
બોલ્યો તે દિશ. તારી અકકલમાં ઉડી વાટ, કંચન તણા તે મુક્યા
પાટ નારી મુદ્ધિ પાનીએ વસી, રાંડ જાતને અકકલ કશી,
ધરમાં દીવો સરખો નથી, બીલાડી શીર દીપક સર્વથી, મુકો જવેર
હીરા કે લાલ, થયું અજવાળું ઝાક ઝમાળ, નીકળી આવો મારી
પાસ આજ કરવાનો તુમને દાસ, જાણી જોઇને હાર્યો તુજ સાથ.
હવે તો ધસવા પડશે હાથ, એમ કહી કહાડ્યો એક મણી, જણે
શોભા પ્રતિબિંબ તણી, લાગ્યું વિનતા કરે જોર; પડી ખસી-
આણી તેને ઠાર. હકડે દુઃખ ને મ્હોડે હસી; એ વાતમાં ચીંતા
કશી. હમણાં હેડ કરીને જશે, જશે માલને દુઃખીયા થશે આ-
ગળ કાંઈક હારી ગયા તે નર તો ઠેકાણે થયા, જેવો ગતી તમારી
સહી, શો ઉદ્યમ કરવો અહી, મેં બલબલા દીપ્ત રાજન, તે સહ

હારી ગયા મહાજન કાઠની ઝાંઝી હું નવ ગઇ અધાગ નર આ-
 વ્યાતા અહીં તમે ભાગ્યે મારો અહંકાર, સીતેર લાખ જીત્યા આ-
 કાર; મારે આજ રમવાનો કોડ, પાડવા આજ તમથું હોડ સીતેર
 લાખ જીતું તો લઈ જો હાર તો કિંમત દઈ એમ કહીને બીજી
 ધરી, રમત હતી તે જારો કરો, ધણી ચતુરાઈ કરે તે નાર જીત્યા બીજી
 રાજકુંભાર ઊતરો ગયું વિનતાનું મુખ, તે મનમાં પામી દુઃખ
 ચંદ્ર વાદળમાં પેમે જેમ, વિનતાનું વદન ગયું છે તેમ; નીચું
 જોઈ તે વિનતા રહી, ત્યારે કુંવરે વાણી કહી, વળી કાંઈ હોય
 મનમાં કોડ, તો તો માંડો બીજી હોડ, હાર્યો જુગારો બમણું
 રમે, લાખી મુખ બોલી તે સમે; ધન માલ મુજ પાસ નથી, એક
 વાતે રમું શરતથી અમીર કીમરાવ રાજ રાજ ગુલામ કરી રાખ્યા
 જોવન, તેની હોડ મારું અમો, જીતો તો લઈ જાવો તમો, રાજ-
 કુંવર હરખ્યા તે કાર માંડી બીજી નવ લાગી વાર, પરમાર્થનું
 કરવું પુન્ય. છોડાવું રાજકુંવરના તંન, પ્રભુ લાજ રાખજો માહરી,
 એમ કહીને રમત જારી કરી, તે બીજી જીત્યો રાજન, વળી તે
 બોલ્યો મુખથી વચન; બીજી હોડ તો ફરમાવો કાજ, લેશ માત્ર
 ન રાખશો લાજ નીચું જોઈ વિનતા રહી, ગદગદ કંઠે વાણી
 કહી; સરવે વસ્તુ હારી આ કામ નથી કંઈ મિલકતનું નામ
 નથીજો તુજ આગળ કરું મહારી કાયા હું હોડમાં ધરું, જો જીતું
 તો સરવે લઈ. હારું તો દાસી થઈ રહું તે પણ કથુબ, કથું તે
 સાર; માંડી બીજી નવ લાગી વાર. રાજકુંવર ભાગ્યશાળી સહી,
 તે પણ બીજી જીત્યો સહી.

દોહરો—વાર્ગ વગડાવ્યાં જીતનાં, હારી ગયુંકા નાર; વાત
 આલી તે પુર વીધે, મહી કુંચીને બખર વિનતા કરજોડી રહી.

ઝોલી મુખથી વાણ. ૬ તો દાસી તમ તણી જે કહો તે કરે પ્રણામ.
 ૨ હું હારી જીત્યા તમે, આ લ્યોને મંથ બંડાર; સહુ મીલકત
 આગળ ધરી, તે વેળા તે કાર. કોણ નગર છે તમ તણું કોણ કોણ
 તમારો તાત; રૂપે રવી સરીખડા, કોણ તમારી માત ૪ બહા વિષય
 રૂપ તમે; ધર્મ માનવ રૂપ, અહંકાર ભાગવા માહરો પધાર્યા દેવ
 સ્વરૂપ. ૫ પણ સદેહ ભાગો મન તણો. કહું તમારી દાસ; પતિવ્રતા
 હું પદમણી સેવા કરે રહી પાસ. ૬ કોઈ નગરનો કર અડ્યો નથી
 એ વાતે સુરજ સાખ; કહો તો દેખાડું પારખું, એમ ઝોલી વીનતા
 જાખ ૭ મેં ધાર્યું તું મન વિષે, મુને જીતે તે બરથાર, તે ઇચ્છા
 જારી પુર્યું થઈ, મુજ ભાગ્ય તણો નહિ પાર. ૮ ઇશ્વર આણુ આ
 વાતમાં જુહું બોલું આ દીશ; કોટી બલકત્યા મુજને, પૃથ્વી પાપ
 મુજ શીષ. ૯ સાચી વાત તમે કહો, પુરો મનના કોડ; લ્હાવો લાખેણી
 લીજીએ. આપણુ જુગતે જોડ ૧૦ રાખી વાત જે તમે કરો મુજ
 હત્યા તમ શીશ; આશા ભંગ મારી થશે. દુભાશે જમદીશ. ૧૧

ઝોપાઈ—એવાં વચન વીનતાનાં સુણી, રાજકુંવરે વાણી બાણી
 બરી વીતકની કહું છું વાત, સાંભળજે તું ચીત સંગાથ. જે પોતાને
 પડીયુ દુઃખ તે સર્વે માંડી કહું મુખ ત્યારે વીનતા વીલાસે મન
 ધણું દુઃખ કરી તે બદન ત્યારે રાજકુંવરે કહું નાર. મારા મનના
 કહું વીચાર; એક મનમાં મોટી આશ, જવું બંધાવણીની પાસ; ત્યારે
 શુણકા ઝોલી વાણ, સાંભળ રાજ ચતુરમુખણ બંધાવણી નામે એક
 પરી છે સાર, તેની સોભાનો નહી પાર. તેની વાડીમાં કુલ છે સહી,
 તેની શોભાનો પારજ નહી; તે પૃથ્વીમાં પુલ છે
 એક ધણી શોભા તેની છેક. સહજ પરી તેની રક્ષા કરે

રાત દીવસ તેની પાછળ ફરે, લક્ષ રાક્ષસ છે રખવાળ, જે વીકાળે
 સરખા લાલ ફરતો કોટછે તેને સહી, તે મધે વાડી છે મહીં એક
 ઝાડને એકજ પુલ, શોભા તેની દીપક તુલ્ય પૃથ્વીમાં શોભા ચોક્કી
 નાગ પ્રમાણુ, ઉપર જલ્મણી શીર જાણુ, ગગને ચોક્કી પરી તણી,
 તેની શોભા કહું ધણી, ચન્દ્ર સુરજ નવ દેખે સુખ, ગુલબંધાવણી
 પામે છે સુખ, વીકટ વાટ તે સર્વથી, કામથી ત્યાં જવાતું નથી
 ધણું વીધન રસ્તામાં થાય, કેમ પેરે ત્યાં જશો રાય, કોણુ માત્ર
 માનવાનો કાય, દેવ માનવથી નવ જવાય માટે તને જવાતું
 નામ મહારા મનની પુરે હામ એવા વચન વીનતાનાં
 સુણી રાજ કુંવર વણી જણી જીવ ગયે નવ મુકું મામ છે જ
 વાની મુજને હામ એવાં વચન વીનતાનાં સુણી લાચાર ચક્રને વાણી
 જણી, જુઓ કહેતાં જીભ કપાય માટે સિદ્ધ કરી આવો રાય
 આવશે ત્યારે સુખ સહેલ, તમે ચાલશે ત્યાં રંગની રેલ આ-
 વશે ત્યારે નીકળીશું બહાર, તે જાણુને તમે નીરધાર, જપમાળા
 મેં કરમાં ધરી, સર્વ સુખ તજ્યું સુદરી પરપુરુષ ભાષને આપ
 નીચે માનજો આપો આપ. તમ કારણુ લઈ બેઠી જોમ મુક્યા
 ભાવતા સધળા ભોગ, મરવા ઉપર રીજ્યાં અમો, ઉતાવળ કરોની
 તંમો, બાર વરસ જોશું વાર, પછી કરશું દેહની ધાત, અવર
 પુરુષ કરવાની નથી, સત કરી માનજો સર્વથી. એમ કહીને નમા-
 વ્યું શીષ, રાજકુંવર ઊઠ્યો તે દીશ; જોઈ શુકનને પંથે પળ્યો
 નગર થકી બહાર નીસર્યો લીધું પછી જોગીતું રૂપ, પ્રતિબિંબતું
 પ્રગટ્યું તુર; ભરમ લેપન ક્યું છે કાય. વળી કછોટો વાળ્યો રાય
 શેલા શીંગી ગળામાં સહી: જેટલોકા તુંગડી કરમાં મહી મનમાં
 જોડીતો નથી લગાર; જંગલમાં ચાલ્યો રાજ કુમાર મહા અરણ્યમાં

તે ચાલ્યો જાય: રાત પડે ત્યાં મુકામજ થાય. માણસ નામે જંગલમાં નહીં ઝાડને આશરે બેસે જઈ; દુઃખે સુખે વીતે છે રાત, વળી પંથ ચાલે પ્રભાત સાંત માસ ગયા એમ જાણુ, જંગલ એક આબુ નીર-વાણુ ધણુ બેઠે અનેક જાત. ત્યાં મુકી નવ શકે કોઈ પાગ. કંથેર કાંસરીને ગોખરૂ સહી, તે ઉપરથી ચાલવું નહીં; બીજી વનરપતી જાર અઢાર; ઘટધુમ થઈ ત્યાં સાર. ક્યાં ઢિગ્યો ક્યાં આથમ્યો સહી એવું નવ બયાનકે તહીં અંધકાર નવ મુઝે જાન પશુ પંખી નવ મળીયા જાણુ, શબ્દ શારદુલ શીયાળના થાય તે દેખતામાં કંપે કાચ ઘણુ શબ્દે મોટા વીકરાળ નાગના શબ્દ નીસરે બહાર, ફગ જળ તણું નહી નામ; કંઠે શોપ પડ્યો તે હામ, ઘણી છે કામળ તેની કાચ, જોખરૂ કાંટા પેસે પાચ, મૃત્યું કાળ, જંગલનું નામ, કોઈ ઘાલી શકે નહીં હામ, દેવ દાનવથી નવ જવાય, કોણુ આશરો માનવીની કાચ, દશ જોગનનું જંગલ જાણુ જાયે તે છોડે પ્રાણુ તે મધ્યે ચાલ્યો છે વીર, ઘણુ દુખ પામ્યો તે શરીર, હીમત પોને મુકતો નથી, મહા દુઃખે ચાલ્યો સર્વથી વળી તે મનમાં કરે વિચાર ચતુરાઈ કરી મેં જીતી નાર. એ તો પરમેશ્વરનો ખ્યાલ પડે પાર કે આણે કાળ લખીત વાત થશે તેહ એમ કહીને ચાલે છે એહ.

દાહરે—શરીર સઘળું જડાય ગયું. નીકળે રંધીરની ધાર, લાખ વીંછુંની વેદના, ભોગવે છે તેને કાર ૧ પગ તળીયાં છેદાઈ ગયાં, છેદ પડ્યા આ કાર, પગ ધરતી પરે નવ ધરે દુઃખ તણો નહિ પાર. ૨ ભુખ તરસ ઘણી વળી કાંટા ભાગે પામ, હીમત મન નથી મુકતો ચાલ્યો જંગલમાં જાય, ૩ વાવ વર ગા-જે ઘણા, ડરતો નથી રાખ, લખ્યું હશે મારા કર્મમાં, જે ચત્રાવ

હશે તે ચામ, ૪ એ બપથી ૩૨૫૦ કચું, વીચારીયું પોતે મન
 દુઃખે પાય ચાલે નહી શું કહું મુખે વચન, સાત દીવસ એમ વહી
 ગયા સુરજ તણું થયું દર્શન પહાડ એક નગર આવીયો, જોતામાં
 મયો છે મગન. ૭ જ્યાં પહાડ ત્યાં જળ સહી, એમાં શો વીચાર
 દુઃખે પાપે જાઉં તીહાં, ત્યારે જાશે અમરીત આહાર ૮ એમ વ-
 જ્યાક્ષી, ચાલીયો, જળ વીના જીવડો જાય; પહાડ સમીપે આવીયો
 ત્યાં કોઇ અચરત થાય ૯ જુએ તેતો પહાડ નથી. એક રાક્ષસ
 વીકરાળ; લાંબા ચોડાની ગણુની નથી, ખેડો મગને વીચાળ. ૧૦
 જડરૂપ ત્યાં થઇ ગયો, ચૈતન્ય ટળ્યું શરીર વીકરાળ વદન બી-
 હામણું, કઇ તરેહ રાખું ધીર ૧૧ અરે જીવ તું કેમ ડરે, મરવું
 એકજ વાર; એમ વીચારી મન વીશે, નમીતે કર્યો જીહાર ૧૨

ચોપાદ—નમી કરીને લાગ્યો પાય ત્યારે રાક્ષસ બોલ્યો કાચું
 ક્યાથી આવ્યો આણે હામ, નર આવે માનવનું નામ દેવ દાન-
 વથી નર અવાય, તો કોણુ માત્ર તું માનવી કહેવાય; મારે કીરમતે
 આવ્યો અહીં એ વાતમાં સંદેહ નહીં નીત પશુના કરીએ અહા-
 ર બણાં, વરષ થયાં આ હાર, માનવી આવ્યાની ઈચ્છા થઇ તે
 તો આજ સંપુર્ણ થઇ, માટે આજ જીવનનું સાર્યક થયું, તારો
 કામનો સ્વાદજ લઉં, એવા રાક્ષસનાં મુણી વચન; રાજકુંવર
 બોલ્યો તે દીન, એ વાતે બહુ હરખ્યું મન મુખે આમોતે મારું
 તન બણે ખુશી થયો હું આજ સીધ કરો તમારું કાજ એક પ-
 લક તે વરસજ થાય નથી દુઃખ વેઠાતું કાચ, તું જો મારી કાચા
 ખાયતો જીવ નીકળી સ્વર્ગે જાય પરદુઃખમંજન મહારા તમે
 વહેલાં જાવ દુઃખ જામું અમે એવાં રાજકુંવરના મુણી વચન,
 તવ રાક્ષસનું હરખ્યું મન બણી કાન્તી ને રૂપ વીચાળ વાણી

સુણતાં ઉપનયું વહાલ, મધુર વચનથી વાણી રહી, આવ તુંને
 નહીં ખાઉં અહીં મરવું તો કોઈને નવ ગમે, શા મટિ મોત
 આગો આ સમે બાળપણમાં જોખન કાચ; કેમ આત્મા જંગલની
 માથ પરમેશ્વર વચમાં દરમીયાન નહીં ખાઉં એ તું નીશ્યે માન
 એમ સમ ખાધા તે કાર, આવ પાસે કરીશ ઉપકાર પાંચ દી-
 વસ પરોણાં રહો દુઃખ હોય તે રુજને કહો આપુ બક્ષ તમાર
 સાર; શો છે તમારો નીલ આહાર, તે આણીને હાજર કર વચન
 તમાર મરનક ધર. રાજકુંવર કહે સાંજે તાત, કહું મારા ખા-
 ધાની વાત ધઉં ઘી તણો અમો કરીએ આહાર વળી દુધ સાકર
 નીર્વાણુ તે તણો અમો કરીએ અહાર, તે કયાંથી આજંગલ મોઝાર

દોહરો—એવાં વચન રાક્ષસના સુણી હરખ્યો અપરંપાર
 ચાર ધડીમાં લાવું અહીં તુ ખેસી રહે આ કાર, એમ કહીને
 થરવર્યેં ક્ષણ ન લાગે વાર પોઠ જાતીતી વણુજના તણા જઈ
 પડયો તે મોજર રાક્ષસે માયા કી ક્ષણ ન લાગી વાર પાછો
 ફરીને આવીયો. કામ કરો તે સી ધ, અન્ન વચ્ચના દગલા કર્ય ઘી સા-
 કર બહુ લીધ; કરીઆણું વીવીધ પ્રકારતું; તાંબા પીતળના બાંડ ૪
 રાજકુંવર વીરમય થયો, જે જોઈએ તે ત્યાંય; દિનમત નહીં કશી
 વાતની વીરમય થયો મન માંય, ૬ ખાન ખાન ગમતું દરે તું,
 મારો મીજખાત, ચીંતા મનની પરહગે, તને આપીશ જીવતદાન,
 પાક બક્ષ બોજન વીધવીધના. કર્યા બત્રીસે પાક લાત લાતની
 સુખડી, કર્યા સુંદર શાખ. ૭ રાજકુંવર બેલીયો, તું પીતા હું તન
 એક અરજ છે માહરી બોલું મુખ વચન, ૮ ત્યારે રક્ષસ કહે તમો
 નવ ડરશો મન લગાર; ઇચ્છા તારા મન વીશે, તે કહો મુજને
 આ કાર ૯ ત્યારે રાજકુંવરે કહી, જે જામીએ ખેસીને સાથ એવી

હિમેદ છે મુજને, કહું છું બેઠી બે હાથ ૧૦ બીજી વીનતી તમ દાસની. અમંત તમારી કાચ, બીક ધણી લાગે મુને, તે મુખમાં કેમ ખવાય. ૧૧ એવાં વચન મુખે કહ્યાં ત્યારે હરખ્યો રાક્ષસ મન; હસી કરીને બોલીએ. તું સાંભળ પંથીજન, ૧૨ માયાનો પારજ નથી કારણ માનવ થાઉં; આ જાત મહારી તબુ, તુજ પાસે બેસી ખ.ઉ. ૧૩ એમ કહી થયો માનવી, ક્ષણ ન લાગી વાર જાણે બીજો રાજવી થઈ શોભા અપરમપાર. ૧૪

ચોપાઈ—રાક્ષસે માયા પેતાની કરી, પહાડ જેવી કાયા પર-હરી થયો માનવી દે. સ્વરૂપ અચળ પામ્યો પોતે જુપ, તારે હસી બોલ્યો રાજન, હવે તો હરખ્યું મારું મન, એમ કહીને પી-રસી થાળ, જમવા બેઠા તે તતકાળ. ૨ અમરત વસ્તુ આગળ ધરી, આરોગ્યા પછી પેટજ ભરી, સાત વાનાની સુખડી સાર, વાર ફરતી કરે છે આહાર ધણી સુખડ ખાય છે પાન, બેઠા બેઠે જણુ ધરીને માન. ૪ વાન ચીત કરી બે ધડી. એમ કરતાં હતાં રાત જ પડી. નરબે ચઢીને સુતા તહીં. એમ ચાર પહોર રજની મધ પ પ્રાતઃકાળે ઉઠ્યા બેઠી જણુ, કીધાં મંત્રોએ દંતધાવન; વળી બત્રીસી રસોઇ કરી, જમવા બનને પેટજ ભરી. ૬ બમણી લેકત પડી બીજે દન, તેમ તેમ રાક્ષસ રીજે મન; કે દીન બોલીક કે દીન કંસાર, કે દીન શીરો પુરી આહાર; કે દીન વેડમીને સુખડી રાક્ષસ તણી ભાગી જુખડી. ૭ સાત દીવસ થયા તે ધર રાક્ષસ રીજ્યો અપરંપાર સ્વાદ ઇન્દ્રિયે તે વશ થયો મુખ થકી તે એમ બોલીએ કાજ આધાના માનવી સહી તેને જીતી જમ કાઈ નહો મુડી જેટલા તેના હાથ દેળી પાડે મોરો પહાડ; જુદી એવી બીજમાં નથી તીજે માનજો સરવથી મહે ત્યાં જ

વાનો નાર. નવ જવાય તો ધીક અવતાર તમે નામ જતાવો ભાળ તો લખ આપું તતકાળ કેદી લોકો હતા જેટલા મુઝી મેં દીધા તેટલા અમીર ઉમરાવના જે કુમાર, તે સરવેને કાઢ્યા બહાર વજ્ર આલુપથુ આપી સાર વીદાય કર્યા તેને તે વાર હસતા કર્યા સરવના મુખ, ધણાં દોહલાં ટાઢાં દુઃખ ધણો આશીશ દીધી છે સાક્ષાત તે ઉપર એ કહું છું દ્રષ્ટાંત.

દોહરો—બ્રાહ્મણ એક જાતે સહો તેને પીડા અપરંપાર; અન્ન ન મળે પુર પેટને; પુત્ર પુત્રી પરીવાર; ૧ ઉપરીર દેવું પુત્રને વળી દેવું કન્યાદાન; ઝુરે જેશીને મન વીશે. કેમ થાશે ભગવાન ૨ દ્રવ્ય મારી પાસે નહી; કેમ રહેશે મુજ લાજ, પરદેશમાં જવું સહી; જન્યુ જમતે રાજ ૩ જેસી રહે સિદ્ધિ નથી નીશ્યે કહયું મન માંય વીનતા પ્રત્યે વાણી કહી અમે જન્યું પરદેશ માંહી ૪ દ્રવ્ય લખને આવશું, વીનતા આણે કામ; કન્યાકાળ જાયે કુંવરી લણો ૫ વળી કામ થાયે કંથ, શાસ્ત્ર વચન કેમ લોપીયે; જેસે મુજ શીર ગળ, હું જન્યું કાષ્ટ રાયને લાવું અતીશે માલ ૫ એવા વચન વીપ્રનાં મુણી નારીએ આઘા દીધી ૬ શુભ મહુરત જોઇ નીસર્યા કામ કરવાને સીધ. ૭ દેશ તજીને નીસર્યા હું જઉં મહ-રથની પાસ પાસ. આશીર્વાદ જળને કરે પુરે મનની આશ. ૮

ચોપાઈ—એમ વિચારી ચાલ્યા વહો. પ્રભુ આશ મહેરી પુરે સહી; દીવસે રાતે મુકામજ થામ એમ કરતો કરતો ચાલ્યો જાય; ચાલીસ જોજન ગયા રૂશી જન; ત્યાં એક દીઠુ મોટું વન વનસ્પતિ ત્યાં ભાર અઢાર; નમી રહી તેની બરકાર એક માર્ગ બીલી વાટ ધણે મનમાં થામ ઉચાટ શો દીયો વરૂને વાઘ ધણો સાદ કરે તે જગ નવ રહી બ્રાહ્મણ કેરી ધીર હીમત રાખી

ચાલ્યો વીર બલીબમાં જે બનશે સહી? એમ વીચારી ચાલ્યો વડી
 અડધે જંગલ ગયો જેટલે એક કૌતક દીકું તેટલે વજર પાંજર
 લોહાનું દાર તે પાસે વાધ તે દીકો સાર બાર હાથ દીસે વીકરાળ
 દીકો જાણુ ખારો તત્કાળ, પુછ પછવાડે તેમાં રહી બ્રાહ્મણ
 આવી પહેંચ્યો તહી, ગડગડી ઉભો થાય આગળ ન ચાલે તેના
 પાય પાછુ ડગલું ભરાતું નથી મન વિચાર કરે સરવથી નીચે
 વાધ ખાવાનો મુજ કાય, મનના મનોરથ રહ્યા મન માંય હમણું
 નીકળી મુકે દોટ, ઝડપ ઝાલશે મારી કોટ, નવ ચાલે નવ
 હાલે પાય આકુળ બ્યાકુળ મનમાં થાય, તે શારદુલને વાચા થઇ
 મુખ થકી તે વણો કહી, અરે ભાઇ તુ પંચીજન આવ્ય તને
 ન કર્કે વીધન એ વાતે સાક્ષી શ્રીરામ સત્ય કરી માતે। આ ઠામ
 જીવતદાન આપો મુજને આજ હું તો સારીથ તારાં કાજ બ્રાહ્મ-
 ણને આવ્યો વીશ્વવાસ, ગયો તે પીંજરની પાસ કરજોડીને ઉભો
 રહ્યો ત્યારે શારદુલે બોલજ કહ્યો. ઉધાડ દાર હું નીમરૂ બહાર
 કરીથ તુજને ધણો બિપકાર વીપ્ર કહે એ અચરત વાત કાણે પીંજ-
 રમાં બાલ્યો જાત, વિસ્તારીને કહોજી તમે ત્યારે ઉધાડ્યું અમે।

દોહરો—તે વારે શારદુલ બોલીઓ સાંભળ પંચીજન મેં
 તો મારૂં પાડીઓ, સંતોરયુ મુજ મન ૧ પશુ પંખી કે માનવી,
 સઉનો કરતો આહાર, કોઇ માનવી માથાનો મળ્યો તેથી પડ્યો
 આ દાર બક્ષ બોજન એમાં ભરી. હું પેઠો કરવા આહાર, દાર
 બંધ તેણે ક્યું કદ ક્યો આ દાર. સાન કરી તેને મુતે, તે ચયે
 સવાયો શેર વજર પાંજરમાં હું પડ્યો, એક નવ સુઝે પેર. ૪
 કુધા તરસ પીડે ધણી, ગુરૂ બેઠો આ ઠામ, ભાઇ કહાડો મુજને હું
 જીવું તમારે નામ. ૫ આંખેથી આંસુ પડે એમ કહીતે કરે રૂઠ

વિપ્રને ક્યા આવી ધણી, પછી બોલ્યો મુખ વચન હું તો કહાડું છું તુજને પરમારથ પ્રમાણુ, કહાપી ખામ તું મુજને. તે વા-
તે સાક્ષી આણુ ૭ સુરજ ચંદ્ર એ સાખોઆ શ્રીરામચંદ્રની સાખ્ય બીજી પ્રતિજ્ઞા કીધી ધણી સત સહજને લાખ ૮ તે વરે
આહણુ રીજ્યો માન્યુ પોતાનું મવ દ્વર મુજને ઉઘાડીઆં તે વેળા
તે કન. ૯ નીકળ્યો વાઘ તેમાં થકી બોલ્યો મુખ વચન કુધા પીડે છે મુજને, હું ખાઇશ તાર તન. ૧૦ ત્યારે આહણુ બો-
લીઓ સાંભળ પાપી વાણુ પરમેશ્વર વચમાં ધર્મા તે સમ ખાધા છે જાણુ ૧૧ વચન તારૂં મીથ્યા કરે ધીક ધીક તુજ અવતાર
આહણુ હત્યાય ક્યાં છુટશે, સમજો મનમાં સાર. ૧૨

ચોપાઈ—શાર્દૂલ ત્યારે બોલ્યો મુખ જ્ઞાને પીડા ધરે છે દુઃખ ગુણ પછવાડે અવગુણ સહી એ વાતમાં સંદેહ નહી માટે તુજને ખાધાને ભરાંત નીચે માનજો સાચી વંત આહણુ કહે મીથ્યા થાય, મહા પાપી તો તું કહેવાય શાસ્ત્ર પ્રમાણુ કહું છું હું ચીત ધરીને સાંભળ તું વિશ્વાસઘાતનું મ્હોડું પાપ, નીચે માનજો આપોઆપ ગુણ પછવાડે અવગુણ કરે તે નર તો નરકે પડે શાર્દૂલ કહે હું માનુ નહી કાંઈ શાખ પુરાવો અહીં ભટજી કહે સાખ પુરાવું હું મારી સાથે આવને તું જુડો પડે તો કાયા દેહ સાચો થજી તો મારમ લડે વણુ પુછે જો ખાશો મુને તો તો ગડ હત્યા છે તુને શારદુલ કહે ચાચો ચાહિં તો તુજને જવા ન દેહ એમ કહી એ ચાલ્યા જાય, આવ્યા વડ એક મારગ માંય ધોર ગંભીર છે શીતળ છાંય છીત પવન આવે છે. ત્યાંય, ત્યાં બે જણુ જિભા જમ્. તે વારે વીપ્રે મુખથી વાણી કહી. તારી કાયા છે. અપરંપાર, માટે એક પુછ્યો પીયર. ત્યારે રડને વાચા થઇ, મુખ ધરી તેણે વાણી કહી. શૌ કળ્યો છે તમારે જાણુ વીસ્તારીને

કહો નીચારણુ ત્યારે બ્રાહ્મણુ બ્રોહ્મો વાત કરગરતા લાગ્યો વડની સાથ પોતાની સરવે વાતજ કહી તે સમગી વાણી વડે કહી મારો વાંક હોય તે મુજને કહો નહીં તો મુજને જાણ દે.

કોહરો—ત્યારે તે વડ બોલીયો મુજ ચીતકની વાત તે સાંભળતાં ભાગશે ખેડના મનની બાંત ૧ ગંભીર હાથા માહરી શીતજ વાણુ વાર પશુ પંખીને માનવી બેસીને સુખી થાય ૨ રૂપો શ્રમ કરે મહારા થડે સમાવે તેનો તાપ ઉપકાર મહારો અતી ધણો તું સાંભળ બ્રાહ્મણુ વાત કોષ્ટ યુટે કાયા માહરી કોષ્ટ યુટે મહારા પાન કોષ્ટ ડાળી છેદન કરે તું સાચે સાચું માન ૪ ગુણુ પછવાડે અવગુણુ સહી, એમાં શો સંદેહ લખ્યા લેખ મટે નહી તે બોમવે ત્હારી દેહ, ૫ એવાં વચન વડનાં સુણી બ્રાહ્મણુ થયો મન બંગ શારદુલ હનો તે સજ થયો આનંદ પામ્યો તે અંગ ૬ સાચી વાત મહારી મળી તું જુઠો પડ્યો આ ઠાર હવે તો ખાઉં તુજને નવ લગાડું વર ૭ ત્યારે બ્રાહ્મણુ બ્રોહ્મોયો નહી માતું એ વાત બીજને પુછો જમ પછી કરજો મહારી ધાત ૮ વણુ ધન્સાફે મારે મુને તો હત્યા બેસે તુંને શારદુલ કહે વળી વેડશું દુઃખે લુંડી લુખ.

ચોપાઈ—પુછો કોષ્ટ બીજને જમ એમ કહીને ચાલ્યા તહીં, સરોવર સુંદર ઘીડું જ્યાં પેલા જમને ઉમા ત્યાં મનના મનોરથ મનમાં રહ્યા હમવને દયા ન આવી જરા જળચીંદ માતા છો તમે ભેદ ભાગો દુઃખીઆ છીએ અમે ત્યારે સરોવરને વાચા થમ મુખ થકી તેણે વાણી કહી શું દુઃખ છે ને શુ છે કામ અબ્યા છે કેમ આણે કામ, ત્યારે બ્રાહ્મણુ હરખીયો મન સંક્ષેપે કહ્યું તે દન માટે ન્યાય ચુકવો જણુ જેમ ખચે બ્રાહ્મણના પ્રાણુ એનો વાંક હોય તો શીક્ષા દો મુંજને પાધરો જવા દો વાત કરીને ઉમા તહીં પછી સરોવરે વાણી કહી.

દોહરો—સરોવર કહે પ્રીતે, સાંભળ મારી વાણુ બવીખ્ય
 મટે નહી જે કરમે લખ્યું પ્રમાણુ ૧ પ્રથમ વાત મારી સુણો વીતે
 છે મહારી કાય તેની વાત સુણ્યા પછી સદેહ મનનો જાય સરોવર
 સુંદર હું સદી અમૃત સરખું નીર પીએજળ આવી કરી શીતળ થાય
 શરીર ૩ અન્ન વીના જાય અરધી ધડી જળ વીના ન જાય પણ
 એક એવાં ગુણુ છે માહરા તમે સાંભળજો વીવેક પશુ પંખીને
 માગવી સરવ ત્રપજ થાય તે અવગુણુ મુજને કરે તે સાખી રહું છુ
 આંચ કોષ દંતધાવન કરે કોષ આવીને નાહું કોષ મુળ મુતર ધુવે
 તે ખમું મારી કાય. ૧ ગુણુ પછવાડે અવગુણુ સહી નીચે
 આડો આંક સુખ દુખ કાયા ભોગવે તેમાં શારદુલનો શો વાંક ૭
 એવા વચન તેનાં સુશી આહાણુ પામ્યો દુખ શારદુલ રીજ્યો અતી
 ધણો બોલ્યો પછે મુખ ૮ હવે તો ખાઈં તુજને જુઠો પડ્યો ખીજ
 વાર સાચી વાત મહારી મળી બક્ષ કર આ વાર ૯ ત્યારે લાચાર
 અષ્ટ અહાણુ કહે હુ માગુ ખીજ દાદ હુ હાર્યો જીત્યા તમે ભાગ
 મનની શ્રાંત ૧૦ હવે ફરી વચન બોલું નહી તું કરે તે કરું પ્રમાણુ
 હવે ખીજું વચન મીથ્યા કરું તો ઇશ્વરની મુજ આણુ ૧૧ તે વારે
 શારદુલ બોલ્યો વળી જુગે પડીશ ત્રીજ વાર હું ચુકવાનો નહી
 એમ શારદુલે વાણી કહી ૧૨ વળી આગળ ચાલ્યા સહી એક દીહું
 શીયાળ આહાણુ તો દિભો રહ્યો બો.યો મુખ તત્કાળ ૧૪

ચોપાઈ—તે વારે વાચ્યા શીયાળને ચઈ મુખ થકી તેણે
 વાણી દહી ગુણુ અવગુણુ ધણી છે વાત પછી ભાગો મનની શ્રાંત
 ત્યારે આહાણુ વાણી દહી વિતક વાત તે સરવે સહી તમે તો ક

હો તે કરશે અહીં; ખેડ જણા ઉભા છે. સહી શીઆળ બોલ્યો મુખ થકી, પછી ન્યાય કરું મુજ નત; જુઠો સાચો કાણુ હશે અન્યાય મુજથી કેમ થશે. કયે કામ છે પીંજર સહી કેમ કબજે પડ્યો તે નહો; કદ રીતે ઉધાડ્યું ખાર, મુજને દેખાડ તે કાર ત્યાર પછી ચુકવું ન્યાય, મુખથી વાત તે કેમ મનાવ; એવાં વચન તે શીયાળનાં સુણી, વાધને રીસ ચઢી છે ધણી, વડને જળ કરતાં ડાહ્યો તું આવ્ય ઠેકાણું દેખાડું હું. જોયા પછી ચુકવો ન્યાય, એમ કહીને ગયા ત્યાં, આ પેલું મારું રહેકાણુ આ પીંજરમાં પેઠો જાણુ એ પંથીએ ઉઘાડ્યું તહિ; ગુણ પાછળ અવગુણ અહીં મુખ જુવાની કહો છો તમે ન્યાય અન્યાય કેમ ચુકવું અમો. નગરે જોઈં તો ચુકાવું અહીં નહીંતર માર્ગ જાવું વહી તમે પેસો પીંજર મોઝાર. બ્રહ્મણુ વળી ઉઘાડે દાર; તે તો નગરે જોવું અહીં પછી ન્યાય અન્યાય ચુકાવું સહી એવાં વચન વિપ્રનાં સુણી, પેઠો પીંજરમાં તેણી ધડી વીપ્રને કહે તમે રોને ખાર એ કહે ત્યારે ઉઘાડો દાર દીધાં ખરણું સાંકળ સાથ શીયાળ મુખથી બોલ્યો વાત જે રીતે તમે હું તું સહી, તે રીતે તમે બોલો અહીં; ઉઘાડ બાપ તું આણે દાર. કહાડ બહાર તુજને કહીશ ઉપકાર, ગુણ પછવાડે અવગુણ સહી, ત્યારે હું ઉઘાડુ નહીં.

દોહરો—વચન સુણી શીયાળનાં, વાધને પડી મન કાળ દરો કરીને ધાલીયો હું આણીશ તારો કાળ. ૧ તું થું ખાતો તો મુજને જળ હોય તો નીકળ બહાર; રનેહ કરી ત્હને કહાડીયો. ધીક ધીક તુજ અવતાર. ૨ બ્રાહ્મણને: જીવ બચાવીયો વળી અદલ ચુકવ્યો ન્યાય; જે દરે રે તે ભોગવે મુજ કીર દોષ નહો કહેવાય ૩ હું શીયાર તું શાર્દુલ થયો, મેં અદલ ચુકવ્યો ન્યાય પણ ગુણ પછવાડે અવ-

ગુણ સહી. તું ભોગવ તારી કામ ૪ એમ કહી ત્યાંથી ચાલીયો, શીયાળ ત્યાંથી જાય; બ્રાહ્મણ પાછો પરવર્યો કેવો ચુકવ્યો ન્યાય જગત જોમ કોડે કરો જાઓ તમારે ગામ; વગર વીચારું કરતા રખે આજ પછી તમે કામ ૬ આશીશ દીધી શીયાળને બ્રાહ્મણ પંથ પગાય; ઉપવીત દીધું પુત્રતે, વળી પરણાવો કન્યાય, ૭ નહાના ઉપર નવ લુલ્લવું નાહનો શીયાળનો એહ, બુધ્ધીએ જીતીયો વાધને, કહો ન શકે તેહ ૮ તમે જીતશો સર્વને કાણ માત્ર પરી જાત; પરમેશ્વર પ્રતાપથી લાવો કરી તપાસ. ૯

દોહરો—રાક્ષસ મુખથી બોલીયો સાંભળ માનવી જાત. શા દુઃખે તું નીસર્યો તે કહો મુને જાત. કાણ જાત છે તાહરી કાણ માત કાણ તાત; બાળપણે વનમાં જામે શા દુઃખે મુજ બ્રાત ૨ માંડી જાત મુજને કહો હું બાપું તહારું દુખ ધશ્વર આણુ એ વાતમાં વિસ્તારી કહો મુખ. ૩ રાખી વાત બાપ તું કરે તો ધશ્વરની તુજ આણુ સાચે સિદ્ધી છે સહી, માટે સાચી બોલ વાણુ બાગીશ દુખ હું તાહરું જ્યાં સુતી ઘટમાં પ્રાણુ. સત્ય વચન છે માહરું તું સાંભળ ચતુર સુખણુ. ૫ વચન આપ્યું તે કુંવરે લીધું કર મોઝાર; પછી કર જોડીને બેઠીઓ, તે વેળા રાજકુમાર. ૬ સીરકસ્તાનનો રાજ્યો, તે તણો હું તન; ચુલખંઠવળી જોવા વશ્ત્રી ધનજી મરે મન; ૭ રાજપાટ સરવે તજી નીકળ્યો છું હું બહાર ફરતો ફરતો આવીયો તમે તણું ધરખાર. ૮ હવે રમ આપો મુજને, તો જાહું માર્ગ સિધ, વિગત વાત માંડી કહી મેં તો તમારી સાથ ૯ વચન પાળો તમતાણું, સત્વર કર્યો પ્રણામ; એવા વચન શ્રવણે મુંજા રાક્ષસ થયો મન બંગ કરમે કર અડકાડીઓ બોલ્યો તેણે સંજ.

ચોપાદ—બોલ્યો રાક્ષસ મુખથી વાણ, સાંમળ માનવી
 ચતુર સુમણુ તે પુલ કાંઈ રસ્તામાં નથી સાચી વાત દેહું હું કથી
 બંકાવળી નામે પરી છે સહી તેની શોભાને પારજ નહિ તેની
 વાડીમાં એકજ પુલ ધણી સુધડને વસ્તુ અમુલ્ય, તેની રક્ષા દરવા
 રહું છું હું સત કરીને માનજે તું અઢાર હજાર હું સરખા સેના-
 પતિ તેની શોભાની શી કહુ જતિ, એકસોપાસક ચોડી જાણુ તેહ
 અઢાર હજાર નિર્વાણુ તમે કષ્ટ પેરે જશો તહી મુજને ચિંતા
 થાશે અહીં તેના બાપનું બહુ છે સૈન્ય ત્યાં તમે જશોજ કેમ
 માનવીથી જવાએ નહીં માટે ત્યાં તમે જશો નહીં સહ રાક્ષસ
 રક્ષા કરે. પવન સરખો નવ સંચરે જમીનપર ચોડી વિંછુ ને
 નાગ ગજને બી પરીની જાત; ફરતો કોટ રાક્ષસને તહી. દેવતા
 થકી જવામજ નહી. ચંદ્ર સુરજની દ્રષ્ટિ નવ જાળ. તે પુત્ર તુ-
 જથી કેમ લેવાય. પ્રથમ ચોડી મહારી સહી માહારી નજરે દી-
 હું તહી. તે કેમ આવશે તારે હાથ. રાક્ષસ દુઃખ ધરે મન સાથ
 હવે વચન માઈ મિથ્યા જશે. એ ઠારજ કોષ્ટ પેરે થશે; તેં તે
 ગુણુ કાંધો છે અપાર અમૃતઃ વસ્તુ કગવી આહાર, માઈ વચન
 જો મિથ્યા થાય. ધિક્કાર પડ્યો અમારી કામ ધિક્કાર પડે જો જાળ
 વચન ધણો પસ્તાઈ છું મારે મન. જીવ જીવા સુધી કરાને
 કાજ બાંહે મહાની રાખવી લાજ બ્રમણુ બક્ષ કરોની તમે એક
 રાક્ષસ તેડી આણું અમે એવાં વચન રાક્ષસનાં સુણી, રસોષ
 સીદ્ધ કરી ચાસણી ચારે બીમાં કરી તૈયાર, ચતુર નરને શાની
 વાર. પોતાના વાણીએ કયે । ઠંકાર એક રાક્ષસ આવ્યો. તે ઠાર
 જીહાર કરીને હોમો સાર વાત કરવા લાગ્યો. તે ઠાર; રંજકુંવર
 દોઠો જોડલે; રાક્ષસ મુખ બોલ્યો તેઠલે; એ માનવ રૂપ ક્યાંથી

લાવીયા. એ ઉપર કેમ રાખી દયા ધણી સુકોમળ તેની દેહ મનતણા ભાગે સંદેહ, કેમ રાખે છે હેતજ ધરી, એવી વાણી તેણે આચરી.

દાહરે—એવાં વચન તેહનાં સુષ્પી, બોલ્યો મિત્ર વચન એ દેવચક્રી અધિક છે, મેં તો આપ્યું સત્ય વચન ૧ એના ગુણનો પારજ નથી, એણે આપીએ અત્રત અહાર, પુત્ર કરતાં અદેહ ગણ્યો, સુણો મીત્ર આ હાર. ૨ અત્યુલેકના માનવી એની શોભાનો નહીં પાર. ખીજ ગુણ એમાં ધણા શા મુખે કહું વિસ્તાર ૩ નીમકહરામ હું થયો. એણે ભાગી મારી ભુખ, શું આશીંગણ ચપશું અમે, એ નરને મોહોદું દુખ, ૪ માટે તેડ્યા મેં તમે બેસોને આ હાર; ખાનપાન કરીએ સહી. પછી કરીએ વિચાર, પગબેડ જણા બેઠા સહી, ત્રોજ માનવી સાથ મુક્યાં બોજન મુખ આગળ આણી મન ઉલ્લાસ. ૬ સાત વાનાની સુખડી ખીણું સાહિત્ય અપાર, મુખ આગળ સહુ મુકીયું. તે કરવા બેઠા આહાર છે અત્રત વસ્તુ મુખમાં ધરી, ધણા શોભતા સાર, તેમ તેમ રાક્ષસ રીઝીઆ, આણી મનમાં વલાલ. ધન્ય માનવ તારી શુદ્ધિને, તૃપ્ત કયું મુજ મન, શું દુઃખ છે તાહરી કાયને. કહે મુખે સત્ય વચન. ૮ જે વસ્તુ જણામા નહોં તેનો ચખાડ્યો સ્વાદ, તું કહે તે કરીએ અમે. મનમાં આણી ઉત્તાસ ૧૦ ત્યારે પહાડ મુખે આચર્યો, એને છે મોદું દુઃખ તે નો કામ થવાનું નથી, એવું બોલે છે મુખ. ૧૧ ગુલમકાવળી જેવા તણી ઇચ્છા છે એને મન, તે કારણ વનમાં બમે તું સાંબળ મિત્ર વચન ૧૨ મહારે શરણે એ આવીએ કરાવ્યા અત્રત આહાર. નિરાશ ચંદ્ર

જાશે સહી, તે ધિક આપણો અવતાર. ૧૩ માટે તેડ્યો તુજને કષ્ટ
યેર થયા એ, કામ મનોરથ પહોંચિ એહનો તો થય આપણું નામ.

ચોપાઠ—એવા વચન પહાડનાં રુણી. તેના મિત્રે વાણી
લણી; એ વાતની ચિંતા નહીં. એનું કામ થવાનું સહી. મોકલું
મહારી ભગીનીની પાસ, તે પુરાવે એની આશ; ધણી ફાજ છે
સર્વથી રાક્ષી વિદ્યાનો પારજ નથી. પ્રથમ ચોકી તેની સહી. તે
નિશ્ચે કામ કરવાની તહીં. એમ વિચારું મન મોઝાર એક કામજ
લખ્યો તત્કાળ. ધણો વિનતી તેમાં લખી તેડ્યો એક રાક્ષસ મુખી
જે ફરમાયો તે હું કર. કહો આજા તે મસ્તક ધર તે રાક્ષસ
ખોલ્યો તે ઠાર. મહારી બહેન અગોલા સાર તેની પાસે જવાનો
સહી આ માણસને સાથે લઇ, પ્રથમ જઇને આપિષ કરો પછી
એના ખોળામાં ધરો, તાહરા બ્રાતતણો એ પ્રાણ, નિશ્ચે માનજો
સાચી વાણી જીવ થકી કરજો જતન. જાણે પેટ તણો મુજ તન
જતન કરી એને રાખજો. એની આખા પુરી પાડજો મુખજીવાની
એવી દહી વળી કામજ કર આપ્યો લઇ પુલની પેરે જાગવજે તું
નહી તો મારી નાંખીશ હું પ્રતિઉત્તર પાછો લાવજો. ચાર ધડીમાં
પાછા આવજો. વધતી વાર લાગજો આ ઠાર મારી નાંખીશ આણી
વાર તે સેવકે નામું શીશ. ઉડ્યો તે વેગા તે દીશ એક હાથ
પર ખેસાડ્યા જાણી બીજો કર ઠાંકી નીરવાણ ગગન મારગે ચાલ્યા
વહી. ચાર ધડીમાં પહોંચ્યા સંઘી, અગોલા ખેડી હતી મુકામ
ધણી શોભા છે તેણે કામ, દીડો અતુચર હરખી નાર તેને જોઈ
ને ક્યો જીહાર મુખ જીવાની સવળી કહી. ખોળા મધે મુક્યો લ-
ઇ જોઈ મુખને હરખ્યા મન ધનધનરે આજનો ફન જાણે પ્રમ-
દ્યો દીનકર સુર એવું તે માનવનું નુર અગોલા ખોલી તે કામ.

મારા બાઇને કહેજે પ્રજ્ઞામ તમે મોકલ્યો તે માહરો નીચે કરી બાઈ તું મનમાં જાણુ તે અનુચર ત્યાં પડ્યો. આવી તે રાક્ષસને મળ્યો આવી હકીકત સરવે કહી; તે રાક્ષસ હરખ્યો તહીં.

દોહરો—અમોલાએ મન વિચારિયું માનવ આવ્યો મુજ પા. સ માહરો બાઇએ મોકલ્યો. તેની કરવી બરદાસ. ૧ એ પુત્ર છે શાઇ રાજ તણે આવી ચડ્યો હવે ત્યાં એ બત્રામ લક્ષ્મી ના. અ. તેની સાથે પરણાવું અમો તો થાય માહરું કામ. એવું મન વીચારી કરી. બોલાવી લાવી મેમુંદાનાર; તેડાવીને દહ્યું સહી તુને પરણાવું બરથાર. ત્યારે મેમુંદાએ વાણી કહી; હું ખુશી થઇ અપાર તમો એને ક્યાંયા લાવીયા; સાચું કહો આ ઠાર.

ચોપાઈ—શીકાર રમવા ગઈતી બદાર. ત્યાંથી લાવી રાજ કુમાર. અચરજ તે તો થઇને રહી; પછી તેણે વાણી કહી માતાજી ચન્ધાવો મને, એતો સાચું. કહું છું તને; માતાએ પરણાવી તે સાથ પછી રાજ સાથે કીધી વાત. એકાંત જગા પોતાની સહી; તેના બરથારને તેડી ગઈ; પછે કર જોડીને બોલા નાર; તમે વીગત વાત કહો બરથાર, રાજકુંવર પછે બોલ્યો તહીં મારી વીગત કહું સ્તુત્તુને તમો, હું છું રાજ કેરો પુત્ર બાળપણમાં મેહેલ્યું ધર સુત ગુલમંદાવતો જોવાનું મન; તે કારણ નીકળ્યો હું વન પ્રશ્ન કેરો કહાડ્યો પાર, ફરતો ફરતો આવ્યો આ ઠાર; એક રાક્ષસ શું મી. ત્રાઇ થઇ તેણે મોકલી દીધી અહીં; અમોલા હરખો મન સાથ તેણે મહેલ આપ્યો એક સાર તુને પરણાવી આપી કરગરી, મુખ થકી વાણી ઓચરી મુખ ભોગવે નરને નાર; વૈભવ ભોગવે અપ. રંપાર જોઉં પુલ તો ભાગે ભુખ; ત્યાર પછી ભોગવું મુખ. પર. અશ્વરે મેળવ્યો જોગ; પણ નવ પહેલ્યા મનના કોડ; બંકાવલી

કુલ જોવું એકવાર તો તો સફલ મારો અવતાર, નહીતો હું રહે-
વાનો નથી, સાચી વાત તો કહું છું કથી, એવાં તે નરનાં સુણી
વચન પ્રસન્ન થયું વિનતાનું મન. એ વાતની ચીંતા નથી, ગુ-
લખકાવલી દેખાડીશ સર્વથી, એ અખોલા માતા જાણુ. કહાડે
છે તે તુજ પર પ્રાણુ. મારું વચન મીઠ્યા ન કરે, મેર કહું તો
નિશ્ચે મરે, જીવ એકને જીજ્ઞાસી દેહ, મારા ઉપર રાખે છે નેહ
જળ તેણી કાંઈ પારજ નથી, તેથી કામ યશ સર્વથો ભેદ પ્રપંચ
કરશે તે કાર, માટે જોઈએ ચાલો બરધાર, એવાં વીનતાનાં સુણી
વચન, રાજકુંવર હરખ્યો છે મન, નર નારી આવી ત્યાં, અખોલા
ને લાખ્યાં પાય દીકા નરનારીના મુખ ધણી રાક્ષસી પામી મુખ
ખોળામાં બેસાડી નરનાર, મુખ થકી બોલ્યા તે કાર. પુછે નરના-
રીને દુઃખ બનોના ઉતરી ગયા મુખ ખાત પીવાની હું નથી,
કેમ દુઃખ ધરે સર્વથી એવાં વચન સુણી તે મામ. કુંવરી લાગી
માતાને પાય.

દોહરો—માજ સુણે મુજ વીનંતી. મારા સ્વામીને દુઃખ
નીસાસા નાખે ધણી. નથી ભોગવતા મુખ ૧ ખાવું નહી પીવું નહી
હાસ્યવીનોદ કે વાત. સંસારનું સરવ તજી જીવ દિવસને રાત ૨ ગા-
હરે કાજ તમે લાવીયા સ્વામી ચતુરસુજ્જણ. અંશ ત્યારે બોલ્યા
વાણ. ગુલખકાવલી જોઈ નહી. તો જાયે મારા પ્રાણ ૪ અખોલા
આંખ્યા રૂદે. હાથ ફેરવ્યો શીષ. ચીંતા ન કરે દીકરા. કરીશ તુજને
બક્ષીસ. ૫ બાગ દેખાડોશ એહનો. એમ બોલી તે મુખ, ત્યાંતા ત-
જી દીકરા કરીશ તુજને મુખ ૬ ત્યાં ફરતી ચોકી રાક્ષસની ગગને
પરી અતુલ્ય આંખમા દુળ નાખી સર્વને દેખાડીશ એનું પુલ. ૭
સાચ વચન છે માહરૂં મારે કામ. કુલ દેખાડવું નજરે કરી તો અખો-
લા મારું નામ. ૮

ચોપાદ—એમ કહીને મનાવ્યું મન, નરનારીનું હરખું વદન
 ખાન પાન કરાવોને જઈ તેડું ત્યારે આવળે આ ત્યાંહી મુકામે
 નરને નાર, અખોલાએ મન કર્યો વિચાર. એ નર નારીને થાશે
 સુખ દેખાડું કુલ તો જાએ દુઃખ વીચાર એમ કર્યો તે કાર. તેડયા
 રાક્ષસ એક હઝાર આવી કરીને નમાવ્યું શીથ. જે કહો તે
 કરીએ આ દીશ. અખોલા કહે એ કામ ઉંદરનાં રૂપ ધરે આ કામ
 સળંગ મુકો આણે કાર. જય ગુલખંઠાવળી મહેલ મોજર, ચોટી
 વાળા કોષ જાણે નહી. એ રીતે કામ કરશે સહી. રાક્ષસે વચન
 ચડાવ્યું શીથ. એમ કહી ચાલ્યા તે દીશ. ઉંદર કેરાં રૂપજ ધર્યાં.
 સળંગ પાડવાને પરવર્યા. રાક્ષસ વીઘા તેને સ્ત્રી વાર. કણુ માત્રમાં
 પાડ્યા પહાડ. તે વાડીમાં પાડ્યું દવાર પાછા ફરી આખ્યા ને દવાર
 અખોલાએ કર્યો જુહાર. સિદ્ધ કામ કર્યું તે વાર એનાં વચન રા-
 ક્ષસના સુણી ખુલાલી વાધી મનમાં ધણી. જાઓ જંગલમાં ફરતાફરો
 બક્ષબોજન મન ગમતા કરો, એમ કહીને આપી રજા સહુ સહુના
 મુકામે જાય. રાજકુંવરને તેડાવ્યો જાણુ મુખ ચક્રી તે બોલ્યા વાક્ય
 ગુલખંઠાવળી દેખાડું આજ કર હું તારા મનના કાજ. આ સળંગ
 માંથી જાઓ અહીં દુરથી જોષને આવો અહીં કરશે શોરતો થાશે
 ધાત નકી માનજો સાચીવાત. કદાપી કોષને દ્રષ્ટોતો કણુ ભોગવશે
 કદ, મેં જીવ ગયાનું કયું છે કામ. ચેતાવું હું આણે કામ. એમ કહી
 તેડાવ્યા દાશ. તતક્ષણુ આવી ઉભા પાસ. આ માણસને લઈ કરી
 દેખાડો વાડી નજરે ભરી. સળંગમાંથી નવ કહાડશી બહાર ઉભા
 રહેજો જ્યાં ધરનું દવાર. જે વાંટા થશે એનો વાળ તો આણુશે
 તમારા કાળા જતન કરી દેખાડો જઈ પાછા તેડી લાવજો અહીં.

એમ કહી વળાવ્યે રાય. લઈ ચાલ્યો સગંમની માંય. જે ઠેકાણે પાડેલું ઘાર. ચાર ઘડીમાં આખ્યાં તે ઘાર.

હોહરો—ઘારને મુખ આવી કરી. બોલ્યો અનુચર વત શુદ્ધ. બંધાવળાને ! બાગજ સહી. જુઓને તમે ભાત ન્યાળાને જોયું તહીં જાણે ઉદેકાર ઉઘોત ઇંદ્રપુરી કાણુ માત્ર તેયું દેખાય જાકમજોત ર રાસક સાથે બોલીયો જવાડે મુજને બહાર જોતું ચર્ચા બહાર જા. પાછા આવશું આ ઠાર નહીં તો આપું તુજને પ્રાણુ વાલા મારા જોયા વીના હવે રહું. સાચી માન તું વાણુ. ૪ જેમ દીપકમાં પડે પતંગીએ. તેમ પડવા માંડ્યું બહાર. રાક્ષસે આતી કરી. લીધો સગંમ મોઝાર પ બરે મુરખ તું માતરી એ શું દરે છે કામ. જીવ જશે એક પલકમાં, બોધશ મહાર્ નામ ૬ જક્ષ કે વળી રાક્ષસી. દોષ દેખશે તારી કાય, બક્ષ કરી જશે તુને તેનો શો ઉપાય ૭ અમોલાએ મુજને સોંપીયો. હું શું કરું આ ઠાર જુદિ ભટ તું કેમ થયો મનમાં કર વીચાર ૮ એવાં વચન તેનાં સુણી બોલ્યો 'તે મુખે વચન નવ જાડે મુજને તો પાડીશ મારું તન ૯ જીભ ખેંચી કહાડીને મરું કે મરીશ પેટ કટાર જોયા વિના જવાનો નથી મહારે મરવું' એકજ વાર ૧૦ રાક્ષસે મન વિચારીયું. આવી પડી મુજ શીષ જે બનશે તેતે ખરી આપી રજ તે દીશ. ૧૧ તુજ કારણુ મરશું અમો શું મુખ દેખાડીશું ત્યાં લખી હશે તે થાશે જે જે મુખ કીસ્મતમાંય. ૧૧

ચોપાઇ—એમ કહી આપી રજાય. પેઠો કુંવર તે બાગની માંય જીવ ગયેથી એ નવડરે. મન ચીતવ્યું તે નીશ્ચે કરે સુવરણુ તણી છે પૃથ્વી તહીં, જરા રજને કચરો નહિ પુષ્પ ઝાડતો અપરંમપાર, કરી કહે શું કરું વિસ્તાર. દેવતાઇ ઝડને કુલ શોભા ચિંતામણી સમ તુલ્ય બર્ષા વૃક્ષ ને શોભામાન. સરોવર સરખો શોભા જાણુ.

કોઈ રૂપા સરખી સહી તેની શોભાને પારજ નહીં. કોઈ વસ્ત્રે હીરા સરીખાં પુલ. ધણું તેજ ઝળકે અમુલ્ય. કોઈ ઝાડ ઉપર મોતીની ઝુંલ. શોભા ચિંતામણી સમતુલ્ય, કોઈ ઝાડ, ધીલમનાં સહી, તેના સામુ તો જોવાય નહીં કોઈ ઝાડ જાણે હીરાની જાત રૂળ જાણે ઉદેકાળ ઉઘોત ઝાડ શોભે સહુ સાર. કેળ જાણે રતન ઝળકાટ, મેવાને પારજ નથો. એ દેવતાને દુર્લભ સર્વથી પુષ્પ સુપદ તેનો નહીં પાર. જોતો ચાકયો રાજકુમાર, જોતો જોતો ચાલ્યો જાય, આનંદ તેને અંગ ન માય. દીઠો દરવાજો તે દાર, સોનાના થંભ રૂપાના દવાર રતન જડીત-તણાં છે કામ ધણી શોભાદીઠો તે કામ. ખારી ઉધડી દીઠો નહી, તે મધ્યે તે ચાલ્યો વહી કીધું પરમેશ્વરનું થયો, જોઈ આગળ ખીજું શું હશે એમ વીચારી મુક્યો પગ, વહી આગળ ચાલ્યો જોઈ લાગ દીઠો ત્યાં એક સુંદર, મહેલ. તે આગળ સ્વર્ગ પુરી મહેલ; અમરપુરી શીવપુરી કેને કાઠ, વૈકુંઠપુરીની સુંદર વાત, દેવતાઈ કામ વિશ્વકર્માએ કીધ, ધણો રચના દીડી વિધ વિધ જાણે કેા ઉઝ્યા બાણ એવો મેહેલ તેને નીરવાણ, શુભઅંકાવળી હોજમાં સાગ, કુવારા છુટે સતર ધાર, તેની સાથે સુંદર તલાવ પાળ તેની રતન જડાવ તે મધે એક સુંદર પુલ, શોભા ચિંતામણી સમતુલ્ય લાખ પાંખડી ખીલી રહી, તેની શોભાને પારજ નહાં અંકાવળી વળી તેનું નામ, કુંવરે નિશ્ચય કીધો આમ એ સિવાય ખીજી નથી, સિદ્ધ કરવું સર્વથી, વસ્ત્ર ઉતાર્યા તેની વાર. પડ્યો જળમાં નવ લાગી વાર. તોડયું પુત્ર તે જતન કરી. આવ્યો ખહાર તે જળમાં તરી વસ્ત્ર પોત પરી ધનજ કીધી પુષ્પ કેડમાં બાંધી દીધ. પછી તેણે મન કર્યો વિચાર, હવે મહેલ જોવું તે કાર, એવું પોતે વિચાર્યું મન, કામ માઈ થયું તે ધન્ય, મારા

પિતાજી દેખતા થશે. ચડ્યું કદાંક તે ઊતરી જશે, પ્રભુ રાખ્યો તે મારો ધર્મ મન ચયું માહારું પ્રસન્ન; ધન્ય રાક્ષસ ધન્ય અબોલા નાર, માહારું કામ ઉતારું પાર.

દાહરો—જેઉ ચર્ચા મહ મેહેલની એમ વિચાર્યું મન; નીર-ભય થઇને પરચાર્યો કુંવર તે જોવન, ૧ ચાલ્યો મહેલમાં ચતુર નર, મહા શોભા અપરંપાર; દેરકામ ઝગડી રહ્યા; તેનો કહું વિસ્તાર, ૨ બારણા બારસાખ બારીઓ, બારીઓ, જળી અટારી માળ; મોવરણ રથંભ ઝગડી રહ્યા ચીત્ર વીચીત્ર વિશાળ ૩ કામ છે, બારસપહાણનું જાણે જળદળ જ્યોત; દીવસ રાત જણાય નહિ ઉદકાર ઉદોત, ૪ કવી કહે શું વરણનું, મેહેલ સુંદર તે કામ; ત્રણ લોકમાં શોભા નથી કેટલો કહું વિસ્તાર ૫ પુર્વ જન્મ સાચો કની, રાજકુંવર ત્યાં જાય; લાંબી વાત મટે નહીં, લાંબે લખ્યું તે થાય. ૬ જોનો જોતો સધળે ફરી, નથી ડરતો મનમાં જીવે છે રચના અતી ધણી; નીરમે છે, રાજન, પશુ પાંખી માનવી, નથી નરને નાર આવી રચના કોને કરો, એમ કરે વિચાર એમ વિચારી ચાલીયો, ચાલ્યો સાતમે માળ ત્યાં રચના છે અતી ધણી, તરેહ તરેહના ખ્યાલ; પુષ્પ નાના પ્રકારના મુગંધનો નહિ પાર હીંડોળો હીરે જડ્યો, ત્યાં સુતી એક નાર ૧૦ જાણે સ્થી ઝગડી રહ્યો, રંભા કુળ અવતાર; જાણે ચમકે વિજળી આવ્યો માસ અશાડ ૧૧ નેજ ધણું તે નારનું વાગ્યું મોહનું બાણ; આંખે તમર આવીલા, જોનો નીરખ્યો બાણ, ૧૨ સુરજા ખાઇ બારની પાચો. જાણે સુનો સેજ; વિનતા કંઈ નથી જાણતી બર નિદ્રામાં છેજ

ચોપાઇ—હીંમત રાખો હિમો સદો, વિનતાની શોભા થી કહું તહી છુટી વેણ કુછપર લપટાય તે જાણે મજીધરની સોભાય દેખી તેહ થયો મન લાંબ, તેથી અદકો અંધરનો રંજ, ઝાંખી પડે

તારા જોત, તેથી દંત ઝળકે દિલોત. અગ તણી બાકી ભાળ મુખ
 કમળની શોભા વિશાળ. કુચ રચળની ઉપમા આણી, જણે સોભા
 નારંગી તણી, કદળી લખ્યા પામીને રહી, તેની જગા નાજીક છે
 સહી. ગુલાબ જોઈને લાગ્યો દાવ. જોઈ તેની પગની ચાલ આલુપણ
 તણો નહી પાર જોતાં તૂમ થયો રાજકુમાર નખ શીખથી નીરખી
 છે નાર. નીસાસા મુક્યા તેણીવાર, ક્યાંથી પહોંચે મનના કોડ. ત્રણ
 સોકમાં નહિ જોડ તે ક્યાંથી ભાગ્ય હવે મારું ફળે; એવી નાર કેમ
 મુજને મળે; ક્યાંયને જાગી ઉઠશે કરે તો ક્રોધ જીવજ જસે, હું
 આવ્યો તે શું જાણસે નાર, માટે નિશાની મુક આ ઠાર એમ વિચારી
 ગયો તેની લણી વીંટી કહાડી સ્ત્રી તણી પોતાની કરો બાહી સહી,
 તેની શોભા ન જાયે કહો છત્રી તેમાં પોતાની સાર, જેવું રૂપ તેવો
 આઠાર, વીંટી તેમાં પોતાનું રૂપ છત્રીતેમાં પોતા કરી ચલ્યો ભુપ;
 આવ્યો જ્યાં ગુલા મુકામ રાક્ષસે મનમાં કર્યા વિચાર કેમ આવડી
 લાગી વાર, એટલે આવ્યો રાજકુમાર, રાક્ષસ હરખ્યો તેણે ઠાર,
 દીઠો માનવી હરખ્યું મન, દિયકીને ચાલ્યો તે વન. અમેલા આગળ
 મુક્યો જઈ ઘણી મુશાતી મનમાં ધમ, હસી મુખે બોલી વાણ સુણે
 માનવી ચતુર સુજણ, ગુલાબનાળીને. જોયો આગ, એવાં વચન
 બોલી તે જાગ. માતાજી તમારી કીરપા સાથ, આશા પુરી પહી મુજ
 માત. હરખ્યું અમેલા કેરું મન તેગલ્યા રાક્ષસ તેને દન. જાગ્યો
 સળંગ પુરો આ ઠામ નહિ તો જાસે આપણું નામ બગાવર બોમીને
 કરો, પુછે સુખે ફરતા ફરો; રાક્ષસ વિદ્યા તેને શી વાર પૃથ્વી સઉ
 મેળવી તે ઠાર, કરો મોજ તમે નરને નાર વૈભવ બોગવો અપરપાર
 તે જીયે આપણું સુખ ગયું તે વીનતાનું દુઃખ.

દોહરો—મનના મનોરથ પૂરા થયા, ખુશાલી વધી અપાર;
 પછે નરને નાર સુખે મળીયા કીધો વાત વિચાર. ૧ ધણી સુત્રક
 તે સુંદરી, રૂપે રતિ સરખી કાય, તેની શોભા ચોગણી, રૂપે સુંદર-
 રાય. ૨ ભુગતે જોડું નરનારનું, કરી વિનોદને રંગ, વૈભવ ભોગવે
 ઈંદ્રના, આણું બેઠને અંગ. ૩ પ્રાતઃકાળે હઠી કરી, જય અખોલા
 પાસ, દેખીને રીઝે ધણું, પામે મન ઉદ્ધાસ. ખોળામાં બેસાડે
 ડાખા જમણી નર નાર; જોઈ મુખ નરનારનું હરખે અપરમપાર
 ૫ જે જોઈએ તે હાજર હરે. દશી વાતે નહી દુઃખ આપ્ય
 પીયે રંગે રમે. સદા ખુશાલી મુખ. ૬ એક સમે તે બોલીયો યનિતા
 પ્રત્યે વચન; માતા પીતાને મળીને જઈ જો માને તાહરું મન.
 ૭ તારા સાગ્રનને હું મળ્યો, તું પુરણ મળે પરીવાર રાજપાટ
 જઈને કરીએ. ત્યારે સફળ થાય અવતાર ૮ રાજપાટ ભોગવ્યા
 તણી ઇચ્છા છે મનમાંય, વિજેગ ટળે વહાલા તણો એમ મુખથી
 બોલ્યા રાય, ૯ મુવે જીવતાના નથી કરમે કીધી હાથ, મનના મનો-
 રથ કર્યા પહોંચશે કાળ મહત્તી ખાણ, ૧૦ એવાં વચન શ્રવણે
 સુણી, મેમુદા બોલી વચન, ચીંતા મનની પરહરો. શીઠ ધરો
 દુઃખ મન ૧૧ ખુશી થયો તે રાજવી, કીધો ભોગવિદાસ રજની
 વીતી રંગમાં થયો પ્રાતઃકાળ ૧૨ સનાન દાન ભોજન કરી સન્યાસ
 સોળ શણગાર, નરનારી બેઠે આવીયા અખોલા બેઠો જે કાર. ૧૩

ચોપાઈ—ડીક નર નારીની દેહ, અખોલાને લાગ્યો નેહ.
 ખોળામાં બેસાડી જોડ દીકું મુખ ને પામી કાડ ધણી કાન્તી છે
 રૂપ વિશાળ, આવીયું રાક્ષણીને વહાલ, સન્યાસ વ્રત શણગાર
 સોળ ચંદ્રવદના મુખ રાતા તખોળ. જાણે ઇંદ્રઈંદ્રાણી રૂપ, ગગનથી
 અવતરીયો હુપ, તેવી શોભા તે નરની થઈ જણી રાક્ષસણી
 મનમાં મોહી. માગે માગો નરને નાર જે માગો તે આપું આ

ઠાર, વચન તમારું મીઠ્યા નવ કરું જે માગો તે હાજર કરું, ચંદ્ર સુરજને માગો તમે, તો તે આણી આપું અમો. બધું મને આણું છે વહાલ માગો તે આપું તત્કાલ. તે વારે મેમુદા બોલી વચન હસી કરીતે તે દન. માતા માગતાં આળ્યા નરનાર, વચન આપો તો માયુ આ ઠાર, સત્ય વચન આપો કર ધરી. જે માગે તે આપું દીકરી રખે શરમાતા નરને નાર, ઇચ્છા હોય તે માગો ઠાર એવાં વચન અમોલાનાં સુણી, મેમુદાએ ઉચરી વાણી, અમો નરનારી કેરી જોડ, માત પીતા મળતાનો કોડ, કુટુંબ પરીવારના જોષએ મુખ તો તો ય.ય માતાજી સુખ; મુજ સ્વામીં જુરે રાતને દન માત પીતા મલવાનું મન માટે રજા જે આપો માય તો તો કુટુંબ મેળાપો થાય, એવાં વચન બોલી તે વાણ; ત્યારે અમોલાએ શીર મેલ્યો હાથ, મુજને વચને બાંધી કરી, એ શું વાંચી મુખે ઓચરી, કેમ બાળીશ મારું મન. કોષ પેરે જશે મારા દન, તારા વાંક નથી લગાર તારા સ્વામીએ શીખણું આ ઠાર મેં તો એને સોંપી તુને, એણે દીધો છે મુને વચન મારું મીઠ્યા નવ કરું, તારે વીજોગે નિશ્ચયે મરું. એમ કહી રાક્ષસા રહી. ત્યારે કન્યા બોલી તહી, માતાજી હું તો તારી બાળ, બાલપણથી રાખો વહાલ, સ્વ આશુપણને પાન, સોજે વરસની હું નીધાન સુંદર સ્વામી પરણ્યા મને, સવજો ઓરીઓ વીત્યો તું, સફળ જનમારો થાય, જે વસ્તીમાં જઈએ માય.

હાહરો—એવાં વચન કુંવરીના સુણી હરખી અમોલા મન જાઓ નરને નારી તમે, મળો કુટુંબ સાજન ૧ વચ આશુપણ આપીયાં, શણગાર આપ્યા બહુ લાંઠ, જુએ મુખ નરનારીનું, બધું રાજ મનમાં. એકેક વાળ પછી આપીઓ, પોતાના શરીરનો જોડ કદાપી દુઃખ તમ પામશે, હું જાણીશ મારી દેહ. ૩ અગા

ઉપર તમે બાળજો, કદી પડે કંઈ દુઃખ તે વેળા બધું મુજબે થશે, અમે આવીને કરશું સુખ, અદાર હંજર રાક્ષસ લઈ કરી આવી પહોંચીશ હું ત્યાં; તારા દુશ્મન પરાજય કરીશ. નીચે રાખ મનમાં. ૫ એમ કહીને વળી તેડીયા, બે રાક્ષસ તેની વાર આવીને હિંબા રહ્યા. ક્યાં દંડવત જુદાશ; આ નરનારીને લઈ કરી હોડા ગમન મોઝાર; એ કહે ત્યાં મુઠો, જઈ પાછા આવજો ઠાર. ૬ કદાપી એ દુઃખ પામશે વાંકો થાશે વાળ; તો તો મારી નાખશું આણી બેઉનો કાળ. પત્ર લખાવી લાવજો, એમનો હાથનો અહીં; એમ કહીને વીદાય કર્યા રાક્ષસને સહુ તહીં ૧૦ રાક્ષસ વાટે વીનવે બાધ કીયું તમારૂં ગામ ત્યાંજ જઈ ઉતારીએ, એમ બોલ્યા કરી પ્રણામ, ૧૧ રાજકુંવર ત્યારે બોલીયો ફરદ શહેર મોઝાર ત્યાં જઈ મુઠો મને તો પહોંચીયાં પલકમાં જ્યાં લખી છે ત્યાં ૧૪ તે શહેર સમીપે જઈ રહ્યો. દોઢા મહેલ અવાસ, કીયો મહેલ છે તમ તણો; ઓળખો આણી હિંબાસ ૧૫ નવ દુંકા મહેલ છે અમ તણા; ઓળખ્યા તેણે ઠામ, રાજકુંવર દેખાડીઆ ઉતર્યા તરતજ ઠાર. ૧૫ નર નારીને મુકીયાં, મેલીયાં મહેલની માંય; રાક્ષસ બેઠા બારણે, નવ ઓળખે તેને ત્યાં.

આપાધ—બેઠ ગયા મહેલની માંય, લાખી સુણકા બેડી ત્યાં દીકું રાજકુંવરનું મુખ, મધું દોહલું તેહનું દુઃખ બધું અંધ પામે લોચન તેવી ખુશાલી વાધી મન દંડવત કરી નામ્યું શીશ સફળ જન્મ થયો આ દીશ મોતીના પાળે વધાવી કરી ઓવાર-જુમાં લીલાં સુંદરી, પછે સંન્યા સોળે સણગાર આવીને બેડી ત્યાં નાર. વીગતે વાર એ પણ છે રાજની કુમાર લાખી તે વારે રાક્ષ મન રાજ કન્યા બોલી વચન; આપણુ જન્મે સહીયર અર્ધ દુઃખ.

દેહલાં સધળાં ગયાં, ખાશુ પીશુ ને રહેશું પાસ પ્રભુએ પુરી
 મનની આશ. મળી બેઠાં રહી બેઠે પાસ; રાજકુંવર ગયો જ્યાં
 દસ કાગળ લખીને આપ્યો તહી, દેશ હમારે પોત્યા સહી કશી
 વાતે દુઃખ પામ્યો નહી, એમ લખી આપવું સર્વથી માગી
 શીખને નીચળ્યા સહી, અબોલાને જઈ મળ્યા તહી, મુખ જુખાની
 મધળી કહી, કાગળ કરમાં આપ્યો લખ એ વાત તો અહોથી રહી
 રાજકુંવર શું કરે છે તહીં હાસ્યવિનોદને કરે વીલાસ; ડાઘા જમણી
 જન્મે પાસ સાત દીવસ રહી તે ઠાર, લીખીશું બોલ્યા તે વાર
 સિરકરતાન જશું સર્વથી, અહીંયાં રહ્યાની કાંઈ શોભા નથી, મુજ
 પિતાનું કરવું કામ, દેખે આખે તો થાય મુજ કામ, માટે તૈયારી
 કરવી કાહી પાણી પીવાએ રહેવું નહિ. લાખીએ વચન ચડાવ્યું
 શીશ હડી તે વેળા તે દિશ; માલ ખળતો ધન બંડાર ચડાવ્યું
 સર્વ વહાણુ મોઝાર સિરકરતાન જવા તૈયાર સામાન સરવે કહા-
 ક્યો બહાર, રાજકુંવરી બેઠેએ સાર, વહાણુમાં બેસી જાઓ તે
 ઠાર, હું પગવડે આવીશે તહી, એવી વાણી વિનતાને કહી એર્થ;
 વાત કરે તે દીશ દરવાન થઈને નાચું શીશ લાગ્યાર રાજનાં
 ખાળ તે કહે છે હમારા શા હાલ. જે કરમાવો તે કીજીએ.
 જવત દાન અમને દીજીએ. એવી વાણી લાખીએ સુણી મુખ થકી
 તેણે વાણી જણી સમાચાર રાજને કહું ત્યાર પછી તમને જવા દઉં.

દોહરો—એવાં વચન લાખીનાં સુણી ગઈ રાજની પાસ;
 કરજોડી કરી વાનંતી; ફરી વાણી પ્રકાશ ! લાઈ તમારા છે કેદમાં
 તેને કહાડોને બહાર; તમને જેમ મનમાં ગમે તેમ કરો આ ઠાર.
 એવા વચન વીનતાનાં સુણી, તેડ્યા સભાની માંહી ચાર જણા
 આવી ફરી, કરજોડીને ઉભા ત્યાંય. ૪ પુન્ય તણા પ્રતાપથી લાઈ
 જઈ જતા જણુ. પર ઉપકાર તેમો કરો, ઉગારો અમારા પ્રાણુ ૪

તમ વિના મુઠાવનાર કોઈ નથી, નવ ટોચે માથું દુઃખ એમ કહીને
 કરગર્યાં, કરોતી હમને સુખ, તમે લાખિને જીતીયા, માટે કરો
 પરમાર્થ કામ. કાળાચક્રી હોડાવીયા, રાખી હમારી હાથ કર-
 નેડીને કરમરે. બંધવથી મુઠાવો ભારત, ગુણ તારા જુલું નહીં લખએ
 લાખેણી વાત. એમ કહીને રૂદન કરે, ત્યારે દયા આવી મન, મન
 ચક્રી તો બોલીયા ત્યારે હસી કરી રાજન. ૮ તમે ચારે હારીઆ,
 ગુલામ તો થયા આ કામ હવે કેમ પેરે છુટશો, પોતે મનની હામ,
 હ નામ મુઠાવતો નહિં, તમે કોતી. છાપ પગે નિશાની લોહ તણી
 તો મુકીએ જીવતા આપ ૧૦ ચારે જણ દરે વિનતી, અમે રાજના
 છીએ તન; કુળ ખાંપણ લાગી ધણી, આપ વિચારો મન, ત્યારે રાજ
 બોલીયો, બે જંઘા ઉપર હામ, તે વાતકોઈ નવ જણશે મુકી દેહ
 આ કામ. નિશાની કીધા વિના, કોઈ નવ મુકે ગુલામ કષ્ટલ કરો
 મુજ વાતને, તો મુકી દેહ આ ત્યારે ચારે જણ વિચારીયું,
 કોઈ નવ જણે પેર, ગુલામ કાંઈ દેવડાવીએ, જમએ આપણે ધેર
 એમ વિચારી મન વિષે, કષ્ટલ વાત તે કીધી. મેહોર એક કીધો
 સહી લેખ લખીએ સાચ; જંઘા ઉપર મારીએ, ચીસ પાડી ત્યાં
 બહુ મર્મ પછી વેદના ત્યાં. આસના વાસના કરી.

ચોપાઈ—ત્યાર પછી રજ, તેને આનંદ માને મન
 માંય ભાઈ જણી આપીયો શણગાર દીધાં આલુપણ વસ્ત્ર અપાર
 લાખ રૂપીઆ આપ્યા સહી. વીદાય કર્યા ચારને તહીં વનિતા
 માલ વળાવ્યો જણુ સિરકસ્તાન બણી નીરવાણુ પોને જોમી લીધું
 રૂપ પુણ્ય લખને ચાલ્યો ભુપ ચાર જણા તે વાટે જાય તેની
 ચર્ચા જોતો લાં. લાખ તો રૂપીયા પાસે રોક, સમીયા તેના
 મનના શોક અંકેકે સો રાખ્યા અધાર, સજ થયા તે રાજકુમાર

પછવાડે ફકીરજ દરે તેની વાત કંઈ નવ કળે. મુકામે બેઠા પાણી પાસ કરે વાત આણી હુલાસ ફકીર ત્યાં આવ્યો. સહી ચારે કરી સલામજ નહી; આવો બેસો તમેજ આ કામ ક્યાંથી આવ્યા કિયે જશો. મુકામ સાચી વાત તે જામને કહો ફકીર બોલ્યો તે ચીતમાં લહો રહેલું અમારે વન મોઝાર, આજની રાત રહેલું આ ઠાર કંઈ મુળને આઠારજ થાય; જાઈશું જાંજલ વહાણામાંય; તમે ક્યાંથી આવ્યા ને ક્યાં જશો કોણુ જાતને ક્યાં તમે વસો. રાજવંશીના સરખી કાય શું ધારી નીકળી મનમાંય, ચારજણા વિચારજ કરે ફકીર પ્રમાણે વાણી ઓચરે, પોતાની હકીકતની કહી વત ફકીર સમજ્યો; મનમહીં મળ્યા વાતમાં ચોરો તે પ્રયે તેણે વાણી કહી જામને તે પુલ મળ્યું નહી પાછા ફરી ધર જાશું વહી.

દોહરો—જુડી વાત કરો તમે કરો નાથ વખાણુ નીજ મુખથી જે નર કરે, તે મુરખનો સરદાર મુલક મુલક ક્યાં તમે તમ વીના ચતુર નવ કાય સાચુ જે જાણીયે તે પુલ દેખાડો સોમલખાડ વાત બોલો તમે મનમાં હંકાર. એ બોલવું તે મુરખનું ચતુર કરો વિચાર બંકાવણીનું પુણ મુજ કને કેમ આવે તમ હાથ, એમ કહીને દેખાડીયું અચરજ પામ્યું. સહ સાથ, ૪ એમ કરીને કહાડીયું જુવેછે સધળા લોક સાચુ કેમ માને એ; સાચુ જુહુ ફેક પ એમ કહીને તેડીઆ એક અંધ જતો તે વાર આ નરને કરો દેખતો તો સાચી માનીએ વાત. ૬ આંખડી. માંહે જાંજન કયું પાંખડી પુણની એક ફાટી પકધી છીડી ગયું; ને રહ્યો તેનો ટેક, ધણાં વરસની ખોડ હતી તે સારા ચમાં લોચન. ફકીરને ચરણે નમ્યો હરખ ધરીને મન; ૮ જીવીતદાન જાણે આપીયું ટાળા હમારી ખોડ એમ કહીને કરી વીનતી તમે છે બેઠે કરજોડ ૯ અચરત પામ્યા ચારે જણા નિશ્ચે એતો વાત મારી કરીને

હીજીએ જામવા કરીએ માત. ૧૦ એમ કહીને ઉઠીયાં મહી નગન
તરવાર એ પુલ જામને દીજીએ નહી તો મારું આ ઠામ.

ચોપાઇ—એમ કહીને ઉઠ્યા જોધ અંતઃકરણમાં આંસુ
કોષ, ખુશી અમને અમને આલ. નહી તો આવ્યો તારો કાળ.
આપો તો જાવા દઇશું નહી તો મારીને લઇશું, ત્યારે પસ્તાયો
પોતે ને દીશ, વમર સમજ્યું ક્યું એ ઇશ, બધી ચતુરાઇ મારી
ગઇ પોતે કુલ દેખાડ્યું લઇ, માટે લખી વાન મટવાની નથી
હજી દુઃખ કેટલું સરવથી મુજ પીતા કેરું તો દુઃખ જશે. દેખાણે
આંખને ને સુખીયોઃ થશે, અરે પ્રભુ દુઃખમાં નાંખીયો. જથ મહિમા
તેને વાધીએ એમ ધર્મ તરવાનો સહી ન આપુતો મારે અહી
એમ વીચારું મન મોઝાર આપ્યું પુલ ન લાગી વાર શા સાર
મારો છો તમે લ્યોને પુલ આપું છું અમે ચુલખંકાવણી તણી
છે વ્યાગ લાખો પુલ છે તેની માંમ, તમારે મન અમુલખ સર્વથી
મારે મન કાઢીનું નથી. એમ કરીને આપ્યું હાથ. ચાર જણા રાખવા
મન સાથ મુકી ફરીરને ત્યાંથી વળ્યા પોતાના દેશ રામીપે પળ્યા
કુચ મુકામે ચાલ્યા જાય. આવ્યા સીરકસ્તાનની માંલ, નમર મધ્યે
વધાણુણી ગઇ કુંવર રાયના આવ્યા અહીં. જલદરાજ દરખ્યો
તહીં તે ॥ આનંદનો પારજ નહી ઉઠ્યા તે વેળા તે દન પુત્રનું
મુખ જોવા થયો પ્રસન્ન ને વેળા જોઇશું પુત્રનું મુખ તે વેળા
ટળે મારે દુખ એમ વીચારી મન મોઝારે. અસ્તારી કીધી
તઇયાર, ગામને બહારે જઇ સજા કરી અઢરે વરણ આવીને
અહી અમુલખ વસ્તુ લાવીમા તે જોવાને સહુ આવીયા બહી
ખુશાલી અપરંપાર ચાર કુંવર તે આવ્યા ઠાર. હંડવત કરો લાગ્યા
પાય રાજાએ ચાંપ્યો રૂદીયા માંલ પુત્રે હાકીત રાજા તહી સંક્ષેપ
વિસ્તારી કહી મહા દુખથી આવ્યા છીએ અમે શું વસ્તારી

કહીએ તમે એમ. કહી ચુક્યું તે ધડીસડેને મન તો અચરજ પડી વખાણુ કરે તે વારંવર. ધન ધન તમારો અવતાર. તમ વીના કોણુ કરે કામ, ખત્રીશ લક્ષણુ તમારું નામ ત્યારે ચારે કુંવર બોલ્યા તહીં અમે ગયા તો લાબ્યા સહી, ખીજે કોઇ લેવાને જાત તો નીચે પામત ઉત્પાત.

દોહરો—એમ વખાણુ સહુના સુણી ચારે હરખ્યા મન, તે પ્રવ્રમાંથી કહડી પાંખડી મેહેલે તણે દન. ગો અજન કીધું આંખમાં પેતાના પીતાય, નેત્ર પડેદો ફાટી ગયો થયો દેખતો રાય, ૨ અધ તે લોચન પામીયો, તેથી બીજું શું દુખ, દાન્ય પુણ્ય દીધાં ધણાં બીજુકની લાંગી લુખ. ૩ કંચન મેહ વર્ષાવેલો, પાછો વળ્યો પુરખાંચ ચારે પુત્ર મુખ આંગણે, શોભા કહો નવ જાય. ૪ કોઇ વધાવે મોતીડે કોઇ પુષ્પેરે ત્રિશાળ, ઘેર ઘેરથી લે વારણાં નાના મોટા નરનાર ૫ છત્રીસવાળું વાગી રહ્યા બોલે બંન્દીજન ભાટ, જન્યક જશ બોલે ધણાં, નહી કોઇને ઉચાટ, ૬ વાજતે જાજતે આવીયા પેતાતણે મુકામ ખુશાલી વાધી સરવને, મુખથી બેલ્યો તે ઠામ, ૭ ફરી લોચન મુજને આપીયાં પરમેશ્વરે બીજી વાર, તે પ્રતાપ મારા પુત્રનો સદ્ગ કરાયો અવતાર. ૮ નેત્ર સમાન બીજું નહીં ધણી ખુશી મુજમન, હવે ખાઓ પીઓ ખુશી કરો નગર મધ્યે સહુ. ૯ એક વર્ષ લગી રહી. કોઇ નવ ઠરે વણજ વેપાર, ખાનપાનને રંગરાગ, કરે દરે સહુ, નરને નાર. ૧૦ ધન્ય ભંડાર ભરાવીયા. ગરીબ લોકને ઘેર, દોલ મદંગ વાગે ધણાં, આનંદની શી પેર. તાલમુખ દુખી થયો તે કયો મોઝાર, હવે જાગી ગુલખંઠવલીને તેનો કડું ત્રિનાર.

ચોપાઇ—એ વાત તો અહિંથી રહી પછી જંઠાવણીની શી ગત થઇ તે પહેરી વસ્ત્ર નિકળી બહાર, આવી હોજ બર્યો તે ઠાર મુખ

પખાલ્યું હેતજ કરી વેણ છુટી જે સુંદરી, નજર પોતાની હાથ ઉપર ગાંધ વીટી પોતાના કરમાં નહી, મુદ્રિકા કાઢ નરની સહી, અચરત વિનતા મનમાં થયું. આ તે કારણ શું કિરતાર, કાણુ પુરૂષ આવ્યો આ ઠાર એકલી ચોખી વીટાળી કરી, દેવ નર આવ્યો હિમત ધરી; એમ વીચાર કરે મનમાંય, ગાંધ નજર તળાવ છે ત્યાંય, તેમાં જીવે તો પુલ્લજ નહી, ચારે દીશાએ જીવે મહીં, અચરજ સરખું થયું આ કામ, કાણુ ક્યું તરકરનું કામ. તે નરે પીધું અમૃતનું પાન. નજર નાંખી ગયો તે કામ. દેવ દાનવથી નવ અવાય, ધણી વિસામણ મનમાં થાય. ધન ધન તેની માતાની કુંખ તે જન જોઈ ગયો મુજ મુખ. નગન જોઈ તેણે જોઈ મારી કાય. મેં નીચે ક્યું છે આમ. પુષ્પ પરિમળ તેણે સંગ લીધ, ગંધા કામ પોતાનું કરી સીદ નખયા તે માથે નીહાળી ગયો, હવે શો ઉમેદ તે નરને રહ્યો નીદામ. મેં જાણ્યું નહીં, ગયો વીંતી બદલીને કહી. અધર નીહાળી ગયો મુજ મુખ. કુચ ઉપર મુક્યો હશે હાથ નિહાળી હશે મારી જાત. પ્રગ્ભંગ કૂંવારીનું ક્યું, હવે બીજો ચિતે કેમ ધરું. માટે તે નર. સાથે વર, નહી મળે તો નિશ્ચે મરું, નર મુજ પ્રાણજીવત આપ; અચર પુરૂષ બાધ ને આપ. માનવની કુદ્ધિ આ ઠાર. તે વિના બીજો કાણુ અવતાર. એમ વીચારીયું પોતે મન, એક સહીસ્ર પરી તેડી, તે દન સરવે આવી ઉભી તે જાણે. વિચાર કરીને વાળું. તમે શું ચાકરી કરી મારી, પુત્ર અહીંથી કાઢ ગયો હરો; તે નરને લાવો નીરધાર, નહીતર મારી નાંખીશ ઠાર. અઠાર હજાર રાક્ષસ અધીપતી, તે સાથે બોલી વિનતી; તમે શું રક્ષા કરી આ કામ, ખોઈ નાંખ્યું મુંજ પીતાનું નામ. બાગનું પુલ લઈ ગયો સહી, પિતાને શું જવાબ દેશે તહીં; માટે શોધી કાઢો તત્કાળ, લઈ જનારના જોઈ હવાલ જોઈ

સહજ પરી થું બોલી વાણ, શોધી લાવો નહીં તો બોશો માણ; એ રીતે ધમકાવ્યા સહુ, સહુને રીશ ચઢે છે બહુ.

દોહરો—રાક્ષસ સખળા કાપીયા, કાણે ક્યું એ કામ; અપકીર્તી થઈ જમતમાં બોળાયું આપનું નામ, ૧ બોળ કરવી અતી ધણી મોઢ્યા રાક્ષસ દશવીશ. પકડી લાવો ચોરને, તેનું છેદીયે થીશ. ૧ હજાર રાક્ષસ દોડીયા. કોઈ મંગાને પકડી જાણ; પહાડ પરવત જંગલ સહી, શોધી વળ્યા નીરવાણ. ધણા મુલક શોધી વળ્યા. ૩ પણ નવ લાગી બાળ, નીરાસ થઈ સહુ આવીયા. દેખાતા વીકરાળ. ૪ નામ નીશાન જણ્યું નહીં તે કેમ આવે હાય, તિરાશ થઈ બેઠા સહી. રાક્ષસ કેરી સાથ. ૫ ઠમ ઠેકાણું તેનું મળે તો શોધી કહાડીએ આમ; મારી મહોલમાં લાવીએ. પાછું પુલ આ કામ ૬ એમ કહીને નોકળ્યા. કાણ પુરૂષ એ સોય. સહુનું મુખ ઉડી ગયું. કારણ નવ મળે કાય. ૭ સહજ પરી શોધી વળી. મુલક મુલક અપારે; થકીને આવી સહુ. બંકાવળીને કાર. ૮ કરબોડી કરી વીનતી બોયા પહાડો વન; વરતી બોધ બીજી ધણી. થું કહું મુખે વચન. ૯ શુભબંધવળીએ વિચારીયું. મારે કરવું એ કામ, બેઠ પ્રપંચ કર્યા વીના. કેમ પહોચે એ હામ. ૧૦

ચોપાઈ—માનવ લોક જોઉં સર્વથી. તેની ખુશીનો પારજ નથી. માટે જળી ત્યાંના લોક, તેથી સજસે મનનો શોક ઊડી મન વીચારી. ચારે દીશમાં પરવગ, ઉતરી દીશનો જોયો દેશ. બદલી કરી પોતાનો વેશ, જોતી જોતી તે પ્રાણી ગઈ. તોએ બાળ તો લાગી નહીં અનેક વેશ પોતાના કરી, નમરી બધી જોતી ફરી. પશ્ચિમ દેશ નાહાળે સરવ, નીરાશ થઈ મન મુક્યો ગરવ. ત્યાં થકી નવ જડી બાળ, પછી દક્ષીણ દીશા ઉતરી તત્કાળ. અનેક રૂપે

મકાશ જોયા દેસ આણી ઉઘાસ; યાગ યગીયા મહેલ અવસ કોષ
 કથાનક મહેંગી બાસ, વાયુ રૂપ તેને શી વાર લીધા દરીયા દેશને
 ખર નીરાશ સઘ ત્યાંથી પરવરી પુરવ બાણી તે જો સંચરી જુદી
 પેતાની કરે મકાશ, જોવાને લાગી ચોપાર, ધણુ દેશ જોયા સરવથી
 તોએ બાળ કાંઈ જાતી નથી. ત્યારે મનમાં થઈ નીરાશ અરે દષ્ટવ
 નથી પોંચતી આશ, એમ કહી ચાલે જોડલે. શીરકરતાન આવી તેડલે
 જોવાને લાગી તે ગામ, ધણી શોભા છે હામે કામ. ઘેર ઘેર વાગે ઢોલ
 મુદમ રાગ અલાપે નવલા રંગ, ખાન પાન થાય અપરંપાર, જોતાં
 અચરજ પામી નાર; ધણું મુલક જોયા સરવથી પણ આવી
 ખુશાલી કંઈ નથી.

ઢોલરો—તે નગરમાં સંચરી, ધરી મરદની કાય; પુછવા લાગી
 લોકને શા હરખ છે પુર માંય ૧ ઘેર ઘેર રંગી મચી રહી હરખે
 સઉના મન, વસ્ત્ર આકુષણુ સરવે સન્યા; શું છે દીવાળીના દન ૨
 એવા વચન શ્રવણે સુણી બોલ્યા તે પુરના લોક; નિત્ય દીવાળી આ
 દેશમાં નથી કાઢને મન શોક ૩ અમારાં રાજનાં નેત્ર ગયાં નથી તેના
 ઉપાય. હકીમ એક બોલ્યો અહીં જરી સલાની માંય ૪ ગુલબંકાવળી
 પુષ્પ મળે સહી, અંજન કરે જો રાય. સો વરસનો અંધ હોય, તરત
 દેખતો થાય, ૫ એવા વચન તેના સુણી બોળ કરાવી અપાર કંઈ
 બાળ લાગી નહી દીલગીર થયો તે માંય, એના પુત્ર છે ચારે પરાક્રમી
 તેણે કરી સલામ, જંગલ જંગલ તે ભર્યા, લાવ્યા પુલ આ કામ,
 અંજન કીધુ આંખમાં, થયો દેખતો રાય; ખાંપણુ ટળીયું આંખનું
 આનંદ અમન માંય ૮ પૃથ્વીપતી ધણું રીજ્યો બોલ્યો મુખે બોલ
 એજ વરસ લાગી સહુ મેદની. ખાવા પીવા કરી કસોલ, ૯ અજના
 આપ્યા છે ગરથનાં, જેને જોઈએ તે આજો નીત્ય દીવાળી શરવને

આનંદ અંગ ન માય એવાં વચન તેનાં સુણી હરખી બંકાવળી મન
 ધન્ય ધન્ય ભાગ્ય માહરં ધન્ય આજનો દીન. ૧૧ સફળ જન્મ
 મહારો થયો મળી નીશ્ચાની આ ગામ, કુલતણો એ તરકર સહી
 મુજને મળીઓ આ ઠામ ૧૨ પ્રસન્ન થઇ મનમાં વિશે, ગઇ સહે-
 રતી બહાર, આગળ જળ છે નદી તણું ઉતરીયા તેણે ઠાર ૧૩ જળકીડા
 ચીનતાએ કરી શુદ્ધ કર્યું જીરે, અદ્ભુત રૂપ કર્યું નર તણું જાણે
 કોઇ બાવન વીર ૧૪ દેવતાઇ વસ્ત્ર અંગે ધર્મા મન્યા શણુગાર મ-
 રાડી પાંચ મસ્તક ધરી મુખે રાતા તંબો ૦, ૧૫ રૂપ પ્રકાર્યું પોતાતણું
 નરકણી કરી કાચ કોઇ દ્રષ્ટે જન નવ શેકે, અંખકારે આંખ મીચાય,
 ૧૬ કેડે કટારી વાંકડી. સોભે ધનુષ્ય બાણ, શોભાની આવી પુર
 વિશે ચતુરા ચતુર, સુખણુ ૧૭

ચોપાઈ જોઈ તેને હરખ્યા સહુ લોક જે દેખે તેના સમીયા
 શોક, ધણી શું કામળ તેનો કાય, સ્વરૂપે ચંદ્ર સુરજ અંખવાય
 એવું કારમું કીધું રૂપ, જે દેખે તે હરખે ભુપ નર નામે મુકમા
 અંકાર એ કોઇ દેવાલી અવતાર સ્ત્રી દેખી કામતુર થાય ધન ધન
 એ નરની કાય, શોભા તણુ એ છે સુખ, એવું રણીઆમણું શોભે
 મુખ મન ચળે તેની પાછળ નરનારી પળે તે ખજર રાજ સભામાં
 યજ્ઞ. તખ્તપર તે બેઠા લહી, અરજ બંગીએ કરી સલામ, માંડી
 રાત કહી તે ઠામ કોઇ પુરૂષ આવ્યો નગરી માંય, તેની શોભા
 કહી નવ જાય જાણે ઈંદ્રાસનનો ભુપ ધરી આવ્યો માનવતું રૂપ
 તેની શોભા કહેવાની નથી સમાન કોઇ પૃથ્વીમાં નથી, ઘેલાં કીધાં
 સહુ નરને નાર, જોવા મળી સહુ ઠારો ઠાર. એવાં બંગીના
 સુણી વચન જલદરાયતું હરખ્યું મન. તે પુરૂષને લાવો બહી.
 એવી મુખથી વાણી કહી, ધણું સ્વરૂપ છે રૂડી કાય જોઇએ તેને

લાવો આંધ્ર વજ્રર મોકલ્યો તેને ઠાર માન દઇ લાવો આ વાર ઉઠ્યો વજ્રર નમીને શીશ આપ્યા બગ્ગર બણી તે દશ, કરી સલામ ને જોડ્યા હાથ પછી વાત કરી તે સાથ ધન્ય ભાગ્ય ધર-તીનું રહી, તમ સરખો નર આવ્યો અહીં પ્રસન્ન થયું છે બધું ગામ ભલે પધાર્યા આણે કામ રાજસલામાય લો સહી રાજ મળવા ઇચ્છે તહીં મુજને મોકલ્યો તેડવા કાજ સભામાં જ્યાં છે મહારાજ, દીન વચન વજ્રરનાં સુણી બંકાવળી વાણી ભણી, શાને દીલગીર થાઓ છો તમે; ચાલો સભામાં આવું અમે એમ કહી તે ચાલ્યા ત્યાંજ વજ્ર તણે આલીને ખાંભા; રાજસલામાં ઉભા થઇ જેમાં ખુશાલી સહિને થઇ રાજાએ દીધું સમાન મુખવાસ આપ્યાં બીડાં પાન; કોણ દેશ નીકળ્યા શા કામ કોણ જાત ને શું છે નામ, ત્યારે બંકાવળી બોલી તે કામ, મધરમ શહેર અમારું ગામ; સોદાગર કેરો હું તને મુખપસેન મુજ નામ રતન ઉમેદવાર ચાકરની સહી. હાણો પાણો ત્યાં રહેવું જઇ; સુણી વાતને હરખ્યો રાય, મારી પાસે રહો ભાઇ આંધ્ર

દાહરો—જલદરય એમ બોલીઓ, ભાઇ રહો અમારે ઘેર મનને ગમતો મહીનો લ્યો. મોજ કરો બહુ પેર, ૧ મારી પાસે બેસી રહો, નવ કરવું હવે કામ; ખાઓ પીઓ સુખ ભોગવો આવો આંધ્ર મુકામ, ૨ એવાં વચન સુણી રાવનાં, બંકાવળી રીઝો મન; રાજ-સલામાં નિત્ય રહું કમુલ કયું વચન ઠ ભાળ મળો મને ગામમાં મળશે મારો ચોર, હીમત રાખાને રહું પુરુષ થઇ આ કાર ૪ નીશા પડી તેણે સમે, બેઠા સભામાં રાય, ચાર મુત્ર પેલા આવીયા, પીવાને કસુંબાય; સુંબન લઇ આપ્યા રૂંદે, બેસાડ્યા નીજ પાસ. આનંદ અતીશે વાપીઓ, પાપી મન ઉઘાસ, ૬ ત્યારે બંકાવળી

ઝોયરી. શું છે તેમનું નામ; કાણુ પુરૂષ એ કાણુ નર કેમ આવ્યા નામ ૭ ત્યારે સભા સહુ ઝોયરી, એ રાજજના તન; ગુલખંકાવળી પુલ લાવીમા, ક્યાં દીન લોચન, ૮ એવા વચન સર્વેનાં સુણી જોનાં નરનાં મુખ, પરીક્ષા કરી તે નર તણી. પામી મનમાં દુઃખ ૯ મુરખના સરદાર એ બુદ્ધિહીણ અસાર; મુખ જોતાં કીંમત કરી, કાણું માત્ર મોઝાર. ૧૦ એ નર તણે સો આશરો, તે નર બાવન વીર; ધન્ય છે તેની માતને જોણે જોયું મુજ શરીર. ૧૧ તે નર તણા એ ગોર છે. દગો તે સાથ કીધ; પુલ લીધું તે પાસથી. જશ જગતમાં લીધ. ૧૨ બાળ તેની મળશે અહીં એમ વિચાર્યું મન; પ્રભુજી આશા પુરશે, સમર્થ જગજીવન. ૧૧

ચોપદ—એ વાત તો અહીંથી રહી તાજલમુખની શી ગત થઈ; પુલ ન રહ્યું પોતાની પાસ, છેક થઈ બેઠો નિરાસ મહેનત મહારી મિથ્યા ગઈ કીર્તી જગતમાં તેની થઈ, લાખી આવશે લેઈને વહાણ, મુજ વિના તે તજશે પ્રાણ, બંને સ્ત્રીની હત્યા થશે, કેઈ પેરે તે છુટશે; એમ મનમાં કયો વીચાર, બોલ્યો ત્યાંથી રાજકુમાર, જે રસ્તે બાઈ ગયા હતા વહી, તે પગે ચાલ્યો સહી થોડા દીવસમાં મયો તે ધાર; શીરકસ્તાન છે પોતાનું ગામ; જોજન એક રહ્યું છે તેહ ચતુર નરે વિચાર્યું એહ, જે કદાપિ નમરમાં જાઉં તો તો તરણથી હલકો થાઉં મારી વત કોઈ માનશે નહી. મુજને મારી નાખશે સહી, પીતાતણે મન હતો કાળ નામ સુણતામાં મારા બેહાલ મારું મ્હો જોવાને, નથી, માટે ત્યાં જવાનો નથી કદી; માટે ત્યાં જાઉં તો ફેંક એવો મનમાં ઉપજ્યો શોક. નથી સુજતો એને એક વીચાર બેઠો જંગલમાં ગુણ બંડાર; એક

તરફ નદીનું નીર એક તરફ ઝાડી ગંભીર બેઠો કર કપાળે દધ. અબોલા સાંભળી આવી તહી; તેહનો કૃપાથી પામ્યો પુત્ર, વળી વાળ આપ્યો છે અમુલ્ય કદાપિ સંકટ પડે સ્થીર, બાળને ધુપ અગ્નિપર વાર. તરત આતીને કરવાની સહાય. વચન આપ્યું મુજ કરમાય; તેને તે હું સમરે બાળ, તે વિના મૃથી સુરતાનું કાળ, એવું વીચાર્યું મન વન્હી પ્રગટ કર્યો તે દીન કહાડ્યો વાળ નવ લાગી વાર, અગ્નિપર મુક્યો તત્કાળ. આંચ લાગી તેને જોટમે, અબોલાએ જાણ્યું તેટલે, ચું વીનતાને જોણ મહારા પુત્ર પુત્રી દુખીયાં નિરચણ તેણે વાળ માહારો બાળ્યો સહી તેની સુગંધ આવી અહી, મહારે કરવું તેનું કામ ત્યારે હું બેસું ઠરી કામ અઢાર હજાર રાક્ષસ લીધા પોતે પંચ કર્યો સિદ્ધ સુસંધ વાળતી આવી તહીં તે રક્ષા બધી વિનતા ગઈ; વાયુરૂપ તેને થી વાર, આવી જ્યાં બેઠાં રાજકુમાર.

ટાહુરો—અઢાર હજાર સાથે ઉતરી, જ્યાં બેઠો રાજકુમાર પુત્ર કેમ સમરી મુને, શું છે દુઃખ આ કાર ૧ આ જંગલમાં એકલા તજ સજનનું સુખ; કેમ આવ્યા આ વન વિષે તે શું છે મનમાં દુઃખ. ૨ મેંમુદા મારી દીકરી, તે તન મન માહરે પ્રાણ; તેને મુઠી વનમાં બમેા સાચું બેલો સુગણ. ૩ ત્યારે રાજકુવર સુખ બોલીયો માતાજી સમળું સુખ; વૈભવ નાના-પ્રકારના, પશુ મોટું છે દુઃખ. ૪ તમને ૪ સમર્પી માવડો. સમજણ ન પડે મુજ સમરતા માત્રમાં આવીયાં ટાળવા મહારે દુઃખ ૫ હવે આશા પુરે માતડી તો તો બોગવીશ સુખ; એવી દીન વચન તેનાં સુણી દયા આવી ગઈ મુખ. ૬ શું ધરજ છે તાહરે. બોલનાં સત્ય વચન. માતાજી શું ઓચરે બોલતાં કપે તન ૬ એ દેવ

તાને દુર્નિભ સહી. તે ક્યાંથી સરે કાજ; અબોલા મુખ ઓચરી.
તનના મુકી લાજ ૭ જે કાંઈ ઇચ્છા મન વીશે તે લાવી આપીશ
રાય; લાજ તજ મુને કહો. તો કામ તમારું થાય. ૮ ત્યારે રાજ-
કુંવર મુખ બોલીએ. ચરણ નાંખ્યું શીશ; શુભાંગકાવળી જેવો
બાગ, કરવો છે આ દિશ ૧૦ તેનો મહેલને તેવાં ચિત્ર; તેવાં
ઝાડને હોઝ કરી આપો મુને માવડી વડી તો પહેલે મનના કોડ-
૧૧ અબોલા ત્યાં વીરમે થઈ. એ યાગ કેમ કામ; મેં બાગ
જોયો નથી જોયા નથી મહેલ મુકામ. ૧૨ દીઠા વિના કેમ હું
કરું મહેલ બેઠક ને બાગ; સંગળ પડવી તમને દાખવું તે કેમ
થાય આ જાગ. ૧૪ દીઠો હોય મેં દ્રષ્ટિએ. તો કરતી તમારું
કામ; વીશાકર્મા તેડાવીને ન્યાયત ઉત્તમ કામ. ૧૫ માતાજી તમ
રૂપા થઈ. જોઈ આવ્યો તે બાગ; કહો તો લખી દેખડાએ કગળમાં
સહુ વાત. ૧૬

ચોપાદ—કાગળ દુન ત્યાં લીધી સહી. ચીતરવાને બેઠો
તહીં જે પ્રમાણે હતું તહીં. પટમાં ઉતારી દાખવ્યું સહિ. હોજ બાગ
બગીચા સાર; સરવે માંડી કર્મો વિસ્તાર તે વારે અબોલા દરખી
મન એ પ્રમાણે રચાવું તન, સેન સૌ જે પોતા તણી. તે સંગતે
વાણી લણી મહેલ રચાવો આણે કમ. દરવ ગચના દેવતાઈ
કામ વિશકર્માને તેડીશું ઘેર. સામાન લઈ લઈ આવે પેગ; હીરા
ઝવેર મોતીને મળ લવે સ્થંભ માંહે પરવાળ; સોના રૂપાના
દગલા કરો. તે દિશા લણી પરવારો. આરસપાણુ લાવો આ
ઠાર, જે જોઈએ તે અપરમપાર. એમ હુકમ રાક્ષસને મળ્યા.
દેશ દેશાંતર સહુએ પળ્યા દેવ દેવરૂપ તેને શી દુર માગે તે
લાવે આ ઠાર; રોતું રૂપ મોતીને માળ. હીરા ઝવેર રણી

પળવાર, જુદા જુદા ઢગલા કરો, એવો બોલ અબોલાયે કર્યો વળી કહેતામાં દોડ્યો તે વાર, કરતાં કરતાં કામ ન લાગી વાર. કહ્યા પ્રમાણે કીધું કામ, સન્મુખ આવીને કરી સલામ ત્યારે અબોલા બોલી વાણી, એક વચન કરો પ્રમાણ, વિશ્વકર્મા લાવે અહીં. એવી મુખથી વાણી કહી ત્યારે એક રાક્ષસ ઉઠ્યો. તહીં વીશકર્માને લાભ્યો સહી, તે રાક્ષસ સાથે પંથે પળ્યા, જનને અબોલાને મળ્યા, વીશકર્માએ કર્યા પ્રણામ શું ફરમાવો મુજને કામ, ત્યારે અબોલા બોલી વચન, આ રાજકુંવર છે મારો તન એ કહે તેવો રચાવો બાગ. સરોવર મહેલ આ કરો જગ માણેક મોતી હોરને લાલ ઢગલા સરવે દેખાડ્યા તે ઠાર, ધટે તેમ લાવશું અમો, જડીત કામ કરોના તમો, એવાં વચન અબોલાનાં સુણી વિશ્વકર્માએ એ વાણી બણી. મુજને નથી કાંઈ કરતાં વાર નિશાની કરો તે ઠાર દેવતાનું વરદાન મુજને સહી એક રાતમાં કરશું અહીં; તે માટે જે વસ્તુ કરવી હોય નરી નીશાની કરવો સોય તે પ્રમાણે યાશે કામ મીથ્યાકારી સુંદર ધામ.

ઢાહરો—રાજકુંવર મુખ બેઠીયા ગુફામાં વળી બાગ તેવી રચના કરવી સહી હું તો જોઈ આવ્યો તે બાગ. ૧ નકોળા ઉતારી આવીઓ હોજ બાગ અપાર જે જે વસ્તુ દીડી તહીં. તેતો ચીત્રી ચોપાસ જ્યાં જેવી શોભા હતી. ત્યાં ભરીયો રંગ પટમાં સરવે ચીતર્યું આણી મન ઉમંગ. ૩ જગમગ જોત જગજી રહો એવું ક્યું માહે કામ પટ સાંખ્યો પોતે કર વિષે વિશ્વકર્મા જેનું નામ ૪ એ પ્રમાણે તે તો કરે મહેલ બાગ નેં જાડ મનોરમ પહોંચ્યા મનતણા પોતે માન્યા પાડ ૫ દશ કોશ ફરતા સહી કોટ કરેલ ચોપાણુ કર વિષે હરખ્યો જોઈને ચૂં એથી સવાયું થશે સહુ

ધીરજ ધારે રાજન. ૭ એમ કહીને આપીયો; રાજાએ તે ઠામ, નિશ્ચાન પાડી તેને સમે, રચવા માંડ્યું ધામ. ૮ દેવતાનું વરદાન છે તેને સારી વાર, ધારીને જોયું પટમાં, રચવા માંડ્યો ઝમ. ૯ બાગ બગીચા ને વાડીઓ, બારી અટારી માળ. પુષ્પ ઝાડને વનસ્પતિ. પટ પ્રમાણે રચ્યો ખ્યાલ ૧૦ જે મુખથી જોલે સહી. તરત તેવું થાય ઈંદ્ર તથી રચના રચી એક રાતની માંય જળહળ જોત ઝળઝળ રહી, જાણે દીપકની જોમ, જાણે દીનકર ઉગીચો એમ થઈ રહ્યો ઉષાત. ૧૨ રૂજની વીતી તેને સમે થયું સંપુર્ણ કામ અખોલા પાસે ગયા ઠીધા દંડ પ્રણામ ૧૩ પટ પ્રમાણે સહુ કચું કુચ ઝાડ ને ધામ, રજા આપો હવે મુજને તો જાઉં મહારે ગામ. ૧૪ અખોલા હરખી ધણી આપી તેને રજાય. વીશ-કર્મા ત્યાંથી ગયા પોતાના પુર માંય.

ચોપાઈ—જોઈ બાગને હરખ્યું મન રાજકુંવર તેડ્યો તે દન તારે કારણ રચાવ્યો બાગ વઈઅવ તું માટે આ જાગ ઇંદ્રપુરી પૃથ્વી કરી જાણે સ્વર્ગપુરી આવી ઠરી તેથી શોભા અદ્ધી હોય ઉપમા કહી શકે નવ કાંચ સાંભળ રાજકુંવર આ ઠાર તારા ભાગ્ય તણો નહી પાર મરતુશોકના માનવ સહી કશા લેખામાં ગણીએ નહી તે તારે આધીન થઈ રહી ફરમાવો તો કરીએ સહી. પુત્ર કરીને જોક્ષી રહી તે વચન પાળું છું અહિં ધણુ વેર માનવ સાથે જાણુ જોતા વાર ને લેઈએ પ્રાણુ તેને આધીન થઈ રહી લખીત વાત તે મટે નહી એ સહુ પરમેશ્વરના ખ્યાલ સુખ ભોગવો મારા જાળ માતાજી પુત્ર તમારો સહી આજ્ઞા મારી પુરણુ થઈ એમ કહીને નાર્યું શિશ અખોલા પ્રસન્ન થઈ તે દીશ માયા ઉપર મુક્યો હાથ સુખ ભોગવો મેમુદા સાથ દિશ

આણેક ઝવેર અપાર; અર્ધાં અર્ધ રહ્યા તે ઠાર સોના રૂપાને
 પારજ નહી, તે સરવે બક્ષ્યું છે લક્ષ; બર્ષા અખંડ તેના બંડર
 ખાતાં ખુટે નહી લગાર, એખોલા ત્યાંથી પરવરો લમ્કર લખને
 ઠામે કરી રાજકુંવરને હરખ અપાર; ધણી ચીંતા જોઇ તે ઠાર
 ગુલબંકાવળીથી બમણું કામ, તેવી રચના ઠામે ઠામ હવે લાજ
 લાખાની જાય આજ કાલમાં આવશે વહાણ; દરિયા કિનારે ગયે
 સામે તે રાજકુંભાર; નજીક ઝાડ આબ્યું જેટલે, લખીએ નીર-
 ખ્યો તેટલે સ્વામી મળવાને આવ્યા સહી ધણી ખુશાલી મનમાં
 થઇ. મહવો મુઠ્યો તેણી વાર, તે ઉપર તે ખેડી ઠાર, રાજકુંવરની
 આવી પાસ, પહોચી મનડા કેરી આશ; ચાકર નોકર ને સવળી
 દાસ ઉતર્યા સધળા પોતાને આવાસ માલમતા ઉતારી લીધા; પછી
 વહાણને વિદાય કીધા; મેજ કરે તે રાજકુંભાર જોઇ રચના ધણું
 હરખી નાર.

દોહરો—બંને નારી આનંદમાં, સખ્યા સોળ શબ્દગાર
 હાસ્ય વિનોદ કરે સહી; શોભાને નહી પાર. ૧ દાસ દાસી ઘરમાં
 ધણી ફરે છે બાગ મેળર; એક ચાકર ધરમાંથી નીકળ્યો, ગયે
 જંગલ બહાર. ૨ અર્ધો કોણ ચાલી ગયો, દીઠા માણસ વીજ
 નજર પડ્યો તેહને કાષ્ટ ધરમાં. ૩ રાજનો ચાકર ખોલીયો તમે
 કોઇ માણસ સાર; કાષ્ટ કર્યા જઇ વેચ્યો કેના નગર મેળર, ૪
 ત્યારે સરવે ખોલીયા, શીરકસ્તાન હમારો મુકામ પેટને અરજે
 નીકળ્યા વેચીશું તે ઠામ. ૫ તે વારે નર ખોલીએ ચાલો હમારે
 જહેર કાષ્ટ વેચ્યો તમ તણાં ઠામ મળે બહુ પેર ૬ તે વાર સહુ
 ખોલીઆ આંહી તો નથી કોઇ ગામ એ રાત જંગલ તો સહી,
 નથી વસ્તીનું નામ ૭ તે નર કહે વસ્તી સહી, અર્ધો દાસ છે

આમ જુદું શીદ જોલુ અમો, નથી મળવાના દામ. ૮ ખમણા પૈસા
 જાગશે. તમો આવોને મુજ સાથ, એ વેચીને થાઓ વાણીયા,
 લેજો પૈસા હાથ. ૯ સહુ જન સાથે મળી અબ્યા નેણે કામ.
 તેની શોભા કહેવાતી નથી શોભા નૌતમ તે ગામ. ૧૦ અચરત
 થયા સહુ મન વીધે, આને શું કહેવાય દવે દીકા માણસ આવતા.
 ત્યારે મનનો સંદેશ જાય, ૧૦ એમ વાત કરતાં આવીઓ રાજજી
 સુકામ હકીકત સર્વ કહી ધર્યાં કાષ્ટ લાઘુ ધામ ૧૧ ગરીબ લોક
 અમે સહી આપો મનગમતા દામ; એવું કહ્યો સાના રહ્યા, હવે રાજ
 શું કરે કામ. ૧૨

ચોપાઇ—એવાં વચન શેવકના સુણી, થયો નગરનો ધણી
 સો સો મહાર આપી તેણીવાર ગરીબ જાણી કર્યો ઉપકાર. મુખ
 ચકી તેણે વાણી કહી; તેમને ગમે તો રહેતે અહીં; ખાઓ પીઓ
 કરો ઉર કાજ, જે જોઈએ તે લોને આજ એવાં સુણી રાજનાં
 વચન, ખુશી થયા સૌકાના મન; છપૈયાં છોકાં લાલ્લીને રહ્યા
 કુંવર રાખી સૌ પર ગયા. કોઇની મનાઇ રાજની નહી. આવે તે
 વસે છે તહીં પગ મેલવાનો નથી કાંઈ કામ. એમ લોક મળ્યા તે
 ગામ શીરકરજાન તે બાપું સહી લોક ઉઘાળા લાગ્યા નહિ
 કોટવાળ કરે નગરની રખવાળ, લેને કાને પડ્યો સવાલ વજરને
 તેને જઇ કહ્યું મહા ઉત્પાત નગરમાં થયું રમ્યત બંધી ઉચળી ગ્રહ,
 અડધી નગરી ખાલી થઇ અમારું શહેર તજીને જાવ ત્યારે બોલ્યા
 પછી મુખ રાય, વજરને આવી આશ, કહેવા લાગ્યો બેસી પાસ
 બોલ્યા પછી મુખે સરવથી; એ વાત મનાતી નથી; ખાર ગાઉ ઉપર
 ગાડી અપાર, વાધ વડે દીકા તે કાર, ત્યાં વસાવ્યું
 ગામ. દેવ રાક્ષસ દેવતાઇ કામ એતો અધરત સરખું અહીં, જાઓ

તમે એવાને રહી ત્યારે કોટવાળે વાણી કહી, નમર તમારું અંધેર
છે સહી કશી ખમર તમે રાખતા નથી, શહેર ઉઝડ થશે સર્વથી.

દાહુરો—કોટવાળે કહે વજરને, તે ઉપર કહું દષ્ટાંત, પ્રભુ
ગત:છે અવનવી ભાગે મનની શ્રાંત ૧ ઉત્તર દીશાનો રાજવી,
સતરાદી અપાર; એકાશી રાણી ધર વિષે રૂપ તણે અંખાર. ૨
એક વનિતાતું બરીયું; ભાગ્ય ઉદર ગર્ભ તેને વાધીયો, તે વનિતાને
જોગ. ૪ પટરાણી તેને કરી, પામી ધણું એક મન પુરે માસે યદમણી
અવતર્યું સંતાન. ૫ પુત્રી તેને અવતરી હરખ્યો રાજા મન
વાંછ્યા પાર ઉધડ્યું ધન્ય આગનો દન. રમાડે રાજા તેડી કર,
આણે અદકુ હેત પ્રીતે અંતરમાં ધરી, તન, મન ધન સમેત, ધણા
દિવસ એમ વહી ગયા. ફરી ગર્ભવંતી થઇ નાર, તેને પણ પુત્રી
અવતરી, રાજાને દરબાર. ૮ એમ કરતાં પુત્રા છ થઇ સાતમું
ઓખાન છે નાર; રાજા મુખથી બોલીયો, ક્રોધ કરી તે ઠાર ૯
કહાપી પુત્રી આવશે; દષ્ટશ ઝાઝા અપમાન ધણુ એકમાં મારું
સહી તતક્ષણ કરીશ હાથુ. પુત્ર આવશે જો કદી તો ન્યાય કરીશ
એ નાર; તેને અધીન થઇને રહું. એમ બોલ્યા રાજા તે વાર.
૧૧ એમ કહીને પરવર્ષા રાજસભામાં રાય. રાણી દુઃખ પડે ધણું
કહેતાં કહ્યું નવ જાય ૧૬ લખીત વાત થશે સહી. એ નથી કોઇને
હાથ, પ્રભુને ગમતું થશે એમ વિચારીયું મન સાથ ૧૩ નવ માસ
પુરા થયા, તો પણ આવી કન્યાય, પુત્રની જીમ પાડી સહી, દાઇના
ચાંપ્યા પાય. ૧૪ જીવતદાન કારણે, જીહું બોલી તે નાર, ત્યારપછી
શું નીખજું તે માડી કહું વિસ્તાર. ૧૬ રાણી મનસુબો કરે, તેનો
કહું વીરતાર, એમાંથી શું નીખજે તે કહું આણે ઠાર.

ચોપાઇ—રાણી દષ્ટ મનસુબો કરે, પુત્ર તણી વાણી ઓચરે
વધામણી મોકલી રાજાને પાસ આવી સભામાં દાસ રાણી-

જીએ જનમ્યો પુત્ર, રામજી વધ્યું ધર સુત્ર. એવાં દાસીનાં સુચી વચન, રાજનું હરખ્યું મન વહેચ્યા જોળ ધાણા પાન. જમક જનને દીધાં માન, ધવળ મંગળ ગીત ગવાય આનંદ સફુને અંગ ન માય, રાણીએ જોશી તેડ્યા તે જમ. કર જોડીને લાગ્યા પાય, ધર્મ તણા પીતા છે તમે, જીવતદાન બક્ષેને અમે, રામજીએ કહીતી વત, આવશે પુત્રો તો કરશું ધાત, સફું પરમેશ્વર કરે ખ્યાલ, સાતમી પણુ જનમી છે બાળ, મારી નાખે મુને સરવથી વચન પોતાનું લોપતા નથી. માટે જુડી બોલું છું વાત છે પુત્રી પુત્ર કહેવો સાક્ષાત એમ કરી બતાવી છે ધાત. તમ આગળ કહી સાચી વાત. તમારે પાંચે મુજ શીશ, કહું તે કરો આ દીશ, રાજ સભામાં જોશો ગુણવાન, રાજ પુછે કરી સન્માન, કરાવશે જન્મોત્રી તમ પાસ. જન્મોત્રી આણે પુછે ઉદ્ધાસ કરજો વખાણુ અપરંબાર. પછી વહેમ મુકજો એ ઠાર. બાર વરસ સુધી જેવું ના મુખ તો રાજને થાશે મુખ હમણાં મુખ જોશો સહી તો ધાત થવાની અહીં બેમાં એકની થાશે ધાત એટલી કહેજો નખથી વાત માટે જીવતદાન અમને હાર જોશી પ્રસન્ન થયો તે ઠાર ત્યાર પછી રાજસભામાં ગયો રાજ ઉઠીને ઉભા થયા પુજન કરીને લાગ્યા પાય; બલે પધાર્યા સભાની માંય જન્મ અક્ષર કરોને અહીં એવી વાણી રાજએ કહી સભા સફુ સાંભળો આ ઠાર પછી મરથી ક્યો વિચાર સકલગુણ સંપૂર્ણ થશે ચૌદ વિદ્યા જશ ઝાઝો હશે બનીસ લક્ષણો થાશે વીર ધનુષ્ય વિદ્યામાં થાશે ધીર હથ રાહુસાં જન્મ્યો બાળ. તેનું ફળ મુણે તાત કાલ રાહુનું ફળ એવું છે સહી બાર વરસ લગી મુખ જેવું નહી કદાપી મુખ જોશે સહી તો વીધન થશે અહીં,

દાહરો—બાર વરસ જતાં જાસે ઉતરી દોષ પછી પુત્ર મુખ
 ભોમવો એવો જોશીએ જોયો જોષ ૧ સ્ત્રી હત્યા કરે પુત્રની કરસે
 ધાત રાજ વચન લોપ નહિ માટે એમ સમજવી વાત. ૨ વચન
 શીષ ચઢાવીયું રાજાએ આ કામ હરખ બહો થયો રાયને કરે મન
 ગમતો કામ. ૩ જોષએ તે મોકલે ખાન પાન શણગાર પુત્રી
 ફેરે પુત્ર કરી રમાડે તે કાર આલુષણ પહેરાવે નરતણાં અને વળી
 પોશાક બાર વરસ તો વહી ગયા એમ કરનાં તે જગ પ માગુ આવ્યું
 એક એક રાજ્યનું વિવાહ કર્યો તત્કાળ ખોડું આપીને મોકલ્યું પરણાવા
 તે બાળ ૬ રાજસભામાં પરવર્યો પહેરી વસ્ત્ર શણગાર જઘને પામીયા
 રામજી રીજ્યા અપરંપાર ૭ ન્યાય ચુકવે ગણ્યા તોલે ન્યાય અન્યાય
 વળી અશ્વ ખેસીને પર ચોં મૃગીયા રમવા જાય ૮ કાષ્ટ પાર પામે
 નહિ નર નીશ્ચય સહુને મન, ને ચતુરાને ચીંતા બહુ; ઝુરે રાત ને
 દિન. ૯ પહેલી વાત થશે મારી, વળી આવશે પરણી નાર, હાંસી થાશે
 જગતમાં ધીક ધીક મુજ અવતાર. ૧૦ મુજ માતાએ વીપરીત ક્યું
 કુળમાં લગાડી લાજ, હવે મરવું પડશે માહરે, કાષ્ટ પેરે સરશે કાજ,
 ૧૧ એકે વાત ન ઉકલે ક્ષી થશે માહારી પેર; પરણી પ્રેમદા આરશે,
 થોડા દીવસમાં ઘેર. ૧૨ મહીમા મારો સઉ જશે, પુરમાં થાશે વાત;
 વળી જોખન માહરું ખીલશે થાશે મહા ઉતપાત. ૧૩ માટે દેહ તજવી
 સમી. જીવું તો તો ફેક; કારતી થાશે ચોદેશમાં વળી હસસે પુરના
 લોક. ૧૪ માટે દેહ પાડી મરું. જઘને વન મોગર; કાષ્ટ અપર કહાડે
 નહી, કાષ્ટ ન જાણે વાત ૧૫

દાહરો—એમ વીચાર્યું મન મોજગ. અડધી રાતે થયો તદ્યાર,
 થોડા ઉપર ખેસી કરી તજ્યો દેશ પોતે સુંદરી, બહુ દીવસ પંથે
 આલે સહી, અધાર વનમાં વીનતા ગધ; રાક્ષસ એક મોહોટો ગંબીર

અથ સહીત ગમ્મ તેને તીર. દીઠા અથને હરખ્યો મન; આજ તો
 મળ્યું રુજને ભોજન; એમ વીચાર કરે જોડે રાજકુંવર આવ્યો
 તેટલે; દીઠા રાક્ષસ પડ્યો શરીર, વીનતા ઉભી તેને તીર, કયાંથી
 આવ્યા આણે ઠામ; નહી આવે માનવનું નામ આ અથસુદ્ધા તુને
 ખાઉ, પેટ ભરીને મારમ જાઉં; એવા વચન રાક્ષસના સુણી, વીન-
 તાએ વાણું ઓચરી વચન. બોલ્યા તે પાળો તમે, મરવા આવ્યો
 છુંજ અમે; માટે કરડી ખાઓ હાડ હું તો માનું તમારો પાડ એવા
 બોલ વીનતાએ કહયા રાક્ષસને મન આવી દયા; મરવા ઉપરે રાજ
 મન, શા દુઃખે મરો રાજન તે વીરતારીને કહો અહી, ત્યાર પછી
 આવો સહી; કાઢને મરવું વહાલું નથી કેમ મરવા આવ્યો સરવથી;
 સાચી વાત જો નવ કહે મુને તો ઇશ્વરની આજુ છે તુને; ત્યારે
 વીનતા બોલી તે ત્યાં. કરજોડા ને લાગી પાય મારા દુખનણો નહી
 પાર સંક્ષેપે કહું વીરતાર; હું તો રાજની છું દીકરી, મુજ માતાએ
 ચોરી કરી; પુત્ર તણું તેણે લીધું નામ, રાજ સમામાં હરખ્યો તે
 ઠામ પુરુષનો વેષ રાખીને સહી, કાઢએ વાત તો જાણી નહી; એમ
 કરતાં વરસ થયા તે બાર માગુ આવ્યું સભા મોજર; ખાંડુ મોઠ્ઠું
 તેણીવાર, વરી ત્યાં સુંદર નાર. એ અધેર મુજ માતાએ ક્યું. તમ
 આગળ સાચુ ઓચર, પરણી વીનતા આવશે ઘેર ત્યારે શી થારો
 મારી પેર. પ્રકુલીત થશે મારી કાળ તે કેમ રાખી મુજથી જાય;
 મોટી એજ લાગી શીષ, માટે ધસી આવી આ દીશ, હાંશી થાસે
 અપરંપાર શું મુખ દેખાડું સંસાર, માટે મરવા આવી જાણુ ઇશ્વર
 આજુ સાચી વાણુ. એવા વચન અખજાનાં સુણી દયાં આવી તેને
 મન ધણી; દષ્ટને રૂપ તપશ્વરીનું કયું, અખજા સાથે એમ ઓચરખું,
 એક વાત સંભળજે તમે, સત્યવચન બોલું છું અમે.

દોહડો—તપસ્વી પછે બોધીયો વીનતા સુણજે કાન બેસ-
 મારી પાસે સહી સાંભળે હું તે વાણુ ૧ માહરા તપના બેરથી
 પુરુષ પાણું તુને દઈ; મોજ કરો જામ માનવી જીવતકાન તો દેઉં
 ૨ અરત આપણે એટલી એક આવે મુજ તન પાણું આપો તે
 મુને પાળજો સત્ય વચન ૩ ઉપકાર હું તુજને કરે પરમારથનું
 પુણ્ય હું તપેશરીનું તપ દરે પારે કાંઈ નથી તેની ગુન્ય ૪ સીખા-
 મણુ તુજને કહી તે રાખજો ચીત મોહાર; વચન એ પાળજો
 તમો. તે સાંભળજો આ કાર પ તો એ અરસપરસ કરે. મારી
 વિદ્યાનો પ્રતાપ; કામ થયા પછી આવજો નહી તો દેખજા શરાપ
 ૬ પ્રતિજ્ઞા કરો વાતમાં તો હું આપું ભણુ; ખીણું કાંઈ ભણે
 નહી. એમ સીધ બોલ્યો વાણુ. ૭ ત્યારે રાજકન્યા ચરણે નમી.
 બણી પ્રતિજ્ઞા કીધ; બણા સમ મુખે બોલ્યો, સત્ય તે વચન દીધા.
 ૮ સુરજ ચંદ્ર બે સાખીયા. સાક્ષી રાખી શ્રીરામ, એક પુત્ર થયા
 પછે. પાણું આપું આ કામ. ૯ ત્યારે તપેશરી રીઝીયો ધરતું
 પ્રભુનું ધ્યાન; આશા પુરે એ નારની હું કરે પરમાર્થ કામ ૧૦
 મારા તપના બેરથી, સદ્ગુણ થાજે એનો અરથ; તેનું સીપણું
 મુજને આવજો, એ થાજ પ્રરૂપ તરત ૧૧ આશા પુરે એહની;
 જ્યાં મુખી થાય ફરજન, સત્ય સર્મણું તે ધડી, કર વીણે તે હીન.
 ૧૨ ઉમ તપ બણું કર્યાં તે પુણ્ય તણો પ્રતાપ; અરસપરસ ત્યાં
 થઈ ગયું અન્યો અન્ય એ આપ. ૧૩ નારી શીડી નર થયો. ચરણે
 નાચું શીષ સીદ્ધ કામ કરી આવજો એમ સીધે દીધી આશીસ;
 ૧૪ ત્યાં થઈ તે ચાલીઓ, પાછો ગયો પીતા અવાસ. પોતાની
 નારી તેડી સહી. ક્યો બોમ વીલાસ. ૧૫ વરસ બાર એમ વહી
 ગયાં. થઈ ગઈવંતી તે નાર; પુત્ર તેને એક અવતર્યો સુંદર રાજ-
 કુમાર. ૧૬ પછી તે રાજાએ વીચારીયું પાણું મારે વચન, આશ

મારી પુષ્પ થઈ જઈ સીધાં લુવન ૧૭ સત્ય વચન પાળું સહી
જઈ સીધની પાસ; આપું પાછું એકને પ્રભુએ પુરી આશ. ૧૮

ચોપાધ—હવે એ વાત અહીંથી રહી, સીધાં પુરૂષ કાષ્ઠ
તહી, જપતપ સહુ તેનું ગયું. તેની પાસે કાંઈ નવ રહ્યું. શુદ્ધિ
અષ્ટ તે વેળા થઈ. ઇશ્વર ઉપરથી આસ્તા ગઈ; રૂંબે રૂંબેથી વાપીયો
કામ, વહે વ્યાકુળ થયો તે કામ, તે થકી નવ જાએ રહ્યું તપ
ધ્યાન સહુ તેનું ગયું. મદોન્મત થઈ વનમાં બમે કોઈ પુરૂષ મળ્યો
તે સમે. તેની સાથે માંદયું ધર સુત્ર. સ્વામી કરીને રાખ્યો ભૂપ;
હાસ્ય વીનોદ કરે તે કાર. એમ ત્રણ વરસ ગયાં તે વાર. તે સીદ્ધ
બાળક ત્રણ થયા. એ પુત્ર એક પુત્રી કહ્યાં ચોથી વળી હિંદર
ગર્ભવાસ; એટલે કુંવર આવ્યો તે પાસ; જઈ કરીને લાગ્યો પાપ
દીન વચન બોલ્યો તે જાય; મહારાજ એક થયો બાળ પાછો આ-
પવા લાગ્યો તતકાળ. સત્ય વચન મહારે મીઠ્યા માટે આપવા
આવ્યા આંધ તમારું તમને મુખારક સહી, ઉપકાર કોઈનો ભુલ્યો
નહી. રાજકુમાર એમ બોલ્યો વાણુ સાંભળ રાજ ચતુરસુજણ
કદાપિ કરીએ ઉપકાર પાછો નવ લઈએ લગાર. વગર વિચારીયું
કયું છે કામ. માટે ફળ ભોગવું આ કામ મેં કર્યું તેવું કરશે
નહી. કરશે તો દુઃખ પામશે સહી; આ પરવશ થઈ છે મારી કાય
મેં તો નર ભોગવ્યા છે આંધ; ત્રણ બાળક રમે છે બહાર; ચોથું
મુજ ગર્ભ ભોજાર, પાછું લઈને હું થું કરું. ફાટયું પેટ તે ક્યાં
જઈ રૂં; માટે મેં તો આપ્યું તને તેં આપ્યું તે બધું મને. એમ
કહીને આપી રજાય, રાજકુંવર ત્યાંથી પંથે પળાય. સજન સહોદર
મળ્યા આ તહી. એ વાત કોઈએ જણી નહી; અકળગતી પ્રભુની
સહી, તેની માયાનો પારજ નહી, નાર હતી તે તો નર થઈ; નર
હતો તે નારી થઈ; એ વાત તો પુરી થઈ, કાટવાળે વજરને કહી

મોટે સહેરની તપાસજ લેઈ જશે સહેર રાજને કહે; તેથી માયા રચી આ કામ, મોટું સહેર ને ઉત્તમ ધામ, લોક સરવે રહ્યા ત્યાં જઈ એ વાતમાં સંદેહ નહી; તે રીતે સહેર તમારું જશે. મોટે તમે રહેજો ચોકશે પરમેશ્વરે રચ્યો છે ખેલ, એ આગળ ધંધાસન સહેલ; ત્યારે વજ્રનું રીઝયું મન કાટવાળ સાથે બોલ્યો વચન, તમે નજરે જોઈ આવો અહી, પછી પકડી ખખર કહાડોને સહી; પછે કરોએ રાજને જાણુ એવું વજ્ર બોલ્યો વાણુ.

કોહરો—કાટવાળ ત્યાંથી ઉઠીયો, થયો ધોડેસ્વાર; છડી અસ્વા-રીએ પરવર્યો, જોવાને તે કાર દીઠી રચના દુરથી જાણે સુરજના આવીસ; જાણે દીનકર ઉઘીયો, એવી જોત પ્રકાશ ર જોતાં ભુખ ભાગી ગઈ, ધન આંહીના લોક; ધન નગરના અધીપતી સમર્થ સુધણુ શોક. ૩ લોકે જઈ રહ્યું રાયને કાટવાળ આવ્યો આ કામ, જે કુકમ હોય તે કીજાએ. વચન કરીએ પ્રમાણુ ૪ બેસાડો રત્ન મહેલમાં આજા કરો જઈ ત્યાં; એવા વચન રાજનાં સુણી કાટવાળની ઝાલી બાંહય. ૫ રત્નમહેલમાં લઈ ગયા, મુખ આગળ મેલ્યા પાન, રકત મણી મુવર્ણમાં જડો, જાણે થોભ્યા કાટીએ ભાણુ કાટવાળથી કહેવાતું નથી, ચીતભ્રમ થયા તત્કાળ; જળકળ જોત રહી, થઈ રહ્યું ઝાકઝમાળ. ૭ પુવારા છુટે અત્તર ગુલાબના બીજ શોભાને નહી પાર, સુચંધી નાના પ્રકારની કહેતાં ન આવે પાર. ૮ રાજકુંવર ત્યાં આવીયા. જાણે ઈંદ્રપુરાને રાય, કાટવાળ ઉઠી ચરણે નચ્યો કરમેડી બેઠે ત્યાં ૯ કુંવર પ્રત્યે મુખ બોલીયો સીરકસ્તાન અમારું મામ; ત્યાં સલવાદી રાજ વસે જલદને તેનું નામ ૧૦ તેને મોકલીયો મને કહેવાને એક વાત રીઝ ન કરશે મુજ ઉપર, તો મારીને કહું ખ્યાત ૧૧ કહ્યા પ્રમાણુ હું

૧૨ શું કહાવ્યું છે રાવજી શા છે એમાં રીસ જે કહેવડાવ્યું તો તમે કહો કરતા હરતા જગદીશ.

ચોપાદ—ત્યારે કાઠવાળે જોડયા જે હાથ ખોલ્યા રાજકુંવરની સાથે; તમે હો દેવાંસી અવતાર, એમ દેવ રચના દીઠી આ દાર, કાણુ જાતને શું છે નામ કેમ વસીયા છો આણુ ઠામ; શહેર અમારું ઉજડ થયું. અહીં આવીને વસીયા સહુ; એક મેણુમાં જે તરવાર. કેમ રહેશે તે કરો વીચાર; અહીં શહેર સમીપ વસીયા તમે, કઈ પેરે કરશુજી અમે, જુદું કરવું હોય જે મન તો તૈયાર છે મારો રાજન; ફગો કરવા આવ્યા ઠામ એ વાતમાં રાજી નહી રામ; એ વાતનો પ્રતી ઉતર દીજીએ, પછે પંચ અમારો લીજીએ ઇશ્વર આણુ એ વેળાં સહી, સાચી વાત જે કહો નહી. ભસ્કર નથી મુજ પાસે સર્વથી, મારે વઢવું કેા સાથે નથી. નથી જોઈતું કાઈનું રાજ; નથી લઢવાનું મારે કાજ, નથી તમ સાથે મારે વેર હું તો ખેડો છું મારે ઘેર, ખેડા ધ્યાન ઇશ્વરનું ધરું સત્ય વચન સાચું ઓચરું, સત્ય વચન પાળું પાંસરો, સુખે રાજ તમારું કરો, ત્યારે હરખ્યો કાઠવાળ મન માગે શીખ ઉઠ્યો તે દન ગયો પાછો પોતાને ગામ. વજીરને મળ્યો તે ઠામ. વાત વીસ્તારી સહુને કહી જે જે વાત તે સાથે થઇ સરોવરને સઘળું ગામ. ઈંદ્ર સરખો રાજ તે ઠામ મને ધણી આખરૂં આપી સહી. સંતોષીને મોકલ્યો નહીં ત્યારે વજીર થયો નીરાશ આવ્યો તે રાજની પાસ. હંડવત કરીને નમાવ્યુ શીખ. પછે મુખ ખોલ્યા તે દીશ. આપણા શહેરથી ત્રણ જોજન ધણી ઝાડી ભયાનક વન, ત્યાંતો વસાવ્યું કાઠએ શહેર દેવ ઠામ દેવતાઇ મહેલ, ઇંદરાસનથી શોભા બહુ શુ મુખે વીસ્તારી કહું આપણા લોક વસ્તી ત્યાં જઇ, અરધી નગરી ખાલી થઇ કાઠવાળને મોકલ્યો જામ જઈને જાઇ આવ્યા ખાગ. પુછી વાતને.

લાવ્યો પાર, તે પણ વાત કહું આ ઠાર, રૂપને શોભા વીશાળ
છે કાંઈ પરમેશ્વરનો લાલ, કહે હું કાંઈ કરતો નથી, સુખે રાજ કરો સર્વથી.

દેહદુરો—સુણી વચન વજરના અચરત પામ્યો રાય, સભાસહુ
વીરમય થઈ, એ કારણ શું રહેવાય. ૧ આપણા શહેરને પાદરે કાંઈ
વસાવ્યું ગામ. એવો એ માથાનો કાણુ છે, એમ રાજા બોલ્યો તે કામ
૨ કાંઈ સાચું જુહું કહે, બેડા સમાના લોક, રાજાને મન નીચે થયું
અગટયો મનમાં શોક. ૩ વજર વચન મીઠ્યા નહી, નીચે સાચી વાત
રાજા ચીંતાતુર થયો, કઈ પેરે ભાગુ ભરાંત ૪ માનવ તણો નહી
આશરો, કાંઈ દેવદાનવનું કામ, દેવ રચના તેને રચો, કીધાં નૌતમ
ધામ. ૫ કદાપો હું ત્યાં પરવરું, મળતા કારણુ રાય, કેદ કરો રાખે
કટી, તો ગ્જાની થાય પુરમાંદય, ૬ એમ વિચારી મન વીશે, વજરથું
બોલ્યા વાણુ તમે ચર્ચા જુવો સહી, તમે જાતે ચતુરસુજાણુ. ૬ એ
દેવ દાનવ કે માનવી. હ્યોને જાહેને પેર, દેવ રચના કાણુ રચો તે
છે કારણુ ઘેર. ૮ માટે તમે ત્યાં પરવરો, જુઓ ચતુરાઈ ચાલ કપટી
હોય તો પાછા આવજો. નહીતર કરજો :વહાલ ૯ મીત્રાઈ તે શું
કીજાએ, કાંઈ હોય ચતુરસુજાણુ, કપટી હોય તો યુદ્ધ કીજાએ, એમ
બોલ્યા વાણુ, ૧૦ એના વચન સુણી રાયનાં ઉકયો વજર તેણી વાર
ચડી અસ્વારી પરવર્યો, જ્યાં સ્વર્ગપુરો તે ઠાર. ૧૧ દોડી રચના
દુરથી, ઉદેકાર ઉઘોત, પુર વીશે તે પરવર્યો, જુઓ દીપકની જ્યોત.
૧૨ બાગ બમીયા ને વનસ્પતી. મહેલ અટારો અવાસ, સુવર્ણમાં
મણી જડમાં, ઝગડી રહ્યા ચોપાસ ૧૩ જોત જોતો! આવીયો, જ્યાં
મોટા દરબાર, વજરને દોઢો આવતો, શોભાનો નહી પાર, ૧૪ અરજ
કરી જ્યાં રાયને, વજર આવ્યો આ કામ, સીરકસ્તાનના રાયનો
એમ કહીને કરી સલામ.

ચોપાઈ—એવાં રાજકુંવરે સુણી વચન, પ્રસન્ન થઇ બોલ્યો તે
 દન મોતીબાગમાં બેઠા જઈ, હું મળવાને આવું તહીં. આગતા
 રવાગતાં કરો આપાર, પાન પુલ મુકો ઠામ, એવાં વચન સેવકનાં
 સુણી, ગયો સામે વજરની બણી, કરજોડીને કયો જુકાર બેસાડ્યો.
 મોતી બાગ મોઝાર. પાવ પુલ મુક્યા છે પાસ સુમધી વાપી ચોપાસ
 અત્તનો હોજ બર્યો ને તહીં, પુવારા જરો કીધાં છે સહી, વજરને
 જોધને દીગુઠ થયો. શોભા જોતાં અચરત થયો, ઠામેઠામે મોતીની
 ખુલ, એક મોતીનું નવ થાયે મુલ. એવા કોટી મોતી ચોપાસ, દેવ
 રચના દેવાતાઇ વાસ. માનવ કેરૂં નથી કામ, શીવ વિષ્ણુ કે બ્રહ્માનું
 કાસ, એમ વીચાર કરે નેટલે, રાજકુંવર આવ્યો તેટલે વજર ઉઠીને
 લાડ્યો પાવ નિશ્ચય દેવતા એ કહેવાય. એવું રહોયાળું દીઠુ રૂપ
 ઇદ સરીખો દીઠો જુપ, ત્યારે વજર કરજોડી રહ્યો. રાજકુંવરે બોલજ
 રહ્યો કોણુ દેશ ને શું છે નામ. આ અરથે આવ્યા આ ઠામ, ત્યારે
 વજરે કરી વીનતી. શીરકસ્તાનનો પૃથ્વીપતી, જલદસંગ રાજનું
 નામ તેના મોકલ્યા આવ્યા આ ઠામ, વજર તેના છીએ અમો
 અરજ એક સાંભળો તમો. આ દેવ રચના દેવતાઇ મહેલ ને આગળ
 ઇંદ્રાસન સહેલ, છો તમો ઇંદ્રાસનના જુપ, ધરી આવ્યા માનવનું
 રૂપ અમારા ગામની પાદર નહીં નૌતમ રચના કરી તહીં, જોએ
 અનેક મન માને સહી, માટે અમને મોકલ્યાં છે અહીં, ઠીરપા
 તમારી હશે સહી, તો તે નગર વસવાનું અહિ નહી તો
 કોઇ સાથુસની થાશે હાથુ, વીપરીત આચી નિર્વાણ કૃપા દર્શ
 તમારી હોય, તો રાજ મળવા આવે સોય, એવા વચન વજરને
 કહ્યાં, રાજકુંવરે બોલજ કહ્યાં, તેમારા રાજને કહેજો સુખ શાને
 તમે ધરો છો રૂપ, બધુ ભોગવીએ તમારૂં રાજ, શાને મનમાં
 દાવો છો લાજ ચિંતા શીકર કંઇ કરવી નહી મુખે રાજ ભોગવો
 સહી મળવા આવો સુખે તમો, એ વાતમાં રાજ અમો, ત્યારે કરી

વીનતી આઠમને દિવસે અધિપતિ; એમ કહીને મંદીર ન્યમ પાછો આવ્યો ન્યાં છે રાય.

કાહરો—વીંદાય કરી વજરને પોતે ગયો વિનતા પાસ; હસી વચન મુખ યોધીયો આજ પહોચી મનની આશ. ૧ મુજ પીતા મળવા આવશે, જનશું અન્યો અન્ય મુખ, વીજેમના સંજોગ થશે થશે મહિમાદે મુખ ૨ ઝોશીગણ થાઉ તાતને, સેવા કરે આવાર; આમતારવામતા હું કરે તો પામીશ જનત સંસાર. ૩ ત્યારે મેમુદા ઝોચરી, સમર્પા અબોલા માત; જે જોઇએ તે આપશે થાઓ ઝોશીગણ તાત. ૪ એવાં વચન મુખી નારના ધુપે વદ લખ નામ; તરત ખખર તેને થઇ, આવી પહોચી તે ઠામ ૫ મેમુદા લાખી બે મુંદરી, ત્રીજે રાજકુંવર; હાસ્તરિનોદની કરે સહી, આવી પોતે તે ઠાર મેમુદા ચરણે નમી, લાખી નમી તે સાથ રાજકુંવર ચરણે નમ્યો, નમ્યો જોડ કરી બે હાથ. ૭ અબોલા રીઝી બણી જોડી નરનારીની જોડ; બણા પ્રસન્ન મનમાં થઇ, પહોચ્યા મનને કાઠ ૮ આ કાણુ બીજી પ્રેમદા, કુંવર કહે મુજ નાર. તે પણુ જોઈ રીઝી બણું, પ્રસન્ન થઇ તે ઠાર. ૯ જોળામાં બેસાડીયા નર નારી બેઠે સાથ; હસી વચન મુખ ઝોચરી, માથે ફેરવ્યો હાથ. ૧૦ કેમ સમરી મુખને તમે કેમ બાળ્યો મુજ વાજ; શી ઇચ્છા છે મન વીણે તે મામી દ્યો તત્કાળ. ૧૧ માતાજી આપો તમે, કાપછી નવ આપાય; સ્વર્ગના મુખ ભોગવાએ અહીં, તે તમતણે મહીમાય; ૧૨ આ મેમુદા તમારી દીકરી, તેને મળવાનું થયું મન સમરણુ માત્રમાં આવ્યા તમે, ધન્ય ધન્ય બાજનો દન. ૧૩ તાજ એક બીજી વીનતી, માત્રપીતા છે જેઠ, તે જેવા આવે બાજને, તેથી આનંદ વરસ્યો મેઠ, ૧૪ બણે વણે જેથું અમો, માત્ર પીવાનું મુખ વીજેમના સંજોગ થશે, જોઇશું અન્યોઅન્ય મુખ.

૧૫ એવી અગા શું કરું તો થાય જગમાં નામ, અમોલા ધન્ય
હોય તે, આપું આણે કામ, ૧૬

ચોપાધ—માતાજી મળવા આવે પીતાય, તેને ઓશીગણ
ચાશું આંચ; બાર કોશ અહીંયાથી ગામ, રચના કરવી બહાર
સુકામ એકેક કોશને છે સાર તંબુ તણાયો આકળમાંળ રંગ બે-
રંગી જુગવી જાત, બક્ષ ભોજન તેથી વીખ્યાત બીજાના રંભેરંગી
સહી, કીનખાળ મખમલ સીવાય નહીં; ને બાર કોશ લગી જાણુ
તે ઉપર ચાલી આવે રાજન માન આપું મુજ તાતને. છુ ઉમે-
દ્યાર મળવા તાતને અમોલા ત્યારે હરખ્યાં મા, રાક્ષસને રજ
આપી તે દન, જરી તણા તંબુ જઈ કરો, અકેકે ગાઉ છેટે ધરો
કીનખાળ મખમલનાં સાર, જમીન ઉપર પાથરો નીરધાર, તસુ
જગા દાંધ ખાલી નહી, જુઓ કરો તે વેગે જતું. એવા અમોલાના
સુણી વચન. સજ થયા સહુ રાક્ષસ જન. દોતાઈ માયા તે વાર
ધારી વસ્તુ કરો તે દાર, દેવ રચના કરી તે કામ કીધાં તંબુ
નોતમ ધામ, ખાનપાન ભર્યાં તે જાજ, આવીને લાગ્યા તે પાય,
સીદ્ધ કામ કરી આવ્યા હમો, જે જે ફરમાવ્યું તે તમો, તેવા
વચન રાક્ષસના સુણી; અમોલ એ મુખ વાણી કણી. કલા પ્રમાણે
કીધું તહીં મળી બેઠા અમોલા ગઈ; વળી કદાપી જો પડે કામ, તો
તો સમજો આણે કામ. એમ કહી અમોલા જાય, રાજ કુંવરને
હરખ ન માય, દેવ રચના મારગમાં યજ, એવી રચના નવ જાએ
કહી; રંગભેરંગી પાથરીયા પાક, શોભી રહી, રસ્તાની વાટ. લોક
જોઈને આવ્યા તહીં રાજકુંવરને વાતજ કહી હવે વાત અહીંથી
રહો. વજર ગયો ત્યાં શી ગત થઈ; જઈ જલદારાજને પાય;
સધળી વાત કહ જ્યાં રાય; મહેલ જાગ રાજનું રૂપ, ઇંદ્રપુરી
ઇંદ્રાસનનો જૂ. તે સિવાય કોઈ જાણુ નહી; તમને કહું નિચે કરી

અહીં નથી તેથી તને કાઢ સાથે વેગ, આદર માન આપે બહુ
પેગ, સ્પર્શ જનમારો માહારો કરી તમ પાસે આવ્યો પાછો ફરી
નિમકહલાલ કરવાને કાજ, નહીતર ત્યાં રહેત મહારાજ એવા
વચન વણરનાં સુણી. સભા સહુ અચરત થઇ ધણી, રાજા રીઝ્યો
અતિશે કાય, આનંદ તેના અંત ન માય.

દોહરો—ગુલબંધવળી પશુ છે અહીં સભા તણે મોઝાર
તણે વાન સહુ સાબળી, કરવા લાગી વીચાર કે તે નર તો નિશ્ચે
સહી, મારા પુલતણો હરનાર જોવી રચના મારે ત્યાં જન્મ એમ
નિશ્ચે થ્યું તે ઠાર, ૨ ત્યાં જલદરાજ રીઝ્યો. જોઇ મહેલ ને
બાગ, ધન્ય ધન્ય તે નરને સહી. જેને રચના રચી અધાગ ૩
વખાણુ વણર કરે ધણી જન્મએ તે તો આ ઠાર, એમ સ્વારી
તૈયાર કરી, ધડી એક મોઝાર. ૪ એવાં વચન સુણી રામના હલકાર
દોડ્યા ચોપાસ, ઠામ ઠામ જાહેર થ્યું સેનાપતિ જે વાસ ૫
ઉમરાવ અમીર સરવે મળી. થયા ઘોડે અસ્વાર, હરતી સહીત
ટાળે મળ્યા રાજાને ક્યો જુહાર, ૬ ચડી સ્વારીઓ નીસર્યા માણસ
એક હજાર, રસાલો સહુ પોતાતણો નીસર્યો શહેરની બાહાર ૭
અમીર સહુ પોતાતણા, વણરને કોટવાળ પુત્ર ચાર સહુ પરવર્યા
જોવા કારણુ તે ઠાર ૮ ગુલબંધવળી મરદ સહી તેનું બહુ પરાક્રમ
રાજા ચાલ્યા જોસમાં, ઘોડો ઉપર તે દન. ૯ પુત્ર ચારે મુખ આગળે
છત્રીસ વાજ વાગે તે ઠાર, તેણી શેખાથી પરવર્યા જોવા
કારણે રામ, રાજાજીને હરખ ધણો ક્યારે જોઈ એની કાય તીરવ
જે ત્રણ ચાલીયો ત્યાં દીઠા નૌતમ ધાવી. ૧૧ ખીજાનાં નાખ્યાં
અખમલનાં દીઠાં તેણે ઠામ, તંબુ દીઠા જરી તણા, જાણે ઝમકે
લાણુ. ૧૫ જરી મંજરી કસળી તણી ઉદકાર ઉઘોત, જોઇ રચના
વિસ્મય થયા ખીજાનાં જ્યોત ૧૩ તંબુની ઉપમા શી કહું ઇંદ

સમી સમ તુલ્ય, હરખ ધણો થયો રાખને જોતમાં છે અમુલ્ય. ૧૪
વજર પ્રત્યે વાણી કહી. તમે ખાર કાશ પહોંચો મુકામ ત્યારે આ
કાણે રચી, દેવપદનો મુકામ રચના ત્યાં નૌતમ થઈ અચરત થયો
વજર, આ નૌતમ ખેલ નવો થયો કાલે ન હતું આણી તીર.

ચોપાઈ—એમ કરતાં ચાલી આવ્યા પાસ ચરણે આવી
નમ્યા તે પાસ, કર જોડી ખોલ્યો તે દીશ, જલદરાજને નમાવ્યું
શીષ, આ વિશ્રામ કામ કર્યાં તમ કાજ, એ સ્થળે વિશ્રામ કરો
મહારાજ, ધડીએક ત્યાં સુખીયા થાઓ, પછી ત્યાં મળવાને જાઓ.
આમતા સ્વામતા તમારી કીજીએ, લાહાવો લાખેણો લીજીએ. એમ
કહીને લાખ્યા પાપ રાજ મનમાં. અચરજ થાય અસ્વારી રાખી
તે રાય પોતે ગયા તંબુની માય, શોભા જોતાં અચરત થયો કહો
કાંઈ આતો શું કરો, અચરજ પામ્યા સપળા લોક. સરયા તેના
મનના શોક કવી કહે શુ કહું હું કથી. શોભનો પારજ નથી,
વીસ્મય થાય સહુ રચના જોઈ તે રાય. ખાનપાન મેવાને પુત્ર
સુગંધ થકી રહી છે અમુલ્ય, જલદરાય ખેડો ત્યાં જઈ જાણે ઈંદ્રની
શોભા છે તહીં, ચાર ધડી ઠરવા તે ઠાર પછી સ્વારી કરી તમ્બાર
ત્યાં આવીને મુજને દીધ સફળ જન્મારો મારો કીધ. ક્યારે
જોઈશું એનું મુખ ધન્ય ધન્ય એની માની કુખ, એમ કહીને
નીસર્યા મહાર, તર્ત લુટાવી દીધું તે વાર. મુખમલ ખોજનાં જ-
રીનાં કામ સરવે લુટાવ્યું તેણે કામ. રાંક લોક બહુ નહાલજ થાય
જલદરાજ બહુ વિસ્મય થયા, ઈંદ્રપુરી આકારે કામ. અનગલ ખેડ
હશે દામ. ગણીતમાં કાંઈ આવે નહી. કેમ લુટાવી દીધું જહીં,
ત્યારે આકરે જોડ્યા હાય, અરજ કરી ખોલ્યો તે સાથ તમારે મન
અમુલ્ય સહી મારા રાજને વીસાતમાં નહી સોનું રૂપ કવેર તે

લાલ હીરા મોતી ને જરવાળ, સ્કાટીક મણી ને શીલા મણી જડીત મહેલની શેલા મણી તેને મનથી તરણ માત્ર તમ ઉપર કંઈ ખેરાત એ હુકમ પ્રમાણે કીધું અમે સુખે આગળ પધારો તમે અચરત પાખમાં સર્વ જન વળી આગળ આસ્યા રાજન; ઝળકારે ઝપકારો ચાલે તેથી રાજ મણા અકળાય.

કોહરો—જલદરાજ અચરજ થયો વળી આગળ ચાલ્યો જાય એક કોસ વળી ચાલીએ ત્યાં દીઠા રચનાય ૧ બપણું કામ પેલા ચકી બીજના શુભ અમુલ્ય તેની રચના થી કહુ વળી સુરજની સમતુલ્ય, ૨ જળહર જ્યોત ઝળકી રહી મણાં ચીત્રને વીચીત્ર કાષ્ઠ રાક્ષસ જાત સરવે મળી તેને કીધો કંઠવત પ્રણામ ૩ આગત સ્વ ગતા મણી કરી કીધું પણ બહુ માન અગીલ ખરાસ મેરા પુત્ર તેવાં ફળ ને પાન ૪ એકધડી તેમાં ફરી વળી ત્યાંથી નીસર્માં બહાર તે પણ લુટાવ્યું સહી ધડી નવ લાંબી વાર ૫ ત્યારે રાજ મુખથી બાલીયો શું કરે છે આ કામ મારા ખાવિંદના હુકમથી તમ ખર ખેરાત આ કામ. ૬ કથી ગણત્રી એની નથી નથી ખળને જોત ૭ એ હજુરી રાયથી ન દીઠી તે રચનાય લુટાવીદીએ એક પલકમાં તે જોષને વિશ્વમય થાય ૮ એમ વાત કરે તહિ આનંદ અંગ નદ માય તાજલમુખને ખબર થઈકે આબ્યા મુજ પિતામ હ

જોપાધ—મણું પ્રસન્ન થયા તે વાર પોતે સ્વારી કરી તપાસ મળવાને સામા પરવર્યા હરખ ધરી પોતે સંચર્યા દિવ્ય વસ્ત્ર સંસ્કાર શશુગાર શેલા કહેતા નવ આવે પાર કામદેવ સરખુ છે ૩૫ ઇંદન સરખો દીસે શુપ ચડી સ્વારીએ આવ્યો તહીં એક કાશ સામે તે સહી બલદીએ જાણી વાત રૂવે રૂવેથી થયો રણીમાંત ધન્ય મન આરે આવતો હત પરમેશ્વર થયા પ્રસન્ન ધેર જોડા ગંગા મળી

જોતામાં પાપ જાશે પરજીભી મારા મુણ્ય તણે નહી પાર સામે
 અળવા આંખ્યા આ ઠાર એમ વિચાર કરે છે રાય રાજકુંવર ઉભા
 ત્યાં જાણે ખીજે દીનકર સહુ. એવું જાણે મુખપર તુર સભા
 સરવે જાંખી થઇ કાંધથી સામુ જોવાએ નહી જાણે ચીતરામય લખીયાં
 જીત એમ થઇ ગયાં સહીના ચિત. રાજ જલદરાજ ઉઠ્યા જેની
 વાર અન્ય અન્ય ક્યો જુહાર પ્રેમ. આલિંગન દઇને મળ્યા દુઃખ
 હતાં તે સુધર્મા ટળ્યાં રાજકુંવરે કરી વિનતી બસે પધાર્યા પ્રથ્વીપતી
 બસે પધાર્યા જાણે કામ પાવન કરે આવી મુજ ધામ શરણે આંખ્યા
 લમારે આજ પુર્ણ ભાગ્ય અમારે કાજ રાંક જાણી કરણા કીજીએ
 જસ મહિમા અમને દીજીએ કરે સેવા હું રૂડી. પેર આજ પધારે
 મારે ઘેર સેના સહિત ચાલો મુજ સાથ. એમ કહીને જોડ્યા હાથ
 એ સાચું કે સ્વરતુ કહેવાય તેનું મન બ્યાકુળ બહુ થાય બંધાવળી
 જીવે છે ખ્યાલ તે પણ મનમાં થઇ ખુશાલ એ નર શિવાય ખીજ
 નહી જોઉં, ચચાં શું થાય અહીં એમ જોઇ સૌ અચરજ થાય ઉડી
 ત્યાંથી સરવ સભાય અસ્વારી થઇ તરખાર આગળ રાજ પાછળ
 રાજકુમાર છત્રીસે વાગું વાગે સહી ખીજ સોભા નવ જાયે કહી
 એ રીતે આંખ્યા પુર પાસ જાણે શોભા સુર્યપ્રકાશ.

કાહરો—દીડી રચના ત્યાં દેવીની ઉઠેકર ઉઘોત જાણે કાઠિ
 સુરજ છંદે થયા જાણે જાણકળ જયોત ૧ બાગ બગીચા રાવટી,
 જાળી અટારીને મહેલ કામ બધું સોનાં ત્રણું માંહે જડ્યા હિરાને
 હેમ લાચાર ધર કોડને કાંગરાં સોના કરી કોર દસ કાશની વસ્તી
 સહી તેની શોભા અપરેપાર ૩ વસ્ત્ર જાળ જાણી રજાં સોના
 રૂપા કરા વિલાસ માણેક લાલ લીલા મણી તે સારૂ જાણે લાલ.

૪ કવિ કહે શું વરણ્યું, દેવતાઈ સધળું કામઃ શી શી રચના તેની લખ્યું, એ રચના એ કામ. દીગમુઠ સધળા થઇ રહ્યા એ કારણ શું કહેવાય. અવતાર સરળ સૌના થયા, એમ કહીને જોતો જાય કે તે જોતા આવ્યા સહુ, મહી કુંચીને બજારઃ બામ બગીચા રાવડી, આવ્યા મહેલમાં તે કાર ૭ રાજકુંવરે હુકમ કર્યો, હીરા બામ કરે તથા. કિતારો તેમાં રાચને તેમાં શોભા અપરંપાર ૮ જાણે કાટિ દીવક પ્રજાળીયાં જાણે ઝગડી હિરાની જ્યોતઃ બીજી રચના તેમાં ધણી, હિરેકર હિરોત ૯ જરીનાં બિજાનાં તકીયા તિહાં. તેમાં પછી હીરાના કામ, બેસાડ્યા તેમાં ર.યજી ઈંદ્ર શોભા તે કામ. ૧૦ પુવાસ જરી કર્યા, શુભામ અંતર જ્યાં. શેર ધારી છુટે નહી, સુમંધ મહેલો રહી ત્યાં ૧૧ બીજા પુષ્પોનો પારજ નહી, તરેહ તરેહનાં તેલ, જરી છાપ ત્યાં પુષ્પ એ, થઇ રહી રંજ રેલ, ૧૨ બક્ષોબોજન મુક્યાં ધણી, મેવા, પુલ પકવાન. આગતા સ્વાગતા કીધી, ધણી સહિ ત્યાં જુલ્યા બાન. ૧૩ સંમ રંગ પછે ત્યાં થયા, ગુણકા નાચ તે કાર, આનંદ સહુને અતિ ધણો. ખુશાલી સહુને અપાર. ૧૪ ગુલબંધાવળી દુખ ધરે. તનો કહુ મહીમાય.

ચોપાઇ—ગુલબંધાવળી ધરે છે દુખ, કિતારો ગયુ છે તેવું મુખ, એ તે શું કાજ કીરતાર. મારી સધળી રચના આ કાર. મહેલ બામ બગીચા સહી, કાણુ કિચકી લાવ્યું અહી, મૃત્યુલોકમાં એ કેમ થયું, એવું દુખ આણે મુજને દીધું, એ રીઠસિદ્ધ મારી સહી કેમ કરીને આવી અહીં. મોટે પુલ તણો એ ચોર, આ દુઃખ છે મોટું બનધોર. એ કંઈ પ્રકારે આવ્યો અહી, મુજને તો અચરત છે સહી, એમ ધણી દુખીયારી તે થઇ પછે પાંચ પરી તેડી રહી. ગુમ કરી તે સાથે વાત, આ મોટો થયો કિતપાત. સર્વ વસ્તુ આપણી આંધ એ તે કારણ શું કહેવાય. આ દેવતા કેરો કોપ આપણો દેશ થયો અહોપ મતી બંગ થઇ પડી બાંન. નથી સુખલો

એકે ઉપાય. તમે જાણે જુલો તહીં આપણી વાડી છે કે નહીં. આર બડીમાં લાવો તપાસ, પછી ફરી આવો આ અવાસ વચન વિનતાનું મસ્તકે ધરૂં ગગન માર્ગે પ્રવેશ કરૂં, ઉડતી વિદ્યા તેને શી વાર, પવન પહેલાં જાઓ તે ઠાર. એવો પરી તણા મહીમાય આર બડીમાં પહોંચી ત્યાં, અંકાવણીનું જે છે જામ વળી સરવે જ્યાં છે મુકામ ફરી વળી તે ચારે પાસ, દીડી રચના નહોતી આશ રતીભાર કાંઈ એહું નથી; ધારીને જોયું સર્વથી ત્યાં નીશાની પોતાની ફરી પછી ઉડી ચાલી સુંદરી; આર બડીમાં આવી તે ઠાર ગુલખંકાવણીને કર્યો જુહાર આપણી વાડી મહેલને જામ સરવે અનામત છે તે જાગ એમાં અહીં અંતર નથી; એ નિશ્ચયે સાચી વાત સર્વથી. કોઈ દેવતાએ રચ્યો આ દાર; એવાં વચન સુણી તે ઠાર ત્યારે હરખ પામી અપરંપાર ચર્યા જોવા બેઠી ત્યાં નાર હાથવિનોદ થાય સહી; તેના સુખનો પારજ નહીં ધણી પુથાલી તેને મન નિચીંત અમ બેઠા સહુ જન; રાજકુંવરે પછી કહાડી વાલ; ભામવા સૌના મનની ખાંત.

દોહરો—ત્યારે રાજકુંવર મુખ બોલીઓ સુણીએ રાખજી વાત હકીકત તમારી કહો; ભાગે મન ઉચાટ ૧ રાજ્યરીતિ શી રીતે કરે છે પ્રજાતણા પ્રતિપાલ નારી ફરજન તમને સહી તે કહો માંડીને વાત ૨ પ્રધાન તમારો ડાહ્યો હશે; કોટવાળ હશે તેણીવાર. તે સર્વ કહે તમે; પછે અમ કેહેશું તમ વાત ત્યારે જલદસંગ પછે બોલિયા સાંજનો રાખજી વાત; એ હકીકત માંડી કહું, ચિતમાં લાવો ખ્યાલ.

ચોપાઈ—સુણો રાખજી ચતુર સુજાણ ખાત્રી વિના પાંચ સંતાન રાજ્ય ચલાવું ફડી પેર; ધણી અલખત છે મારે ઘેર. પ્રજા-

ન કાલવાળ છે રૂઢી રીતે તે બધા ડાહ્યા છે ચિતે; ધરમાં તરણી છે એક તેને પુત્ર ચાર વિવેક, તે પુત્ર અમાસ આમળ સહી તેના ગુણનો પાસળ નહીં, કહું તે કામ કરે છે તરત નથી લાવતા મનમાં ગર્વ.

હાહરો—ત્યારે રાજકુંવર પછી બેઠીઓ; કહી તમેજી સત્ય વાત ચાર પુત્રો તમે કહો. પશુ મેં સાંભળ્યા પાંચ ૧ તમે જે ચાર કહો છો સહી, તે અચરજ સરખી વાત, પાંચમે પુત્ર કહો ક્યાં ગયો; સાચું કહો વિખ્યાત. ૨ જલદસંગ ત્યારે બેઠીઓ સાંભળો રામજી વાત; પાંચમાની વાત કહેવાની નથી તેમાં બહો ઉત્પાત ૩ જન્મ થયો તે પુત્રનો જોષીએ ક્યો વિચાર, આ પુત્રને જોતાં અંધ યશો એ અચરજ સરખી વાત ૪ માટે દેશવટો કીધો એ પુત્રને કહાડયો જંગલ મોખર, વજ્ર સાથે પરવાર્યો; રક્ષા કારણ સાચ ૫ ત્યારે રાજકુંવર પછી બેઠીઓ; કેવું હતું તેનું રૂપ. નામ તેનું શું હતું; તે વિસ્તારી કહો સુપ ૫ જલદસંગ ત્યારે બેઠીઓ શું જાણે એનું નામ; વજ્ર પછે તેડીઓ સાચું કહો આ કામ. ૭ તે વજ્ર આવી ઉભો સહી, કરજોડો ક્યાં પ્રભામ શું કરમાવો છો ગયજી, એમ કહીને નમ્યો કામ રાજકુંવર પછે ઓળખ્યો; નિચે વજ્ર કહેવાય એણે પાળી મોટો ક્યો એતો નિશ્ચય થાય. ૮ બણાવ્યો ગણાવ્યો છે મુને બહો કીધો ઉપકાર. એમ વિચારી મન વિષે પુછ્યું સભા મોઝાર ૯ પાંચમે પુત્ર રાજ તણો, તે સોંપ્યો તમને જાણ, તેના નામ કળા ગુણ ચાતુરી, ધારીને કહો મંડાણ. ૧૦ પછે વજ્રે માંડી રહ્યું, જે પુરવે હતી વાત તે સાંભળીને હરખીયા ખુશી થયો સહુ સાચ. ૧૧ ત્યારે વજ્ર કહે સહુ સાંભળો; કહું અચરજ એકવાર પાંચમે પુત્ર જેવો હતો તેવો છે આ રાજકુમાર. ૧૨ એ કાન્તી ચતુરાઈ તે તણી પુરે રૂંગ ને રાગ. મેં પરીક્ષા એવી કરી; પાંચમે પુત્ર એ સંગ. ૧૩

મારા પુણ્યે ઓગળ્યો સાચી કહું છું વાત મહારાજ એ ખોટી કહો,
વિસ્તારી કહો વાત. ૧૦

ચોપાઈ—નીશાની એશની સહુ મળી મળ્યા અન્યો અન્ય
પોતે વળી. તમને મળવા તેડે છે તહી, વેગે કરીને ચાલો વહી. એવાં
વચન સેવકનાં સુણી. ખુશાલી ચાંધી મનમાં ધણી; તે વીનતા તણું
જે દુઃખ જોવા ચાલ્યાં મા પુત્રનું મુખ. વધામણીમાં આપ્યા શણુ-
ગાર સુખપાલ ઉપર બેઠો તે ઠાર; માતા પુત્રને મળ્યાં તહીં; શોભા
જોતાં દિગ્મુઠ થઇ. રાજકુંવર જઇ નમીયો પામ હું તો પુત્ર તું
મારી માય; દીકું મુખ ને દુઃખ ગયું વીસરી રૂવેરૂવે તેથી રાણી ઠરી;
માત પીતાને બીજા જ્ઞાત. કરવા લાગ્યા મુજની વાત.

દોહરો—માતા પીતા મુખ બોલીયાં, કુળ તારણું તું તન,
પરણાવીએ તુંને પદમણી. વનીતા રૂપ રતન, સંસાર તણું સુખ
બોગવો. ધણું દુઃખ પામ્યા રામ, એમ કહી રોષ ધણું બરે આંખ
તેની માંય. અરે માતાજી ચિંતા તજો. જે પરણ્યો છું નાર. એ
તો દાસો તમ તણી. કહો તો લાવું આ ઠાર. ત્યારે માતા પીતા
હરખ્યાં ધણું જોવા ઇચ્છું છું મુખ. દીકરા વહુ દેખાડો મુજને
તો તો જાએ દુખ. સજ્જન સહુ ટોળે મળી એમ કહે છે વારંવાર
વહુ જોવા ઇચ્છે સહુ. તે દેખાડો આ ઠાર. રાજકુંવર ગયો મહેલમાં
જ્યાં વીનતાનો વાસ. ચરણે લાગી બેઠે ચિતની સનમુખ ઉભી
પાસ. માતા પીતા પાસે આવીયાં. મળવા કુટુંબ પરીવાર. તમને
મળવા તેડે તહી. માટે ચાલો જાંને નાર. ચક્ર નાખીને બેસજો. નવ
દેખાડજો કાય ત્યારે તમને પુછશે. મારી માત પીતાય હોજજ
પડેદો શો મુજ આગળે. તમે ફરજન થયા આજ. બોળે બેસી
આવી કરી, માખાપની શી લાજ, તે વારે તમે બોલજો અમારો

સદ્ગુણ અવતાર તમારા દરસનની ઇચ્છા ધણી. ચરણે નમું આ ઠાર
 ગુલામ અમારા અદર છે તેને કેમ દેખાડું મુખ; એવું શીખવીને
 આવીયા. જ્યાં બેઠા છે શુભ. શબ્દગાર આવ્યા તહી, મેમુદા
 લાખી બે નાર ચક્ર નાખ્યો; ત્યાં દાસીએ બેઠી પડે તે વાર ત્યારે
 રાજ રાણી બોલીયાં તે વેળા ઠાર; હાસ્ય વચન મુખ બોલીયા
 શીદ ધરે છે લાજ તમે મુજ પુત્ર સમાન છે આવીને બેસો આજ
 આ કુટુંબ મેળો છે અહીં નથી કાંઈની લાજ.

ચોપાઠ—ત્યારે દાસી બોલી તહી, તમે કહ્યું તેમાં સંદેહ નહીં
 માતા પિતા તણી શી લાજ, પણ એક અચરજ સાંભળ્યું આજ;
 ફરે પુત્ર તમારી સનમુખ; તેને નહીં દેખાડું મુખ; ખારા દેશમાં
 આવ્યા એહ રમવાને મન આણી નેહ; હારજીતની પાડી હેડ,
 રમવા માંડ્યું તે ચારે કાંડ; એહ સૌ હાર્યા મારે ધામ છેલી બાજીએ
 થયા ગુલામ ખાર વરસ મજૂરી કરી. ચતુર વરને તો હું વરી; કરન
 બેઠી ઉભા મુજ પાસ ભાગી રળ આણી ઉલાસ ખાર વરસ ગયાં
 જે વહી હવે રળ આપો ધેર જમ્યે સહી; જાણે દીધું જીવતદાન,
 લાચાર થઈ બોલ્યા એમ વાણી; માતા પિતાને મળીએ જમ; કરનેડી
 એમ વાણી કહી ગુલામી ડામ દીધા છે સહી. એ વાતમાં સંદેહ નહીં
 નહીતર બેલાવી પુછો તાત. પછે માનજો સાચી વાત. એ વાતજી
 મોટું દુઃખ ગુલામને કેમ દેખાડું મુખ. ઇશ્વરની આણી સાચી વાત
 ના માનો તો જુઓ સાક્ષાત અચરજ પામો સજનને તાત. આ
 તો અચરજ સરખી વાત તે ચારે જણી શીરમાં કયા નીચું જોઈને
 ઉભા રહ્યા; માન જાગ થયા તે વાર. નીચું જોઈને નીસર્ખા બહાર
 બાઝ્યો તે તણો અહંકાર. પછી ચક્રી નીસર્ખા બહાર, જાણે વીજળી
 ઉતરી આકાશ તેથી રૂપ બણું પ્રકાશ. દેવરૂપ વેશ ધારી કરી. જનને
 નારી ત્યાંથી વળી સાસુ સસરાને લાગી પામ. કરનેડી ઉભી તે જાણ.

અમો દાસી તમારી આ ઠમ જે કરમાવો તે કરીએ કામ. રાણીએ કર મુક્યો શીશ અખંડ શેભા દીધી આશીશ. પદમણી સીમાં કોણ માત્ર; ધણું રૂપ ને ગોરૂ ગાત્ર; ગુપ્ત થયા જોતામાં મન; બણી ખુશાલી વાંધી તે દન રાજ રાણીએ આપી રજાય; રાજ સભામાં જઈ બેઠા રાય; પાંચમા પુત્રને પાસે લઈ; પછે મહેલમાં વીનતા ગઈ. શું વીત્યું બાઈ તમારી કામ, તે સહુ વિસ્તારીને કહો આંય, કુંવરે વાતજ કીધી. રાજ્યએ સુણી સુરવે લીધી. વાત સાંભળી અ-ચરત થયા પછે રાજ્યએ બેલજ કહયા; પછે ચાર પુત્રને બેલાવી કરી; ચતુરાઈ બહી તહાં તમે કરી ન આપત કુલ તો ધાતજ અત; પછી તારે ધસવા પડત હાય.

દોહરો—હવે વચન કુંવરનાં સુણી અચરત પામ્યાં મન ધન તારી બુધને; વર્ગી પરમેશ્વર પ્રસન્ન. નામ વધાયું પુર વીશે; આશી-પણ્ય મું થાઉં આજ; દુઃખ વેઠ્યું કામ ઉપરે કુલ લાવ્યો મુજ કાજ ચામાશ શામાશ કહે સહિ વરણ્ય અઠારે લોક માગી રજ્યે પરવર્યા સમીયા સહુનાં શોક. પછે જલદ રાજ બેલીયો; પુત્રની સાથે વચન સીરકસ્તાન આવો તમો; તો હરખે માઈ મન, રાજપાટ આપું તને વેથી રહેશે મુજ નામ; માટે સાથે આવો તમો; એમ બેલ્યો તેઠામ ત્યારે રાજકુંવરે વીનતી કરી એમ કેમ થાએ કાજ, તેમ છતાં અમે બેશીએ. તો થાય દુળને લાજ, નાત મળવાને આવશું, ને રહેશું આણે ઠામ; એમ કહીને ચરણે નમ્યો, પોતાની મુકી માય; જલદ રીઝાયો અતી ધણું, પુત્રના સુણી વચન; રજ માગીને પરવર્યો, પુર વીશે ત્યાં રાજન, તીહા નીશ્ચાન મરમડે ગગન વીશે સુર જાય, પુર વળાવી પરવર્યો; આનંદ અંમ ન માય; રાજપાટ રાજજી કરે, કુંવર રહયા તે ઠામ, એ વાત રહી એટલે બંધાવળી

કરે વિચાર અર્થાં તેણે સધળી જોઇ, લીધે સધળા પાર ધન ધન છે
એ વિરમે, એમ મનમાં કરે વિચાર એવાં પ્રાકૃમ એણે કર્યાં. તે કરી
ન શકે નીરધાર, મૂલ લોકલું માનવી, કાંઈ સરખો હોય અતુરાકની
કાંઈ પાર નથી, એની જોટ નથી બુઝ કામ, વસ્ત બંધ મારે કયું
એને ઝાલ્યા હાય; વળા વીટી મારી હરી ગયો ધન ધન એની જાત
માટે મર તેને વડું. એવો નથી સંસાર; એમ વિચારી મન વિશે;
કાગળ લખ્યો તે કાર; વીટી રાજકુંવર તણી બાંધી ગયો હતો જે
વાર; બંને વાના મોકલ્યાં, સંગે પડે પરી સાથ; આ આપી આવો
તમો; રાજકુંવર છે જહાહી; પ્રતી ઉતર લખાવી કરી. આવજો હું
હું આહી.

સોપાઇ—એમ કહી ચાલી તેણી વાર ન્યા પોતાને હતો
કરાવ છવ રહ્યો રાજની પાસ; ક્યારે પોચશે મનની આશ હાસીને
સોપી ગઇ કામ, તે તો ગત રાજને ધામ, વીટી કાગળ આપ્યા
તહી, એકાંત જોગ જોડા તે સહી અચરજ પામ્યો મન મોઝાર,
વીટી દીડી પોતાની તે વાર; ત્યારે ગુલજાંકાવળી સાંભળી તહી. તેના
કરમાં બાલીતી લખ; નખ શીખથી હરખું અંગ; મોહ પામ્યો થયા
આનંદ. વીટી જોઇને વ્યાકુળ થયો, તે વીનતાને યોગજ કહ્યો;
કાણેજ મોકલી તુજને નાર, ક્યાંથી કાગળ લાવી આ કાર ત્યારે
તેણે જોડયા હાય; પ્રતી ઉતર કર્યા તે સાથ; ગુલજાંકાવળી પરીનું
નામ, તેણે મોકલી આણે કામ; વીટી નીશ્ચાની તમો લીજીએ; આ
કાગળના ઉતર લીજીએ; એવાં વચન વીનતાનાં સુણી ખુશાલી વાંધી
મનમાં ધણી કાગળ લઈ રહીઆણું ધરી, વાંચવા માંડ્યો હેતજ કરી

કોહરે—પ્રતી ઉતર પાછો લખ્યો; તે સધળી સાચી વાલ
જીધું પ્રુલ તળાવથી; જોયો બામ સાક્ષાત, સાતમે મહેલ હું મહેલો;

ત્યાં દીડી તમને નાર, પગથી તે શીખા સુધી; શોભા જોઇ અપાર
 નીંદ્રાવશ તું તારંથી મેં નીરખી તારી કાચ, મોહ બાણ વાળું સહી;
 મારા રૂઢિયા ખાંચ, આશુકતું ચાલે નહિ, હાસ્ય કયું લગાર દિલ
 નહિ રાજ એહનું તે મારી નખાવે ઠાર. કદાપી મુદ્દ શું કરીજીએ
 બખશે તન મન, ધન નમી ચિત તમ આગળ ધરે તે મન પ્રસન્ન
 આકામ મેં નિશ્ચયે કયું. વીંટી બદલી તે ઠામ; પુર કરીને હું ગયો
 ધાયું મેં જે કામ, જે માસુક રીઝશે મનમાં; તો કરશે બેદ અપાર
 જમીન ફેડીને પરવરે; તે નવ ડરે લગાર, એ વખત ત્યાં આવીયો
 ધણી ચતુરાઇનું કામ હવે એ સહેલું નથી; મુશ્કેલ છે આ કામ
 કૃપા દાંડે થશે તેમ તણી લખાત પદાર્થ હોય, તો મળશું એકઠાં તે
 કહી નહિ કાચ, એમ લખીને પત્ર આપીયો પત્ર ધરીને હાથ
 ગગન તે ઉડી ગઇ, ચાલી પોતાની સાથ, પછી બંકાવલો કને ગઇ.
 ચરણે નમાયું શીશ, કામળ-મુખ આગળ ધર્યો તે વેળા દે દીશ
 પ્રસન્ન થઇ મનમાં ધણી ઉપેદ વાપી મન, ઉકેલાને વાંચીયો હરખે
 ધરીને તે દન. પ્રતિઉત્તર વાંચી કરો. પ્રસન્ન થઈ ધણી નાર, ધન્ય
 એ પુરુષની ચાતુરી. ધન ધન મુજ અવતાર. તે નરને તેડું અહીં
 બત્રીસ લક્ષણ જોડ, પરણીને થાઉં પ્રેમદા તો પદોંચે મનમાં કાડ,
 આશુકતું ચાલે નહીં માસુક આગળ લગાર, માટે વીંટી મુકી ગયો
 ધન ધન રાજકુમાર હવે તેડાવું તે નરને, રશીક રૂપાળું મુખ, હવે
 જોયું એનું પારખું, તેડીને ભોગવીશ સુખ.

ચોપાઇ—એવું મન વિચારી કરી, સાહેલી સાથે વાણી
 ઝોતરી, અબોલાને લાવો અહીં તેથી કામ થવાનું સહી સુણા
 વચન ગઇ તે દાસી આરી, અબોલા ફેરી પાસ મુખ થકી તેણે
 વાણી કહી ગુલબંકાવળી તેડે છે તહીં. માટે ચાલો મારી સાથ,
 એવી મુખથી કહી વાત, અબોલા ખરજવા લાગી મન. કંઈ આબ્યાં

શીર નિધન. મનમાં હિંમત તેણે-ધરી, આવી સાહેલી સાથે પરવરી
 ગઇ માગમા વિનતા પાસ. એક અખોલાને બીજી હાંસ ફેલન કરતાં
 દીઠી નાર મુખ ઊતરી ગયું તે વાર શું દુખ તમને થયું માત
 મુજને કહોને સાચી વાત જે ફરમાવશે તે કીજીએ હુકમ તમારો
 શીર લીજીએ. શી વાતનું તમને છે દુઃખ વિસ્તારી. કહોને મુખ
 ત્યારે બંકાવળીએ વાણી ઓચારી મેં તુજને દુખીયારી કરી રૂવે
 રૂવેથી બળુ છું અમો તે તો સળગાવી છે તમો જમાત કરીને
 - રાખીયો પાસ, તે નરને લઇ આવો અવાસ તનમન તે છે માહરા
 પ્રાણુ, તેણે વીજેગે દુખીયારી જાણું તે નરની મુજને વહની થઈ
 એમ બંકાવળી બોલી તહીં. હું ભોગવુ તે નરની કાય. ત્યારે હમકું
 શીતળ થાય. તેથી જાય સધળું દુખ. શું વિસ્તારીને કહીએ મુખ
 દુખ તમે તમે, મનથી તાજ, લાવુ ચાર ઘડીમાં રાજ. એવું કહી
 અખોલા ગઈ, મન વેગે, જઈ ઉભી રહી વાયુ રૂપ તેની શી વાસ
 જઈ કરી તે ઉભી તે ઠાર. રાજકુંવરનું હરખયું મન ચરણે તમી
 બોલ્યા વચન, માતાજી પધારમાં તમે પ્રસન્ન થણા થયા છીએ
 અમા, ત્યારે હથી અખોલા બોલી વાણુ, ખુશાલી લાવી ચતુર સુ-
 જાણુ પૂર્વ જન્મનું તમારું પુન્ય બંકાવળી તુજ ઉપર થઇ પ્રસન્ન
 તન મનથી જાજે તે તમે, તેકવા કારણ મોકલો છે મુને. નેવના
 પાણી મોંમે જશે. તે વિનતા તો તારી થો. રાજકુંવર તો અયો
 રણીમાત. એ તુજ પ્રતાપે મારી માત, ગગન મારગે ચાલી મઠ
 ત્યાં તો વાત એક વિપરિત થઇ, તેની માતનું જાણુ તે મળવાને
 આવી નહીં.

દોહરી—પુત્રી પાસે તે જઈ કરી બોલી મુખથી વાણુ. ધણુ
 દિવસે તું દીકરી, ક્યાંથી આવી જાણુ સુનો બાગ તમારો થયો, મેં
 સાંભળી એવી વાત, તે કારણ આવી અહિં સાચી કહોને વાત.
 ક્યાં ગઈતી તું દીકરી, મુકીને આ ઠામ, લાંછન લાગે કુળને. તે

કીધું એવું કામ. મૃત્યુલોકનું માનવી, તે ઉપર અંધ રહીયાત. તું
 અંધ વસ્તુમાં તરણી મેં એવી સાંભળી વાત કુળને કહાંકે લગાડવા
 તું અવતરી સાર પેટ, ધિક્ક અવતાર તે તાહરો માહારૂં જ્યુતર
 ઉઠ્યું વેઠ, આ પશુ અપસરા ઇંદ્રની ગાંધર્વ દોક અવતાર, માનવ
 કથા લેખામાં નહિ, તે નવ કયો વિચાર કહ્યું વચન ધણી કહ્યાં
 તે સરવે સાંભળ્યાં કાન, હું તો કાંઈ નથી જ્યુતી કાંઈ પુરૂષની
 વાણુ. પછે મુખથી ઓચરી. માતાને દર્ષ માન, જુહું આળ મુકો
 મને તો હું તજીશ મારો પ્રાણ, જીવને કરાર હતો નહી, નવ ગમ્યું
 આ કાર, રમવા કારણ પરવરી, સાહેલી સાથે બહાર, જુહું તોહ-
 હમત મુકો મને એમ કહી ભર્યા દોચ, સંદેહ બાંજ્યો મન તણો
 હરખી પોતે મન. એમ કરતાં નિશા પડી રહી તે પુત્રી પાસ
 અબોલા આવી તે સમે તેની પાસે તેડી દાસ, મુખ થઈ તેને કહ્યું
 છાવી રાજકુમાર, અરજ કરો જઈ મારી એમ કહેરાવ્યું તે કાર
 ત્યારે સાનમાં સમજાવી, કરી આળ્યો મન માન્યો આ કાર, બંક-
 વળીએ ઇશ્વરત કરી ઉતાર્યો બાગ મોઝાર. સારી જગ્યા એ બાગમાં
 તેની શોભા કહી નવ જાણી હાં. મુદામ આપ્યો રાત્રે અબોલા
 થઈ વિદાય એમ કરતાં રજની પહેર અંધ, સુતી તેની માત, બંકા
 વળી ઉઠી પછે આનંદ બંગ ન માન.

ચોપા.૪—ઉમેદ વાંધા અપરંપાર સળ્યો તેણે શોળ શણગાર
 દીવ્ય વસ્ત્ર અંગ ઉપર ધરી. મદમરૂં ચાલી સુંદરી તેના રૂપને
 કોણુજ કળે. જાણે જોતાં સુરજમાં, ભળે, રાજકુંવર બેઠો છે જ્યાંય
 રમજમ કરતી આવી ત્યાંય દ્રષ્ટે દ્રષ્ટી મળી જેટલે કુંવર મોહ
 માગ્યો તેટલે વાગ્યાં મોહના બાણ, પડ્યા પૃથ્વીવશ થઈને પ્રાણ
 બંધાવળી ત્યાં અચરજ અંધ નારી પછી શુદ્ધ રહી જોળામાં
 લીધી તે વાર, જાણે ઇંદ્ર તણો અવતાર જોતામાં તે અચરજ થઈ
 તે નારની શુદ્ધિ ના રહી, દુષ્ણ રૂપળું ગયું. વિહવળ મન પોતાનું

અયુ બોળવા મધ તેને જોડશે. વિનતા ચરણે નથી તેટલે દ્રષ્ટે દ્રષ્ટી
અન્યો અન્ય મળી. ગયાં ચિત્ત બન્નેનાં મળી. કહે બંધાવળી-હસીને
વચન, સંભળો અન્નવંશીના તન બલે પ્રધાર્યા આણે ઠામ. હવે
માન્યું છે મારું મન. વીંટી મારો બદલી સહી. તે દીવસની નિદ્રા નહિ
અભોષાને મોકલી અમો. તે શોધીને લાવી તમો. મારા હૈડા કરા
હારે, પરમેશ્વરથી અહમ આ ઠાર: ગાધિર્વ વિવાહ કર્યો તે વાર પ્રેમ
પુટયાં ન લાગી વાર; તહિં એક એકાં મન મયું છે મળી; પોહોઆ
બેઠીના મનની રળી, બોગવીલાલસ કરે નરનાર; સુખ પામ્યા બન્ને
ઠાર; મુખરાગ ઉપર સુતાં બેઠે સાથ; એકે એકની બીડી મુજ બાજ
નિદ્રાવશ કાયા બેઠીની થઈ; તન તણી શુદ્ધ નવ રહી; મધ નિશા મધ
છે રાત; જમી હઠી તેની માત, પુષ્પ બાગથી નીકળી બહાર; આવી
સુતા ત્યાં નરને નાર; દ્રષ્ટે જોયું સુતાં નરને નાર; કસેળું હાક્યું
અપરંપાર; પછી મન વિચારી કરી ત્યાં શું કરે છે સુદરો,

દાહરો—દ્રષ્ટે દીડો માનવી; સુતો પુત્રીની સંગ દ્રષ્ટે દેખી વપ
સકે, બવાળા લાગી અમ; ઝાલી પગને ખેંચાઓ; ઉરાડી દીધો બાહ
ઠાક; જાણે જોડણુ ફેરવ્યો; તે રીતે તે ઠાર; બંધાવળાને ઝાલી તહિં
આર્થા તમાચા દસ વીસ; લઈ આવી પેતાના ચકરમાં. સ્વર્ગપુરી તે
દીસ; ગાધિર્વ નામે પીતા સહી, પોતાનો બરચાર, હઠીકત માંડી કહી;
મુગીવી તેણીવાર; ક્રોધ કર્યો કાયા વિષે, કેદ કરી તે ઠામ; કેદમાં રાખી
હમની; પણ નરનું નવ શુકે નામ; ઘડી પસક ના વીસરે જુરે સત
ને દીન; અન્ય જગતે નિદ્રા તણ; કરે ધણું કપાંત હોલે કિલ જેનું
થયું; તણ્યાં સમયાં મુખ, રાજકુંવર નવ વિસરે; લેહે લાગી તે મુખ
સોબે સજ્જમાર તેણે તજ્યા; વિશાપ કરે અપાર; બેડોલ થઈ અમલી

પેડી; વળી મુખે કરે પોઠાર; દાસીએ જાહેર કરી; તેના કુશળની વાત; જો તરના વિભોગથી કરે છે દેહની ધાત; આનપાન સરવે તજી રૂદન કરે છે અવાર. ત્યારે માત પિતા ધણું કાપીયા. બેડી જડી પગ મેઝાર. ગળામાં તો ધાલ્યું વળી. આંધી થઈ સુગણ; કુળને કલંક લગાડીયું. ધિક ધિક જીવતર નિર્વાણ ધિકકાર પડ્યો તુજ રૂપને આ તુરી તારી ધિક તેં તો કુળ મુજ બોળીયું હે પાપણી આ ઠાર; નકટ થઇ નથી લાજતી; હજુ તે પતિનો ખ્યાલ હત્યા ભાગી નવ રૂંદે આણીશ તરો કાળ. ડહાપણ રૂપને આતુરી; તેમાં ઉઠી આગ કેમ ન મુઠ તું દીકરી; લગ્નનું માંડે કુળ, એમ કહીને કેદ કરી મુજ જીવતર કરીયું ધુળ,

ઘોષાઈ—ક્રોધ કરી ફેંક્યો તે વાર. જાણે ગોકુળ ફેરવી તેણી વાર, સમુદર મધે પડીયો જઇ ગયો ત્રણ જોજન ત્યાંથી સહી, અંજુની માથા અપરંપાર, અચાવી લીધો તેણીવાર. આવરદાની દોરી લાંબી સહી, તે કોષથી તોડ્યે નહી, સમુદર છોળ મારી તે ઠાર. કહાડી નાંખ્યો જળથી બહાર, સવા પોહોરે મયો સાવધાન, આંખ છંધાડી જોયું તે ઠામ જુએ ત્યાં દરીયાના નીર. એક તરફ ઝાડી અંબીર, વિચાર્યું પોતાના મન, લખીત વાત થઇ તે દન. હવે આશ લાભ તણી. નથી, એમ વિચાર્યું મનમાં કથી કરમે કીધું ભોગવશે દેહ એ વાતમાં નહી સંદેહ એમ મનમાં વિચારજ કરી ત્યાંથી ચાલ્યો હિમત ધરી, એક કાશ મયો જેટલે વાડી એક દીઠી તેટલે ધણી પ્રુશાલી મનમાં થઇ. અમૃત ફળ દીકાં તહી; એમ વીચારો પેઠો તે મહી અથરજ સરખું દીકું તહિ જાણે માણસ કરા શીષ એવા ફળ દીકાં તે દિશ હસવા લાગ્યો અપરંપાર. તુટી પડ્યા ધરતી મોઝર. વજરથી કંઠણ કીધું મન, હિમત રાખીને રાજન. મારી ઠોકરને ચાલ્યો જાય. હિંમત

શખી પ્રત્યા માલ વળી કોશ એક મુકી જાય. ત્યાં દોઠો છે બીજો બાગ, ધડા જેવડાં દોઠાં અનાર, તેની શોભાનો નહિ પાર, ફળ મધે અનારનાં ઝાડ, બીજી ઝાડાડી બાર બહાર રાજકુંવરનું હરખ્યું મન એક ફળ તોડ્યું ને દોન ચીયું ફળ ત્યાં તેણી વાર નીકળ્યા જનાવર અપરંપાર, ઉડવાને લાગ્યા ચોપાસ, તહાં શોભા તણો આભાસ. મેવા તણો કાંઈ પારજ નથી, પુલે પુલ શું કહું કથી. શીતળ નીળ સરોવર સાર અમૃત સરખું દીકું તે વાર, આપપાસ ઠરિયાનાં નોર, તે મધે રચના દોઠી તેતિર, પીધુ નોર ફળ ખાધાં લખ પછે મનથી વિચાર્યું તહી.

કાફરો—ફળને જગ મળ્યા સહી, સુખ પામ્યો તે શય કુદરત તણો ખેલ દોઠો સહી, અકળીત કલ્યો ન જાય, ચારે દાશાએ તણી નર જવાનો ઠાર. ક્યારે વસ્તી દેખશું ક્યારે આવશે દુખને પાર વહાણુ તણો રસ્તો નથી એ અલોટીક તે ઠાર. માટે હીંમત ન હારવી, એમ મન કીધો વિચાર, જ્યાં કાષ્ટ પડ્યાં છે અતિ ધણાં ત્રાપો બાંધ્યો ત્યાંય મુક્યો સમુદરમાં તેહને, જેમ હરી કરે તેમ ચાય એક વાર મરવું સહિ; લખીત હશે તે ચાય. આવરદા હશે સહી, તો તો પામીશું પાર એમ કહી બેઠો સહી. અંદેશો કરતો જાય. તે તે કળમાં જઈ પડ્યો, ત્રાપો તેણીવાર. મઝામાં જઈ વળગી પડ્યો આધો તે અરણ્ય હાર, દરીઆએ છોળ મારી કરી કહાડી નાખ્યો પેલે પાર. રેત ઉપર ઠરીઓ જઈ, કુંવર તે તેણે ઠાર, શાંત ચપને આલીયો. હીંમત શખી તે વાર નીશા પડી તેને સમે, બયાનક વનમેજાર, વાધ વરે તણા ધણાં તહી, જાળ કરે ચોપાસ; ધણી ઝાડી વીકટ વહી અનેક જનાવરનો વાસ તે કામે ધીરજ નવ રહી, ધુજા લાગ્યાં હાડ; ચતુરે કીધી ચાતુરી, ચડી બેઠો એક ઝાડ નીશા એમ

ચથું અજવાળું ઉઘોત; જાણે દિવસ ઉગીયો, બાનું ડેરી જોત રાખ
તો અચરત પામીયો, એટલે દોઢો એક નાગ તેને માથે મણી સહી
ઉજોમ ગયો તે જગ. એક ઝાડ હેઠળ આવી ઠર્યો, મુક્યો મણી તે
હાર, પછે ચારો કરવા પરહર્યો, મછવા કરતો આહાર.

ઓપાઈ—મછ તણે કીધો આહાર, નાગ તૃપ્ત થયો તે વાર
પાછો ફરીને આવ્યો સહી જ્યાં મણી મુક્યું તું તહો પાછું ચઢાવી
હીધું શીશ, સજી કામ ચાલ્યો તે દશ મણીના તેજથી મછ
નાશી જાય, ચાટે મણી મુકીને જાય; રાજકુંવરે જોયો સો ખ્યાલ
એમ કરતાં થયા પ્રાતઃકાળ કંદમુળનો કીધો આહાર. પાછો ચઢી
એટો તે હાર, કાદવનો એક પીડો કરો. જઈ એટો તે ઝાડે ચડી
વીત્યો દીનને રજની પડી, આવી નાગ પહોંચ્યો તે ઘડી મધ્યનિશાની
વેળા થઈ તે સમે નાગ આવ્યો તહીં જાણે સુરજ
ચયો પ્રકાસ આવ્યા નીચે વૃક્ષની પાસ મુક્યો મણી નવ લાગી
વાર, ચાલ્યો મછતો કરવા આહાર. દરીયા કાંઠે પહોંચ્યો જેટલે,
ઉપરથી કાદવ નાંખ્યો તેટલે મણી હતું તે ઢંકાઈ ગયું, અધકાર તે
વેળા થયું. ગતી લંગ તે નાગની થઈ, પડી કાળ શુદ્ધિ નવ રહી.
આખે અંધ થયો તે વાર, મણી વિના ન સુજે લગાર. પછાડા મારે
કોધજ કરી, ગયા પ્રાણુ તેના નીસરી, એમ કરતાં તે રજની ગમ્,
નાગ પાછો તો આવ્યો નહી. રાજકુંવરે ક્યો વિચાર હેઠો ઉતર્યો
તેણી વાર મૃતિકા ખણીને કહાડયું મણી તેહ તણી શોભા છે મણી
તન ફરીને ખાધી લીધી ત્યાંથી પંથ ક્યો પછી શીશ કાશ
એક તો ચાલ્યો વહી, નાગ મુલો દોઢો છે અહી. ગુણુ ઝોશીગણુ
તેનો થાઉ, એને હાગ દહને જાઉ. એમ વિચાર્યું તેણે હાર, ઘાસ
તણુ કીધો ખંઝાર તેમાં તેણે ધરીયો નાગ રાજકુંવર કીધો
દામ. ત્યાર પછી તે ચાલ્યો વીર, મન મધે બહુ રાખી ધીર.

એક તરફ ઝાડી ગંભીર. એક તરફ હરીયાનું નીર પહાડ પર્વત ધણી ગુફાય જમ જળ ધણી છે ત્યાંય તે મધે ઉતરે તે ચડે મરણ થકી તે તો નવ ડરે, અજબર દેતા મોટી ફાળ જાણે આવી પહોંચ્યા-ફાળ, એ જાયાનક વન તે જાણ કાચર નર તે છોડે પ્રાણુ તે પંથે ચાલ્યો જમ વજર કલેણું કરીને રાય.

ઢાહરો—નિશ્ચા પડી તેને સમે. હીમત નવ રહી મન, વિશ્રામ ક્યો જઈ ઝાડપર તેણે શમે રાજન તે ઉપર માળો હને. એક મેનાનો સાર બચ્ચા ચાર છે તેમાં પ્રપંચી મેના નર લે જનાવર નથી જાણતા ઉપર છે માનવી જન પડી એક રજની ગઈ ત્યારે બચ્ચા જોડ્યા વચ્ચન માતાજી કહો કાંઈ વાત વાકેઈ કરોની આજ હવે અમે મોટા થયાં જાણું ચરવા કાજ આ જગ્ન લની વાર્તા માંડીને કહો માત કંઈ દિશાએ જઈએ અમે ચરવા કીરણ મોત એવાં મન પુત્રના સુણી મનમાં થઈ રંગીયાત પ્રતન થઈ તે આચરી પુત્રની સાથે વાત ઉતર દીશા બધી પહાડ છે બહીથી એક જોજન હીરા તણો એ છે સહુ સાંભળ તુ મુજ તન તેની પાસે એક ઝાડ છે તેના ગુણનો નહીં પાર તમ આગળ તો કહું ઝાડ તણો ગુણુ સાર સાંભળ સુત હેતે કરી માંડીને કહું આંચ પ્રથમ ગુણુ કહું પાંડડા તણો વાચ્યા હોય શરીર ધાવ પાંડડા તે ઉપર મુકતાં રૂઝાઈ જમ, ફળ બાંધે કમરને વીસે તે ઉડે ગગન મોઝાર સૌ જોજન જાણે સહી એક પલકમાં નીર્વાણુ ડાળી તણી જે લાકડી મારે વજરની માંચ કકડા થઈ અવની પડે તે વેળા તે ત્યાંય જાણતણી ટોપી કરે ધરે શીર આણી નેક સ્વર્ગ મૃત્યુને પાતાળ ફરે પણ કોઈ નવ દેખે દેહ એનાં ગુણુ છે ઝાકના સાંભળ મારા બાળ પણ ત્યાં કોઈ જઈ શકતું નથી ત્યાં રણુ છે વકરાળ ત્યાં રહીને જો તે કરે ઝાડ પહાડની જાણુ પણ પક્ષી કે માનવી જમ તેના લે પ્રાણુ.

ચોપાઈ—માટે પુત્ર જશે. તમે નહિ એવી મેનાએ વાણી
 કહી બાકી ગમે હાં કરજો તમે સાચી વાત કહું છું આમે. એવા
 વચન મેનાના સુણી વળી બચ્યાએ વાણી બણી નવ જોષએ
 આપણને ગરથ, નથી આડ તણો ક્રોધ અરથ, જે જાય તે જીવે
 નહી સર્પ તેને કહે તહીં સર્પને જીતનાર, માનવ જો આવે તે ઠાર.
 આડ પહાડને વળી કામ; સિદ્ધ કરે પોતાના કામ; એક એકના મા-
 આનાં સહી. પરમેશ્વરે ધડયા હશે તહિં. પરમેશ્વરે રચના કરી; નૌતમ
 વસ્તુ પૃથ્વીપર ધરી, તે સહિ માનવી કેરા કાજ; એ વાતમાં શે
 સંદેહ આજ. ક્રોધ બંત્રીસ લક્ષણો હશે તે જશે, અહંકાર નામ
 તણો બાગશે; આપણને તેનું નથી કાંઈ કામ. સહેજ વાત પુછું આ
 કામ ત્યારે વળી બોલી મેના વાત, સાચી કહું છું માને. સાક્ષાત,
 ક્રોધ માનવી આવશે આ ઠાર. બંત્રીસ લક્ષણો આ વાર હીમત રાખી
 જશે એ કામ. તો તો થાશે તેનું કામ એક ઉપાયથી જીતે નામ છે
 તમ આગળ કહું છું આજ. તે પહાડ નીચે કોતર સહી. એક રૂપીતપ
 કરે છે તહી; તેની જમને રતુતી કરે, ત્યારે રૂપી વાણી આચરે. મસ્તક
 ઉપર હાથ મુકે જોડે, કામ તેનું સિધ થાય તેટલે. એવી વાત મેનાએ કરી
 રાજકુવરને મનમાં ધરી વીતી રાત ને ઉગીયો દન; રાજકુવરનું હરખું
 મન; તે પહાડ જમને જોઈ મારા મનનો સંદેહ બોલે પોત પોતાનું મુઠી-
 માં લઈ, ઉત્તર દીસા બણી ચાલ્યો વહી દુરથી પહાડ દોઠો જોડે,
 જૈનસ્યે વાત થઈ તેટલે એક વાર મરવું છે સહી, પાછું પગલું બરવું
 નહી, એવી મનમાં રાખી ધીર; ઉડાણમાં ઉતરીઓ વીર; પોને મનમાં
 કર્યો વિચાર હું કયાં આવ્યો છું આણે ઠાર.

દેહરો—આ જગ્યા ઉપર લાવીયા; લખીયા લેખ કીરતાર
 અન્ન જળ મળે નહી કરતા શ્રીભુગદાધાર જનમ બધો ભમતાં
 ગયો વન વગડાની માંય; દરી કામ બેઠો નહીં; ધિક પડ્યો મુજ

કામ એ રચના પણ જોવી સહી, અદ્ભુત સરખી વાત; મેનાની વાત સાચી પડી; બાગી મનની બાંત એવું મન ધરી કરી, પાસ મયો તે વીર; ધણા વૃદ્ધ રૂપીને જાળીને; ચરણે નામું શીશ રતુતી ત્યાં કીધી ધણી તલસવા લાગ્યો પામ ત્રણ દીવસે રૂપી જાગીયા; સમાધી ઉતરી ત્યાં; આંખ ઉઘાડી જોયું સહી, ત્યાં દીઠો માનવ જન; રાજકુંવર ચરણે નમ્યો; સ્તુતી કરી તે દોન કરજોડી ઉભો રહ્યો ત્યારે જોડ્યા રૂપીરામ. કામ તમારું નિશ્ચય થશે, એમ કહીને રજા તે ઠાર તે પહાડ ઉપર ચડ્યો સહી; હિંમત રાખીને મન; જોતાં જોતાં ચાલીયો ધીરજ ધરી રાજન દીઠી રચના તે પહાડની; હીરા જાત અપાર. ચડ્યો છેક ઉપરધમી ત્યાં દીકું તળાવને ઝાડ નીચાની સાચી મળી; સધળો તેણે ઠાર; પાંદડાંને ફળ ખાધાં તહીં, ક્ષણે ન લાગી વાર. નચક જઈ પહોંચ્યા તહીં દીઠા નાગ વિકાળ દીઠો માનવી તેણે નહીં, રાજકુંવર તે વાર ઝાડ ઉપર ચડ્યો સહી; ફળ ખાધાં તેનાં સાર મેનાનાં વચન સાચાં મહર્ષા સંદેહ નથી લગાર જાલ કહાડી ટોપી કરી; તે ધરી પોતાને શીર. બાગી લીધી એક જેટ્ટીકા, પછી તજ્યો કામ તે દીશ.

ચોપાધ—મન મધે કર્યો વિચાર; નાગ મળી મુજ પાસે સાર કામ મળશે તો લેશે તહીં એનું રાખ્યું જતને અહીં ચીરી જાંગ નવ લાગી વાર તે મધે ધાલું તે તે ઠાર, ઉપર પાંદડું મુક્યું લખ હસ્ત થા રૂઝ્યો તહી. પ્રસન્ન થયો પોતાને મન વળી આગળ ચાલ્યો રાજન પહોડો ગુણુ ટોપીમાં સહી; કામ દ્રષ્ટીએ દેખે નહીં. નીરભય થયો પોતાને મન, જોતાં ચાલ્યો વન; અમુલ્ય વસ્તુ આવી મુજ પાસ, તેથી મન થયું જિહાસ લખાયા લેખ ટળવાના નથી. જાવિજ વાત ચાચી સર્વથી; તે કામથી ટળ્યા નવ જામ, એમ મન વીચારે રામ પહાડ મુકી ચાલ્યો જેટલે, એક જિતમ વાત થઈ તેટલે દીકું

એક તળાવ રસાળ, આરસ પાણીની ફરતી પાળ ધણું નિર્મળ છે તેનું નીર, આસપાસ શામે તે તીર, તેમાં મેવા તે અપાર; તમ થયો ઠાર ચાર ધડી બેઠા તે રાજન. બેઠો બેઠો તે વીચારે મન વૃદ્ધ થઇ છે મારી કાપ. વળી જળમાં નહાવું આંધ, એવો મનમાં કયો વીચાર મુક્યો સામાન તેણી વાર તે મધે તે પડીયો જઇ અચરજ વાત એક એવી થઇ, ડુમ્મણ મારી તેણે જોડે નર ફિટી નારી થઇ તેણે ધન પરમેશ્વર તારી ગતી તેના પાર ન પામે રતિ; તે થું કર્મ કયું ફિરતાર, નર ટાળીને કીધા નાર, અવતાર મારો મિથ્યા થયો, સર્વ મનોરથ મનમાં રહ્યો; નવ પહોંચી મુજ મનની આશ, છેક થઇ બેઠો નિરાશઃ ધિક ધિક મુજ પાપી પ્રાણુ થું બેઠો છે ઘટ માંહે જાણુ હવે જીવવું તે ધિકાર, નિકળ પ્રાણુ તું આણીવાર, હિમત હારીને રાજન છાતી ફાટને કરે રૂદન એક જલ્દે સાંભળ્યું તે સાર, તે આવીને થું કરે વિચાર, તે સાંભળાવું આણી વાર સાંભળજે તમે આ કામ.

દાહરો—જલ્દ ધસી આવીયો, શબ્દ સુણી તે ઠાર, રૂપવંતી દીડી તે કામની શોભા અપરંપાર મુખ કમળ સરીખડું ભમર ધનુષ કમાન, ઉદર અતીશે ઓપતુ વસે તરંગી સમાન ધણી કામળ તે કામની, ઊરવશીની જોડ દ્રષ્ટે દીડી કામની, પહોંચ્યા મનના કોડ પાસે જઈને ઉભો રહ્યો, મુખ બોલ્યો વાણુ, કરે રૂદન, સાચી વાત મુખથી કહો તજ્યા સહોદર જન. ચતુરાઇ મનમાં ધરી, ફેરવી વાત તે ઠાર, તુજ બોલે તો શીશ છે. તારે ગમે તો માર ત્યારે જલ્દ ધણું હરખીઓ, છાંટ્યું નીર તે ઠાર. મંત્રી કરીને આપ્યું ફરી રૂપ થયું તે વાર.

ચોપાઇ—જળ પ્રવેશ થયો જોડે. કાથી રાંરૂપ થયું તે-ટલે, નારી હતી તે થઇ નરની કાઠ, રસનાઇ રૂપ થઇ તત્કાળ વાંકુ મુખ ન.શિકા વિકાળ. કાંત મોટા દીસે વીશાળ એવી દેહ

તે જળથી થઇ પ્રભુની આશાનો પારજ નહી. જળથી કહાની નાખ્યો
બહાર, અફસોસ ધરી બેઠો તે વાર; મોત તો કંઈ આવ્યું નહી.
કદરૂપ કાજળથી કળી થઈ વળી સણુરી સખી અપાર, નારી શીટી
નર થયો તે ઠાર; એ ખુશાલી મોટી થઇ, વળી આગળ તે આલ્યો
વહી. જોજન એક ગયો જોડલે, નારી એક મળી તેટલે હુધે રંગીલી
રેશનાઇ. મેજ કરતાં શોભે સવાઇ દુઝંધ ઉડે છે દુરથી જાણ્યું મોટું
મોહો દીસે નીર્વાણ; સીસોળીયા સરખા ને વાળ એવા દીઠા તે નારીના
હાલ. કરક કાલ સ્વરૂપ. અચરત પામ્યો દેખી લુપ; પાસે આવીને
હિની રહી મુખ થકી તેણે વાણી કહી. ધણા દીવસ થયા સોધું તને
ક્યાં ગયા હતા ચિંતા થઇ મને એવું કહી પછી બેલી તહાં; રાજ
કુંવર ત્યાં તે સહી.

દોહરો—મન વિચાર ક્યો નહિ. કેમ રહેશે આ નાર. પુત્રને
મુક્યા પરહરી, તજ પછી તારૂણી નાર. તેની હયા આરી નહી તજ
ગયો તે ઠાર, કામ કરવું ધટે નહી, આત્મા લઇને હાથ આલો ઘેર
ઉતાવળા, વેગે સહુ મુજ સાથ. સુણી વચન દુઝ પામીઓ, અરે
વીધાત્રી માત, બિવિધમાં એ કયું લખ્યું વીપરાત સરખી વાત કોના
પુત્ર કોની કામની, વળાવું આશું ફેક. હવે હું છુટીશ ક્યાં થકી
બહુ પેરે આણે શોક, આરી અવસ્થા કરમે લખી સાંસાં ક્યાં હશે
પાપ, દુઝનો પાર નથી આવતો, એ મોટો સંતાપ, વળી સણુરી
મનમાં ધરી આગળ આલ્યો ગય, લઇ આલી તે ત્યાં થકી આનંદ
અંગ ન માય, મુકામ મહેલ લઇ ગઇ. ત્યાં બેઠાં એ આરેક બાળ.
પીતા કહીને વળગીયા કરવા લાખા વહાલ, વળની પ્રીત બહુ કરી,
સાન કરી આવી પાસ રેતુદાન આપો મુને પહોંચે મનની આશ
વીચાર ધણે કરવો પડ્યો, તે વીનતાની સંગ, કબજ પડ્યો છુટાએ
નહી, માટે થયો મન બંગ ધણા દીવસ એમ ત્યાં રહી રાય કરમે
વળી નાર, જંગલમાં તમો જઇ કરી કાષ્ટ લાવો આ ઠાર, એમ મુની

મન રીજ્યો હવે આવ્યો દુખનો પાર; તે લઈ કુવાડો નીસર્યો
પ્રસન્ન થયો તેણીવાર જીવ લઈ ચાલ્યો ત્યાં થઈ અધાર વનમોઝાર;
પાછું ફરિ જોતો નથી જેમ જવાબ તેમ જામ જોજન દશ નાશી
ગયો ત્યાં દીઠો એક બાગ તે મધે વળી પરવર્યો હીંમત રાખી તે
જાગ મધ્ય જગાએ ગયો સહી દીઠો કુંડ વળી સાર; શીંગી મજમની
પાળ છે. અમરીત સરખુ તેવાર.

ચોપાઈ—નીરબે યદને વનમાં જાય. એમ પહાડ દીઠો છે
ત્યાંય તે ઉપર એક મહેલ છે સહી તેની શોભાનો પારજ નહીં;
ઉંચો મહેલ નવલોડી વાસ. જાણે શોભા ચંદ્ર પ્રકાશ ચંદ્રથી શોભા
અપરંપાર ચડ્યા પહાડ નવ લાગી વાર, મહેલ મધ્યે પડ્યો જઈ
ઝગકે કામ જાણે સુરજ શશી; પથુ પંખી કે માનવી નહી
રાજકુંવર તો અચરત હોય સધળે જોઈ વળ્યો સર્વથી કેાણ
ભોગવનાર એમાં નથી સાતમે માળ ચડ્યો જેટલે શબ્દ એક સુણ્યો
તેલે જાણે વિનતા કરે રૂદન તે સાંભળ્યું પોતે રાજન.

દોહરો—ધીરજ રાખીને પરવર્યોરે તું કેાણુ આ ઠાર, જોતો
જોતો ચાલીયો એક દીઠી ઉત્તમ નાર. પરી આઠારે રૂપ છે ઘણું
સુકોમળ અંગ; પગમાં બેડી તેહને, કરે રૂદન મનભંગ. તેની પાસે
હોતો રહ્યો. ટોપી ઉતારી શીશ; વિનતા પ્રત્યે બોલીયો તે વેળા તે
દીશ. કેાણુ તણી તું દીકરી, કેાણુ તારો ભરથાર; શા કારણુ પડો
કેદમાં તારી શોભાનો નહી પાર. સુકોમળ કાયા તાહરી, કમળ
પુષ્પ પ્રમાણુ; કેાણુ દુરમન તને દમે, બોલને સાચી વાણુ. એવાં
વચન શ્રવણે સુણી, લજ્યા પામી મન; ધ્રુષ્ટ તાણી તે ધડી
બોલી મુખથી વચન.

ચોપાઈ—એવાં વિનતાનાં સુણી વચન, દીલગીર થયું રાજનું
મન; બંકાવળીનું સાંભળી દુઃખ ઉતરી ગયું તે વેળા મુખ આંખે
આંસુ આવ્યા તહી હડીકત કહ્યું પોતાની કહો.

દોહરો—બાંધી તરવાર એક ત્યાં થકી, સાથે અષસરા સીધા
 બન્ને જથ્થુ સાથે નીસર્યા મહેલ થકી તે બહાર કોણ એક આલ્યે
 ત્યાં થકી શબ્દ થયો એમ પહાડ; જાણે ગર્જના મેઘની કંપથી
 મૃત્યુ લોકના માનવી, ગઉ સ્ત્રી પ્રતીપાળ મરતાં લગી આપું નહીં;
 આણીશ તારો કાળ નધરો નીલ નકટ છું નપુશક નર કહેવાય
 મારે મન તું તેઓ સહી; તું નીમ્યે માન મનમાં હસ્તી નાસે જેમ
 સિંહ થકી; તેમ નાથીશ આણે કામ કડકે કડકા હું તું નેમક
 મારે કામ.

ચોપાઇ—ત્યારે દહતને મન ચડી છે રીસ. ગદા એક
 લીધી તે દીશ. ઠેરવીને મારી જેટલે રાજાએ ટોપી પહેરી તેટલે
 કામ અગોચર જન, એમ બાર બચાવ્યો સહી, હોશીઆર રાજા
 તે થયો, ઉતારી ટોપીને સનમુખ બયો પુલ બરાબર મારે મન,
 હોશી કરી એમ બોલ્યો વચન; તારે ગમે તો માર ઉચકી પહાડ
 મારે મનતો તરૂં સમાન એવાં વચન તેનાં સુણી રીસ ચડી
 રાક્ષસને ધણી, સંગ એક મારી એક વીકરાળ, સુસવાટો કરતી આવી
 તે કાર ત્યારે ટોપી શીરપર ધરી, પોતે શુદ્ધામાં વેગે કરી વળી
 વિચારું ત્યાં વાય હીમત રાખી સનમુખ જાય, વળી મુખથી
 બોલ્યો તે વાર, બળ હોય, તારૂં તે દેખાડ સુણી વચન ચડી ધણી
 રીશ માર્યો વૃક્ષ એક તેણે દીશ, તે પથ્ય ચુકવી તત્કાળ ત્યાંથી
 પછી દોડ્યો તે બાળ પેટ મધે બટક્યો જન મારી લાકડી પગમાં
 સહી, બાગી બચા તેના બે પગ; જુદા થઈને રહ્યા તે જન પૃથ્વી
 ઉપર પડ્યો ગતી બંગ રાજકુંવર બોલ્યો તેની સંગ જેમ લાક-
 ડીએ બાબા પામ તેવું શીષ છેદીશ હું આય. જીવતો આજ
 મેલવાનો નથી. એ વાત જાણજો સરવથો; મહા પાપી તુને કહીએ
 આજ, પરત્તી સાથે શું છે કાજ; રાજકુંવરનાં સુણી વચન. કોણ
 ચડ્યો રાક્ષસને મન; મુખચકી કરી પોકાર રાક્ષસી માયા થઈ

તલ્લવાર, સહજ રાક્ષસ નીકળીયા સહી કાળ સરીખા દીઠા તહી કોઇની હાથોના સરખી સુંડ કોઇની કાયા મોટી પૌઢી; કોઇ પર સુખના કહેવાય કોઇ રૂઢમુઢ ઉભા થયા. કોઇ નાસીકા મોટી વિક-રણ પારે ખરાઠ કકડાવે હાડ એવી માયા રાક્ષસે કરી રાજ-કુંવરે હિંમત ધરી.

દોહરો—કહાની તલ્લવાર ને દોડીઓ કોઇ નવ દેખે કાય; મારે ધાવ જે હિપરે તે કકડે થાય માયા સહુ પ્રાણે કરી પાપીનું છેદ્યું શીશ. ભોમીનો ભાર ઉતારીઓ, તે વેળા તે દીશ. રાજકુંવર ત્યાંથી ગયો મુરછા આવી તેની કાય; અવની ઉપર જઇ પડ્યો. ખચ્યા આવી ત્યાં દીઠા પરાક્રમ તેહના આનંદ અંગ ન માય ઉપરથી છોડો કહારીઓ ઢોળવા લાગી વાચ હાથ ફેરવ્યો તે ઉપર અમૃત ટપી કરી ત્યાં; તરત રાજ બેઠો થયો વિનતા લાગી પાય કર-જોડી કરી વિનતી તે વેળા તે ઠાર; જીવિતદાન આપ્યું મને રાખી મારા લાજ પાપીને પ્રાણે કરી, સરયું માઈ કાજ, મારા બોલ-ની કરાવું ખાસડાં રહું ઊજ ચરણની પાસ. તેઓ આશીર્વાણ આઉ નહો. એવી વીનતી કરે ખાસ. મુજથી જે બની આવશે તે ફરીશ તમારે કામ, બંકાવળીને મેળવી ચાલો મુજ મુકામે, એવાં વચન વનિતાએ કહ્યાં વળી જોડ્યા બે હાથ વચન પ્રમાણ માઈ કરો ચાલો મારી સાથ, એવી વીનતી નારીએ કરી, ત્યારે મા-ન્યું, મન મારગ ત્યાંથી ચાલીયા હરખ ધરી રાજન, મુકામે પોતે લઇ ગઇ, તે પુરમાં તે નાર, દુઃખીયા લોક દીઠા સહુ, રૂદન કરે છે અપાર માતપિતા કહપાંત કરે. શોધ કરે ચોપાસ ખોળવા કારણ પરવર્યા, એક સહજ પોતાના દાસ કાણે હરી મારી દીઠ-રી શોખી લાવો ખાળ શું મુખ લઇને અમો રહું. આશીશ હું મારો કાળ. એમ કહપાંત ત્યાં રહ્યું. એવામાં ગઇ તે નાર. સાથે દીઠો માનવી તેની શોભા અપરમપાર માતપિતા! બહુ હર-

ખીયા જણે અંધને આવ્યાં ક્ષેત્રન, રૂદીયારું દાખી દીકરી કપાં
ગજતી મુજ તન.

ચોપાઠ—પ્રસન્ન થયું પોતાનું મન મુખ થઈ બોલી વચન,
કોણ હરી મયું તું વુને. પુત્રી સાચું કહેને મુને. વુજ વીજેમ તજતાં
પ્રાણ માતા વિના ધણું બોલ્યા મુખ વાણ. પુત્રી કહે મુણે માતને
તાંત, તમે આગળ કહું છું સાચી વાત; બંધાવળીને હું મળવા મર્ધ
એક દીવસ હું પાસે રહી, મળી બેઠીને પાછી ફરી, બણે હરખ મન
માંહે ધરી, ઉઠીને મારગ ચાલી જેટલે, રાક્ષસ એક આવ્યો તેટલે,
મુજને ઝાલી તેણીવાર લંછ મયો પોતાને ઠાર. બેડી પહેરાવી મારે
પાય. નાખી કારાગ્રહ કારી માંય; રાત દીવસ હું કરું રૂદન દયા ન
આવે પાપીને મન. સાત દીવસને સાત રાત, બાણું વેઠ્યું મુજ તાન,
આ માનવી આવ્યો તે ઠાર, તેના પરાક્રમ તણો નહિ પાર. રૂદન
કરતી દીકી જણુ, આવી કરી મુખ બોલ્યો વાણ, બગની કહીને
બોલ્યો મુખ, કોણે દીધું જે આવું દુઃખ, મને આપ્યું જીવિતદાન
ગણી પોતાની બગની સમાન, એના ગુણનો પારજ નહિ, એની વાત
શું કરીએ અહીં, જો ન માનો મારી માત, ઉતર દીક્ષા તરફ એક
પહાડ સો જોજન પહાંથી ધાર, ત્યાં રાક્ષસ પડ્યો તે ઠાર, શબ્દ
એક પડ્યા છે ધરણુ, તે સરવેને પમાડ્યા મરણુ, તેવાં પુત્રીનાં સુણી
વચન, સરવે સમા થઈ પ્રસન્ન. રાજકુંવરને દીધું માન, મુક્યાં આગળ
ફેણ પાન, આપ્યાં દીવ્ય વસ્ત્ર શણુગાર, આગતાસ્વાગતા કીધી
અપાર, મુજ પુત્રીને લાભા તમે, ગુણુ ઓશીંગણુ થઈશું અમે,
અમરા બાગ્ય તણો નહિ પાર, ક્યાંથી માણસ આવે આ ઠાર. બે
અપસરા આવી ફાસ. રહેવા કારણુ તેની પાસ. પુત્રીને કહે તારા
બાગ. ત્યાં રહેવાને આપો જાગ. વુજથી થાય તે કર ચાકરી. જીવત
દાન આપ્યું હેતે કરી; આગતાસ્વાગતા એની કરો. જાપ ત્યાં એની
સાથે પરવરો.

દોહરો—જેવો બામ ગુલબંધાવળી. તેથી સવાય કામ. અઢકુ
 ઓહું એમાં નથી. અચરત પામ્યા તે કામ. સાંભળ્યું દુઃખ પોતે ધણું
 ઝુરવા લાગ્યો મન. ઠરી કામ તેમાં રહ્યાં. ધીર મન કરી રાજન. અપ-
 સરા જે મુખ આગળે સેવા કરે રાતદિન. વિન્નેગણી વેદનાએ કરી.
 ઝુરે પોતાને મન. રૂબરૂ આવી કરી. દિવસમાં જેવાર. અમૃતભોજન
 મુખ આગળ કરી ધીરજ આપે તે કાર. સ્વર્ગપુરીમા કાગળ લખ્યો
 મુખ આગળ સહળી વાત. પુત્રી આવી ઘેર આપણી. મીંતા ન કરશે
 ખાત; રાક્ષસ એક ત્યાં લઇ ગયો. તેની કહાડી બાળ. એ રીતે લખી
 આપીયો કાસદને તત્કાળ. તે કાગળ લઇને ચાલીયો. વયુ રૂપને શી
 વાર. લઇને પોતે ત્યાં જઈ, સભામાં નીરધાર. કાગળ આપ્યો કરવિશે
 વાંચ્યો તેણી વાર, વાંચી ખુશી થયો હરખ્યો મનમોહાર. રાણીને
 કહ્યું જઈ; તે પશુ થઇ રળાઆત. મળવાને જાવું સહી; એમ બોલી
 મુખથી વાત; રજા લીધી રાજતણી; મળવા કારણ જેવ; બંધાવળીએ
 વાત સાંભળી ત્યાં મળવા આવી માય; હું પશુ સાથે આવું ત્યાં
 રૂબરૂની પાસ ઉઘાસી બાગે માહારી થાએ જીવ ઉઘાસ વચન સુણી
 કુંવરી તણા હરખી પોતાને મન બેડી તરત બગાવીએ કહાડી પુત્રીને
 તે દન મગન મારગે બેઠે ચાલીયા દાસી સાથે દસવીસ જંજીરા ઉપર
 જઈ ઠરી પોહોર જે ચડ્યો દોશ્વ ખખર થઇ તે પુર વીશે સમા ગઈ
 રૂબરૂ કુમાર કાકીને ચરણે નમી બંધાવળી દીઠી તે વાર,

દોહરો—નમી બેટીને આવી પાસ સહોદર સહુ બેઠા ચોપાસ
 પુત્રીને પુણ્યા સમાચાર સંક્ષેપ સહુ કહો વીસ્તાર બંધાવળી
 રૂબરૂ નાર પાસે ખંને બેઠી નાર કાન મધે એક રાતજ કહી
 તારે મારે દોસ્તી થવાની અહીં વિન્નેગ છે તે સંજોગ થશે દુખ
 દારીદ્ર તારી જશે કામધેન એક વાત - કહી બંધાવળીએ

ચીંતમાં નવ લક્ષી હાથે દુઃખ તે મનમાં હશે મન મધે ઉઠાસી વસે
 આગતા સ્વાગતા કરી અપાર એક દીવસ રહી તે ઠાર ખીજે હોવસે
 માગી રજાય; રૂબરૂ બોલી તે ઠાર બંકાવળીને મુકી જાયો અમે
 બંને બેન રમીશું આંચ એના મનની ઉઠાસી જશે માફ મન પણ
 શીતળ થસે માટે રહેવા દોને અડી, એવી મુખથી વાણી કહી સાત
 દીવસની આપી રજાય મુકીને ગઈ તેની માંચ બંનેના મનની પહોતે
 રળા રમે જમે એમ સાથે મળી; રમરા કારણ નીસર્યા બહાર હરય
 વીનોદ કરે અપાર એક સમે બેકે બેડી એકાંત બાગવા કારણ મનની
 બ્રાંત સાંભળ બેની અતુર સુખણ રૂબરૂ બોલી મુખથી વાણી
 એક વાનાનો સંદેહ મુને તે પુછે હું મુખથી મુને; રીસ નવ કરે તો
 કહું, નહીં તો મનમાં સમજી રહું બંકાવળી કહે નવ કરે રીસ શું
 સંદેહ કહો આ દીશ કેવો નર હોયો કોની નાર એટલે પુછવું છે આ
 ઠાર પુરૂષ તણું તે કેવું સુખ વીસ્તારી કહોને મુખ એ વાત શું
 બખર છે તુને વીસ્તારીને કહોને મુને બંકાવળીને ચડો છે રીસ કોષ
 કરી બોલી તે દોષ તે મુજને લંપટ ઘણી મુખથી એવી વાણી
 બણી નર તણી શી કરી વાત નથી પરણાવી આપણે તાત રાક્ષસને
 ઘેર જઈ છે રહી બ્રહ્મ થઈ તારી બુદ્ધિ ગઈ; એમ રીસ કહોને
 વાણી આચરી ત્યારે રૂબરૂ બોલી સુંદરો; શેહેને વાત પુછું છું
 રીસ શાને કરો છો તમે.

હોહરો—એમ કહીને હશી પડો; ફેરવી નાખી વાત મનની
 વાત આપી નહી; વિચારું મન સાથ. તે વાત ઉઠાવી તડી વીનોદ
 કરે અપાર રજની વિતી રંગમાં ઉદ થયો પ્રજાત દંતધાવનને કારણે
 બેકા બાગની માહી પુષ્પ વીમળ ખીલો રહી ફરવા નીકળ્યા ત્યાં
 રમતાં રમતાં આવીયાં જ્યાં બેકા રાજકુમાર ત્યાં શોભા છે અની ધરણી
 લઈ આવી તે ઠાર પાંખી નાહના પ્રકારના મેના પોપટ સાર; તુલિ

લોહ લોહની છલછલ બેલે શ્રીકાર સજ્જ નાનાં પ્રકારનાં મોલ મધુરી
 વાણુ રાજકુંવર જણાવે તે સમે કોડીવ સજ્જ પ્રમાણુ મલેર વાણીએ
 જણાવતો સાંભળ્યા સામાએ એ સાદ અલોડીક વાણી સાંભળી પાપી
 મન ઉલ્લસ રૂપરૂપાં મુખે ઓચરી એક પંખી ગુણુ જાંઠાર; તેની
 શોભાનો પારજ નથી એમ જોલી તેને ઠાર બંકાવળી રીઝી ધણું
 આપણાથી સજ્જ વીજાળ જોવાને તે પંખીને લાગ્યો મનમાં ખ્યાલ
 એવા વચન સુણી કરી લઈ ચાલ્યો તે ઠાર જીવે મનને માન્યો તહી,
 જત્રીસ ગુણુ જાંઠાર રાજકુંવરને ઓળખી; બંકાવળી ઓળખ્યો રાય,
 માહબાણુ વાગ્યા અને ધરણી ઢળી અવની મંલ ચાર ધડીએ સાંત
 થઈ; ઉઠ્યા બેઠી જણુ ત્યાં; ફરી મુખ જોયું તહી. આનંદ અંગ
 ન માય ખુશાલી વાધી અતી ધણી; બન્ને મળીઆ તે સાથ યુગ્મન
 દેખ ચાપી રૂઢે બીડી ભુજની લાય હરખનાં આંધું આવીયાં બયું નર
 નારીનું દુઃખ રૂપરૂપાં તે જોઈને બોડી પોતાને મુખ.

ચોપાઈ—રૂપરૂપાં મુખ બોલી વાણુ સુણુ બંકાવળો ચતુર
 સુજાણુ તેં તો કુળને લગાડી લાજ; આ નર સાથે શું તારો
 કાજ; કોટે વળગી બેઠી પાસ; કરે બન્યો હાશવિલાસ, આ તો
 તુને ધટતું નથી; સત્ય માનજે મનમાં કયા. સડેજે વાન પુણી તે
 દીસ, તે ઊપર તુજને ચડીતી રીસ; આ ઠામે તો તું બજ થઈ
 ચાતુરી સધળો તારો ગઢ. નાચું જાંઠને લજ્યા કરો; મુખ થડી
 વાણુ ઓચરી; એ મન જાવતો મારો પતી સત કરી માનજો
 વિનંતી પરમેશ્વરે મેળવ્યા આજ, ઓલવાઈ મારા મનની દાજ;
 તે મેળવીઓ મારા નાથ, સર્વ આગર તારે હાથ ત્યારે રૂપરૂપાં
 ધણું રીઝયું મન. માની વાત વિગતની તે દન. એ નરણી હું છું
 દાસ, પ્રીત કરી રાખ્યો મેં પાસ જીવતદાન આપ્યું છે મુને, તે
 સરવે માંડા કહું તને દુઃખની વારતા વિસ્તારી કહી, તે સુશ્રુતામાં

અચરત યથ લામ્બ બેનલી મરખી પેર તેડી લાવી હું મારે તારાં
ધક્કથી લમીઓ વન તે સર્વે કહ્યું રાજન વચન બોલી હું મારે
મુખ હું લામીશ તારું દુઃખ તે વચન પાળોયુ આ ઠાર મેળવીશ
બેઉ નરને નાર આમ કહીને બેહી પાસ કરે વિનોદ આણી બિલાસ
એમ કરતાં તે રજની યથ બન્ને બેતો ડીડોને ગઈ પાછી ફરીતે તે
લાવી મુકામ બંકાવળી બેહો એ દામ ગયું રતન આવ્યું છે હાથ
કપ પેર લપ્ત જાશે સાથ વળી કદાપી થાસે વીધન તો તો નોમ્મે
પડશે તન એ નર પાપ્ત દેહ નવ ધર આધાત કરીને મર. એમ
કહી તે રાષ તે નાર રૂપ્યા બોલો તે ઠાર હીંમત રાખી મનમાં
રહે તુ એ નરને પરણવીશ હું, એમ કહીને અર્ધ્યું વચન ખાન
પાન કીધાં અપાર વીતી રજનો તેની વાર દંતધાવન સ્નાનજ કરી
રાજકુંવર પાશે પરવરી ખાન પાન રંગને રાગ ત્રણ જણુ બેડા સંગાય.

દોહરો—સાત દીવસ એમ વહી ગયા, અવધ પુરી યથ જાણુ
રૂપ્યા મુખ બોચરી; બંકાવળી પ્રત્યે વાણુ સ્વર્ગપુરીમાં જાએ
તમે, મળો જથ માતને તાત કદાપી કોઈ આવશે. વીપરીત થાશે
વાત હીમત રાખી રહેજો તદી જાણે તે મુખ પાસ. થોડા દીવસે
પહોંચાડીશું તારા મનનો આશ. આકરી ફરીશું એહની યથ રહેવાની
દાસ એનો ચિંતા કરતી રખે માહરો પરમેશ્વર ખાસ પણુ કરી
મોહોખતની પ્રીતશું, નિર્મયે માનજે વાણુ જાંત તાત સરખા સહી
મારે મન એ આજ. જો ન પરણાવું રાયને ધન્ય કરી આણુ, સત્ય
વચન છે માહર. તારા કરમાં જાણુ એમાં વચન આણે સુચી ત્યારે
આણુવો દીશાસ બિહી કરીને પરવરી માત પીતાની પાસ. દ્રષ્ટે દીકરી
દીકરી હસતું દીકું મુખ પ્રસન્ન યથ મનડા વિષે સમ્યાં સમજાં
દુઃખ હારમવિનોદ કરે તહીં તેની માત યથ રળીઆત રાજકુંવર

મન દુઃખ ધરે તે વીસ્તારી કહું વાત બંધાવળી મધ ત્યાં થકી કુંવર
જન ઉદ્ધસ; રાત દીવસ ઝુરે ધણું. બેઠો થઈ નીરાશ આંસુની ધાર
પડે કર દમ બેઠા કપાળ, રૂખરૂખા આવી તહી. બોલાવે તે ફાળ
અમત વસ્તુ આગળ ધરી દુઃખે ઉતરીયું મુખ; જાણે રાહુએ ઘેરો
અંદ્રમા બેઠને પામી દુઃખ, હું તમને નથી દુભતી જીભથી વલ્લભ
જાણ કેમ દીક્ષગીર બેઠા તમે, બાઈ સાચી બોલો વાત એવા વચન
સુણી નારના, બોલ્યો ચતુર સુજાણ; મોટું દુઃખ વીજેમનું જશે
અમારો પ્રાણ.

ચોપાઈ—એવાં વચન રાજનાં સુણી રૂખરૂખાએ વાણી બણી
ફરી ફરી તમે આવો અહીં મારાથી ચાકરી ચાય નહિ તમે સો
વરસ કરે જીવું સફળ તે માંડે તાંડે માટે રહો તમે એક માસ
પહેંચાડીશ તમ કે આશ હીંમત મુક કાંઈ સંધી નથી ચતુર છો
વીચરો સર્વથી માટે સ્થીર રાખોને મન વિનતા હશી બોલી વચન;
ન મુકે મામ સરવથી તમાર કામ એમ કહી અપીયું વચન;
રાજકુંવરે પછું વાળીયું મન હસ્યા વીનોદ પર ચીત કરી રૂખરૂખા
ત્યાંથી પાછી ફરી જઈ પહેંચી માતાની પાસ મળી કરીને બેઠી પાસ
જાણે વાદળમાંથી ઉચે સુર ઉતરી ગયું વિનતાનું નુર કમળ પુષ્પ
કરમાંયું જેમ, પુત્રાનું મુખ શોભે તેમ, શું દુખ છે રે દીકરી સાચી
વાત કહો વેગે કરી માતાજી કહેતાં આવે છે લાજ. કહ્યા વિના
નવ સરે કાજ રીસ નવ કરો મારી માથ, તો તો કહું માંડીને
વાત એમ કહીને બીડી બાય, ત્યારે બોલી પુત્રીની સાથ, બધા ગુનો
મેં બધ્યો તુને સાંસુ વાત કહેને મુને, ત્યારે રૂખરૂખા બોલી સાંભળો માત
ચતુર સુજાણ; તમ જે છે મુજ જાત. જેણે જીવતવાન આપ્યું માત
રાજવંશી રઢીઆળ રૂપ સિરકસ્તાન તણો તેણુપ, મહા બળીયોને ચતુરસુજ
ણ, બેન કહી બોલે છે વાણુ બંધાવળીનો આશક એહ તેના વીજેમથી તણે

છે દેહ પુછી મેં કરી લીધો પાડ તમ આગળ સાચું કહું આ ઠાર મુજને જવાડી એને માત નહીં તો રાક્ષસ કરતો ધાત તે ઉપકારી પામે દુઃખ ધીક્કાર પડ્યું આ મહારૂં સુખ ગુણુ ઓશીં ગણુ થાઉં જાણુ તો જીવવું મહારૂં પ્રમાણુ; દિન વચને વાણી કહી માતા મનમાં સમજીને રહી.

દાહરો—પુત્રી ત્યાં બોલી રહી, પછી બોલી જેની માત ઝી તે તો કહી મુને વીચરીત સરખી વાત એ કામ કંઈ પેરે થશે આપણુ અપસરા અવતાર; ઈંદ્રાસન જવાની મતી, દેહ રહે તે ઠાર માનવ સાથ સખંધ નથી દ્રષ્ટે જીવું વડન; અડેથી અભડાઇએ વિચારી જેને મન તે પ્રપંચનું પુતળું; આપણુ અગ્ની કાય; તેજ તણા અંબારથી બળી પ્રલય થાય અવળી ગંગ કંઈ પેરે વહે. પશ્ચિમ હોએ જાણુ; નેવાનાં પાણી કેમ મોભે ચડે; પુત્રી ચતુરસુજણુ આજી. મુને ગંગા કંઈ પેરે મળે, સિંહને ફેર મળે સિયાળ; શારદુલને શ્યાન કેમ માર્ગો વીચારો જે તતકાળ. કોડી ઉપાય એ નર કરે પણુ નવ પામે આશ; ગણુ જીવત દાન તુને આપીયું તેને કેમ કરીએ નીરાશ ઉપકાર તો એણે કીધા મુકાવી તુંજને તહી. પાપીને પ્રાંજે ક્યો ગુણુ કેમ જીલું અહીં મારે પુત્રી મારી; કરીશ એનું કામ; ચીંતા તજ તું દીકરી, કહું તે કર આ કામ છપ્પી ઉતારી એ નર તણી; તું લાવને મારી પાસ; તે લખ જઈ સ્વર્ગપુર વીશે, પીરોજસાની પાસ રાજ રાણી તે રીજતું વીચાર કરીશ તે જાગ; મહારૂં ચાલશે જઈ કરીશ. તે પછી એનું જાગ્ય એવા વચન સુણી માતનાં; પુત્રી થઈ પ્રસન્ન ત્યાંથી પાછી ફરી ગઈ; જ્યાં બેઠો છે રાજન. કાગળ પોતે કહા-દીઓ લખીઓ પળમાં જીવ; નખથી તે શીખા લગી. શોભે દેવ વસ્ત્ર શોભી રહ્યાં; આકુષણને નહિ પાર; જાણુ ઇંદ્રસભાનો રાજાઓ; શોભા અપરંપાર. રૂમચા લાવી સહી, માતા; ફેરી પાસ

છખી છે નર તણી શોભા સુર્પ પ્રકાશ.

આપાઈ—દીડી છખી તે હરખી મન; હીડી તે વેળા તે દન
 જીડી કરીને ચાલી ગઈ; સ્વર્ગપુરીમાં વેગે વહી; રાજા રાણીએ જાણી
 વાત; મળી એ થઈ રળીઆન, ઇચ્છા મળવા કેરી થઈ તે કારણુ હું
 આવિ અહીં જલે પધાર્યા આણે ઠામ. વિનોદ વાત કરી તે ઠામ
 દેરાણી જોડાણી બેસી પાસ. કરે તે વાત આણી જિજ્ઞાસ; હોશિના
 આશા બોલી ત્માં વાણુ; સાંભળ વીનતા ચતુરસુગળુ તે વિનતા
 બોલી તે દીન; સાંભળ સૈયર મારી બેન તમે તે કહી સાચી વાત
 એમ માંડ્યો ઊત્પાત; કુળને લગાડવા બેઠી લાજ; તમ આગળ કહું
 છુ સાચા વાત કહે છે માનવીને વર નહીં તો કુવારી મર ગાંધર્વ
 સાથે પરણવાની નથી સમ ખાઈ કહું સર્વથી રમવા કારણુ ગઈતી
 બહાર; કાષ્ટ માનવીને નરખી આ કાર. તે દેખીને હરખી મન; એ નર
 વરવાતું એનું મન; તેથી હઠ લઇને રહી, કુળે બોળવાને બેઠી બેઠી
 કુળતું બોળવાને અહીં નામ; તમ આગળ કહું છુ આ ઠામ; એવાં
 વચન વનિતાએ સુણી; હોશનાએ વાણી જણી. તમે કહ્યું તે પર
 દ્રષ્ટાંત મારા મનની જાંત.

દોહરે—દયા ધર્મ ચાતુરી ગુણુ લક્ષણુને બુદ્ધ, જિમેદવારી
 સહુથી ધણી સધળી વાતતું સુખ હોશીઆરી સધળી વાતમાં દીલ
 ગીર નહિ એનું મન; પરગળુ પરમારથી, કરે દાન ને પુન્ય લકેત
 ધણી લગવાનની, હરી કથા ધેર થાય. અસત્યથી અળગો રહે, અ-
 ધર્મ જાંપર નવ ધાય ખાનપાન મનમાનતા ધેર ધેર ઓછવ રંગ સત્ય
 ધર્મ પાળે સહી. આનંદ સહુને અંગ રૂપવંત પુરુષ ધણા થું કરે
 મુખે વખાણુ જોતાં આખ હરે આપણી વાગે મોહના આણુ
 વળી પર સ્વાર્થ પાળે ધણી લકેત આધીન લગવાન દયા
 દ્રષ્ટી સઉ ઉપર સહી અક્લલ ચતુરસુગળુ અંતરજામી મન વિષે
 તેને છે સર્વ સમાન અવર પુરૂષ સરવ તજ્યા સમ ખાઈને

જેઠી જાણ કદાપિ કાંઈ નર પરણાવશે. તો તજસે પોતાનું તન
 બાળકન્યા સીર બેસસે વળી જશે પેટનું તન એક હાની બીજી
 હાંસી થશે વળી વિચારી જીજોને મન, એવાં વચન અરણે સુણી
 વિનતા થઈ પ્રસન્ન, તમે કહો તે લીજીએ સાની કહી તમે વાત
 ત્યારે પેલો કાગળ ધર્યો, એ સીરકસ્તાનનો રામ છત્રી છે તે નર
 તણી, શોભા અપરંપાર આપણા કરતાં નાનુક એ, કાગળ
 મધે એ સાર તે નર કહી અહિં આવશે તો સધળું થાશે કામ
 જોઈ છત્રી તે નર તણી પ્રસન્ન થઈ તે કામ, વળી હોરના
 પ્રત્યે કહી તે વિનતાએ વાત, એ નર કંઈ પેરે આવશે, કેમ
 થાશે રણાયાત માન્યું મન માનવ ઉપરે તો પરણાવું આ કામ
 પીંગળાને પાણી થઈ કબુલ થયું તે કામ, હોશના તવ જોડી તહી,
 તે વેળા તે સાથ તેવી વાત હું તમને કહું તે સંજોગ સાક્ષાત.

ઓપાધ—એ નરને શોધી લાવશું તમે એની ચિંતા નર
 કરશે તમે સીરકસ્તાન છે એનો મુકામ માણસ મોકલી તેણે કામ
 મારે ઘેર તેજવીશ રામ નિશ્ચય માનજે મારી માય ધરત્ર મંગળ
 ગવરાવો ગીત વરખ આણીને પુરી પ્રીત સામાયમાં કરાવ તદ્યાર
 મંડપ રચ્યો અપરંપાર, સાતમે દીવસ લઈ આવું જાન, દેરતાઈ
 હોશે રાજન લાખેણો લાહવો લીજીએ કન્યાદાન કોડે દીજીએ
 અમો સજ્જ તે માટે થઈ સાતમે દીવસે આવશું અહિં હોશે નાર
 ગઈ ઉલાશ, તે રાણી ગઈ રાજની બહી સધળી વાત વિસ્તારી
 કહી હોશના પોતાને ઘેર ગઈ અજમાયું ત્યાં નય વિશાળ કહ્યું
 વરને પરણવા બાળ પરમેશ્વરને હૃદય નિય નહી કાંઈ સરવે
 સમાનજ તેને હોય કુવરી તણું તે આગે દુઃખ નિય નિસાસા
 નાંખે મુખ માટે કુવરી પરણાવો સહી માફ માનતો રાજ અહીં
 કન્યા દાન કોડે દીજીએ લાખેણો લાહવો લીજીએ એમ રાણી મોહી
 થાણી છત્રી આપી કરમા તે જાણ સાત દીવસમાં આવું લઈ

માટે સામાન કરાને સહી, દેવતાઇ રૂપે છે તેની દેહ દેખી છખીને ઉપજ્યો રતેહ તન મનથી થયાં રળીયાત રાણી પ્રાપ્તે બોલ્યાં વાત તે ઉપર રાજ સહુ. તમે લોને પરણાવીએ પુત્રી અમે- પુત્રી મન ધારો રળીયાત તો ત્યાં દરે વિવાહની વાત એમ કહી તેહાવી દાસ, લઇ જાયો બંધાવળીની પાસ, એ છખી દેખાડ જઈ તું રજ થાય તો પરણવું હું પોચાડુ તારા મનની મળી એમ કહી દાસી મોકલી આવી તે બંધા- વળીની પાસ દોડી છખી પામી હુલાસ, દોડો મન માનતો હરખ્યું મન ધન્ય ઘડી ને આજને દન. રૂદાયા સાથે દાખી કરી, સખી અત્યે વાણી આચરી, આજ તો ભળેયું માફે ભાગ્ય આશક મલ્યો આણી જગ તુજને કંઈ અભાગ્યું નથાન, તે નર જોવા ઇચ્છા સર્વથી વચન બંધાવળીનાં મુરુ સમેદપરીએ વાણી ભણ્યો.

દોહરો—સમેદપુરી ત્યાં આચરી પડોચી મનની આજ, તુજ પાતાએ છખી મોહલો પ્રિતે તમારી પાસ. એને પરણાવુ હેતથી જો માને કુંવરતું મન, સભા વિશે એમ બોલા રાજ મુખે બોલના વચન મનના માન્યો મલ્યો તુને, પહોંચ્યા મનના કોડ, વિજોગના સંજોગ યશે; પરણશે જુગતે જોડ પ્રસન્ન થઇ તે પ્રે- મદા એ રૂબચુનું દાસ, તે તણી કીરપા થકા પહોંચી મનની હામ. એન વાચારું મન વિશે, આનંદ મહાલ્યા અંગ દશી વચન મુખ આચરી સાહેજી કેરે સંગ. પ્રિતિ ઉતર ત્યાં કહાવીયો તમે થોતા હું તન. તમને ગમે તો મને ગમે, હરખ્યું માફે મન. એક ગાય બજ દાકરી જ્યાં તેડા ત્યાં જાય. લખ્યા લેખ કરમે સહિ તે મિથ્યા નવ થાય. મહ રૂ મન રાજ સહી તમે કહી તે વાત એ રીતે ત્યાં કહાવીયું દરારા કેરે સાથ સમેદપરીએ જઇ દહું તમ પુત્રીતું રીચ્યું મન એ નરને પરણાવ્યા મને એમ બોલી મુખ મચન. ત્યારે રાજા મન રીચ્યો ખુશાલી વાધી ઘેર, મંડપ

રચાવ્યો મોકળો સામાન કર્યો બહુ પેર હાંસો નવ ત્યાંથી ગઇ,
ચતુરાઇ થકી તે ઠામ તેના ગુણનો પારજ નહીં થું ઓશીંગણુ
થયો રાગ. એક ગુણ આગળ કીજીએ તો જશ વધે પુરમાંય,
બંકાવળી આવી અહિં, તેણે દીધું રાયનું મુખ આશક પડાન
તે વરો, તજીને બેઠી સુખ. માતતાત જીજી થવાં પુત્રીનું રીઝયું
મન પિરોજશાયે એમ કહ્યું પ્રસન્ન થયું મુજ મન જાન લઈ
આવ્યા તમે, એવું કહ્યું મુખ ત્યાંય, માટે ઠામ એ કીજીએ, તો
જશ વધે જીગમાંય, ગુણુ ઓશીંગણુ થાએ તમે તો હરખે મહારં
મન હસી કરી એમ બોલીયા. સ્વામી સાથે વચન.

ચોપાઇ—ત્યારે મુજ્જરસાહ બોલ્યા વાણ, સાંજળ રાણી
ચતુર સુમણ, નવી કહેલી તે કહે વાત, કયા ગામર્વ ક્યાં મા-
પવળત, દેવતાને દુલ્ખ છે વસ્ત, તે માનની કેમ જાણે હરત
કુંવરી કેર રાજી છે મન, વળી માનપિતા છે પ્રસન્ન. વળી તહારી
સપુર્યું મેહેર, કરો કામ એ રૂડી પેર, જો જાણો તે કરો એ
કાજ, ઓશીંગણુ થાઓની આજ. કરવું આપણે એવું કાજ, એવો
સત્તા કર્યો તો જાલ. કાસદ એક આવ્યો એટલે, બોલાવ્યા રાયને
એટલે, કાગળ કરમાં આપ્યો જાણુ, મુખ થકી તે બોલ્યો વાણુ,
પિરોજશાયે મોકલ્યા આંય લખ્યા પ્રમાણે કરજો ત્યાંય. શ્રી જ-
જીરા છે એક ગામ, મુજ્જરશા રાજનું નામ લખીતંગ સ્વર્ગપુરી
શુભ નામ, પારોજશાહના દંડવત પ્રણામ લખી વીનતી એ છે સાર,
બંકાવળી છે મારી કુમાર, તેવો જાયછે કન્યા કાળ, નથી મં-
મતો ગંધર્વનો બાળ ધમ્મ વર ધરે છે સહિ, એમાં આપણું કાંઇ
જેર નહિ, કહે છે માનવી સાથે વર, નહિતર દેહ પાડીને મરં.
એવી હોડ પાડીને રહી, માટે એને થું કરીએ અહિં સીરકસ્તાન
તણા જે સુખ, તેનું પદ માંહે દીઠું રૂપ તેની બોળ કરી લાવળે
જાન લઈ વહેજા આવળે, અહિંયા સામાન કરાએ તકંબાર સાત

દિવસમાં આવળે આ ઠાર. એવું પત્ર વાંચ્યું રાજન મુજકરસાનું
 હરખ્યું મનઃ વહેંચ્યા ગોળ ધાણ્યને પાન, સંજન તેડાવી બેસ્યા
 વાણુ. તેડયો કુંવરને આણી ઉલાસ, મુજકરસાહે બેસાડયો પાસ
 અધિર્વ મળ્યા છે અપાર. તે સરવેમાં વધારે સાર, એના બળ
 પ્રાક્રમનો પારજ નથી, સહજ રક્ષસ મારી સરવથી, મુક્તવી મારી
 દીકરી, તે ગુણુ કેમ જાઉં વિસારિ. મુજ પુત્રો તે તો ભગની કહી—
 તે વચન તો લોપીએ નહી નહી તો કરત તમારી દાસ સેવા
 કારણુ આપત પાસ માટે બાઠનો દીકરી જાણુ, તેને કણુલ કરે
 નીરવાણુ એમ કહીને તીલક કયું શ્રીફળ સોપારી કરમાં ધર્યું
 જાણે તારા મધે જેમ શશી એવું રૂપ રહ્યું છે હશી ગાંધર્વ સર
 ગોરા માત્ર રાજકુંવર આગળ ત્રણું રાત, જોષ કાંતીને હરખ્યું મન
 નરનારી સહુ થયા પ્રસન્ન રૂપાંધા ધણી હરખી કાય પીઠી ચોળી
 રાજને ત્યાંય દિવ્ય વસ્ત્ર સોળે શણુગાર નારાયંગ થયા અપાર

દાહરો—પુરમાં ખુશાલી થઇ રહી, ચિત્રવીતીત્રનાં કામ,
 ચંદરવા ઘેર ઘેર જરી તણા અમુલ્ય બોજના સાર, રોસનાઇ
 ધણી થઇ રહી, ઉદ્યોગ ઠામ ઠામ, રાગ તાન વાળે ધરે ધરે.
 છત્રી વાળ માંય નરનારી સહુ મગન છે, કરે ખુશાલી ત્યાંય
 ભક્ષ ભોજન ભલી ભાતના અમરત વસ્તુ અહાર, નગર ભોજન
 નીત્યે કરે શોળા અપરંપાર, રાજ મંડપ તણી રચના કહેતા
 કહી નવ જાય; વીશકરમા ભલા ભમે, તેથી બહુ રચનાય, રતન-
 મણી જડાવ સહિ લીલામ માણિક લાલ, સુવર્ણ ચંદ્ર યેલી રણા
 અને શે.ભે પરવાળ, તડીયા ગણેલા જડાવમાં. રંજ બેરંમી ઘાટ
 જળહળ જ્યોત જળકી રહી નવ જાણે દીવસ કે રાત ઇંદ્રપુરી
 કોણુ માત્ર છે, એવી મંડપ રચનાય પીરિજશાહ હરખીયો ધણું
 આનંદ અંગ ન માય; બંકાવળોને ખુશી ધણી, પીઠ ચોળી છે
 કાય આજુપણની ગણતરી નથી ત્યાં સો દાસી રક્ષાવ અપસરાને

સમગી સુંદરી સહુ ઉદ્ધાર ઉદ્યોત આશુપથુ વસ્ત્ર શોભી રહ્યાં જાણે
વીજળી ફેરી જ્યોત રંગ રામ બેઠા કરે ખંઠાવળીની પાસ હાસ્ય વિન્દો-
દને ચાતુરી સહુ મનમાં હુલાસ લગ્ન દીવસ આવ્યો તહિં મુજદરશા
લાખ્યા જન, ઉતારો અપ્યો સહી, દીવાં ઝાંઝાં માન, રૂપવ્યા સાથે
નાર બે અવર બીજી સહુ નાર, પુરૂષ પ્રતાપી કરાકમી ગંધર્વના
કુંભાર તે જનની પાસે સહુ ઉતર્યા વરરાય તારા મધે જેમ ચંદ્રમાં
તેમ શોભે કુંવરની કાય એવું રૂપ શોભી રહ્યું જોતાં હરખ્યાં
સહુના મન, આખ ટાઢી સહુની ચમ, નગર વાસી સહુ જન.

ચોપાઈ—આવી બેઠો અન્યો અન્ય ત્યાંમ આનંદ સહુને
અંગ ન માય સહુ સન્નજન સહોદર બેઠ પોહોવ્યા સહુના મનના
કેડ, ખાનપાન ત્યાં બહુ તહીં લગ્ન તથી વેળા તો ચમ બકાવ-
ળીને શણગારી તહીં તેની ઉપમાં નવ જાએ કહી વાળે વાળે મો-
તીની હોર પહેરીને બેઠી છે ઘેર નેત્ર અણીયાળી અંજન સાર કંઠે
આશુપથુનો નહીં પાર, કાને જલની જળકે જ્યોત. જાણે લાનુ ચાય
ઉદ્યોત; લલાટ ચાંદલો શોભે સાર જાણે વીજળીનો ચમકાર. દંત
મધે શોભે રેખાય જાણે તારા જળકે માંચ અધર મધે શોભે
વાળ. નારંગી સરખા શોભે ગાલ. કુચ ઉપર કયુકી તંગ તે મધે
જડાવ છે નંગ તે ઉપર છુટી છે વેણુ જાણે મણીધર કરાં ફેણુ વસ્ત્ર
કસુખીની શોભા દીમે તે દેખીને મનડું હસે આશુપથુ રત્ન જડાવ
તેની શોભાનો નહીં પર કટીમેખલા શોભે લંક તેને વાળીયો આડો
આંક જેમ જાણે કદળીનો છોડ તે મધે ક્ષણું નહીં ખોડ, પમની
પાની કુમ કુમ વરણું ઠમ ઠમ કરતી કરતી ધરે છે ચરણુ કલ્લાં કાંખી
લંગરને હાર તેનો નાદ ચાય ધમકાર મદલરી હાથીણી હોમ
જેમ ચાલ, જેવી શોભે છે તેમ સન્નમાં વસ્ત્ર સોળે શણગાર મુખ
જપે છે રાજકુંભાર સ્વામી સ્વામી જપે છે મુખ, ક્યારે પામીયુ તેનું

મુખ રાજકુંભારને હરખ ન માય. તેની શોભા શી વર્ણવું આય.
 મુખ શોભે જાણે કમલ સમાન રૂપે જાણે ઊઘ્યો લાણુ, નેત્ર જાણે
 મોહીનીનો ફંદ; ભટકી જાણે પુનમનો ચંદ્ર, કપાળ શોભે શીષ
 આકાર નાશીકા જાણે તેલેની ધાર; એવું રૂપ ક્યું છે વશી જાણે
 આભમાં સુરજ શશી કાને કુંડલ શોભે છે લાલ મુદ્રત માથે શોભે
 છે લાલ; શોભી રહી છે વાંકી પદ્મ, શીરપેય જડીત આંધ્રો તે
 જગ ફરતી મોતીની ત્યાં ઝલ. શોભી રહ્યાં તે માંડી પુર. હીરા દંત
 શોભે છે વિદ્યાસ; વાણી સુણવામાં આવે ખાસ. કંઠે મોતીની માળ
 શુભ તિલક ક્યું છે લાલ; જરીનો વાઘો ઉઘોત, જાણે તે ઝગમ-
 ગતી જત. જોતા આંખ સહુની ઠરી, ગુલમંકવળો હરખી ઘણી
 જાણે ઇંદ્ર સભાનો રાય; તેવી શોભે માનવની કાય.

દાહરો—હવે સમય થયો તહિં; વરદોડો ગયો તપ્પાર
 સ્વાર પાળા શોભી રહ્યાં તેની સોભા અપરંપાર દીવ્ય વસ્ત્ર
 શોભી રહ્યાં ઘોડે થયા અસ્વાર; ખીજ વાહન શોભી રહ્યાં; કેટ-
 લો કહું વિસ્તાર હસ્તી ધણી કલોલમાં, રતનગડીત છે સહુ સાજ
 પગમાં તોરા સોના તણા; શોભી રહ્ય જગજગ, ધન નેમ
 ઝળકી રહ્યા. થાય છત્રીસ નાદ, ઢોલ દમકે વાગી રહ્યાં, કાને ન
 પડે સાદ, રસનાઇ શોભા કહેવાતી નથી, અપરંપાર અપાર; મે-
 તાખ છુટે ત્યાંથી બહુ; ઉઘોતકાર તે ઠાર. અપસરા નજર ત્યાં
 કરે; તેની શોભા કદી નવ જાય; મુજફરમા જાણે સહી; હરખ
 અંગ ન માય જરહણી પાછળ થઇ રૂપરૂપા પોસતહાર; અવર
 અપસરા અતી ઘણી; તેની શોભા અપરંપાર વાસી સ્વર્ગપુરી
 તણાં, જાણે સવળા લોક. મુખ જીવે વરરાયનું સમી જાય છે શોક
 છળ ઝરૂખા અટારીઓ; કાઠ જળીમાં કાઠ બહાર જવા દારણ
 સહુ નીસર્યા, નાનાં મોટાં નરનાર, ઇંદ્ર તણી સહુ અપસરા. તે

શોભા કહી નવ જાય, તે જોઈ મુજે રામનું; મન મગન થઈ છે કાય
કામદેવથી અધીક છે ધંદ્ર રાગ કોણુ માત્ર દીવ્ય વસ્ત્ર ઝળાડી રહ્યો
બણી શોભા છે માત્ર ઘેર ઘેર ને બહાર વરનું વખાણુ છે રૂપ ધન
ધન એ માનવી શ્રુત્ય લોકનો ભુપ ધન ભાગ્ય અંકાવળી તણું એ
નરનો ઝાલશે હાથ, જનમ સફળ એનો થશે એમ કરે સહુ વાન
ફેરવ્યો વરઘોડો શહેરમાં, પછે ગયા મંડપ દાર ત્યાં જઈ ઉભા રહ્યા
વરત્યો જેજેકાર રાણીએ લીધો પોખીતે બેસાડ્યો માંયરા માંય અંતર
પાઠ વચમાં ધરી કન્યા પધરાવી ત્યાંય. વેદની ધુન બ્રાહ્મણુ કરે જોશીએ
સાર્યા લગન; હરત મેળાપ તીર્હા કર્યા આનંદ થયા સહુ અંગ કુળ
રીતે તો ત્યાં કરી; પોહોત્યા મનના કોડ; નરનારી પરણીને દિહાં
બેઠે જણા જુગતે જોડ.

ચોપાઈ—કુળ આચારની રીતે કરી રાજકુંવરને કન્યા વરી
પોતી સડિના મનની આશ. થયા પ્રસન્ન આણી ઉનાસ, કર્યા મંગળ
આધે કંસાર જેજેકાર વરત્યો તે દાર. કન્યાદાન આપ્યું તે રાય.
આનંદ તેને અંગ ન માય, આપ્યાં મણી મુજ્જાની માળ વાહન અશ્વ
અને સુખપાત્ર દીવ્ય વસ્ત્ર આભુષણુ સહી. તેની શોભા નવ જાએ
કહી આપ્યા મોટા મહેલ અવાસ; સેવા કારણુ આપી દાસ, સિદ્ધિ
નવનોંધી સહી; કશી વાતની ઉત્તન નવ રહી. વાજને ગાજને કર્યો
વિદાય; સજ્જન સરવે મળવાને જાય. મહેલમાં કિતર્યા નર નાર, રાજ
કુંવરને કર્યો જુહાર મંગી ભેટી સહુ ગયા મુકામ પોહોતી મહા
ફેરી હામ; અંકાવળી બેઠી સ્વામીની પાસ, કંઠમાંડે ધાત્રીને હાથ,
પ્રેમ પ્રેમ ગયો ત્યાં મળી; પોહોતી બેડિના મનની રળી. સુખ રાજ્યા
ઉપર સુતાં જઈ અમુલ્ય મોતી વિધાયું તડી, વનિતાને પોહોત્યો
અભિલાશ; કંઠે વળગી સુતી પાસ ચાર પોહોર રજની રંગ રસી.
વિરડની વેદના સધળી સમી; પ્રાતઃકાળ થયો જોટલે સાદ કર્યો પછી

તેટલે, બંકાવળી કહી દીધો સાદ હાથે બહેન આણી ઉઘાસ, નીરબે
સુતાં નરને નાર; કામ થવા મનના સાર એવાં વચન સુણી તે કાર
ઝડપ કરીને ઉડી કાર; વસ્ત્ર સજીને હબી થઇ, રૂપાચ્ચાની પાસે ગઇ.
બેડી બહેન પાસ બહેને અન્યો અન્ય કરે હાસ્ય.

ઢાહુરો—રૂપાચ્ચા મુખ ઓઘરી તારી પોહોચી મનનીઆચ્ચ.
મુખ સાગર તે ભોગવ્યું. સુતી સ્વામીની પાસ. બહેન તુજ પ્રતાપથી
પોહોચ્યા મનના કાઠ. લાહાવો લાખેણો લીધો સહી. મુખ ભોગવ્યું
જુગતે જોડ. હાસ્ય વચન મુખ ઓઘરી કાઠ આશુક માશુકની થામ
રુધક નરની સંગે રમે તો સંદેહ મનનો જાય. સ્ત્રીએ મુખ સ્વામી
તણું ઝાઝું નથી એમાં સાર. એ વાહનો સદેહ ભાગશે જ્યારે તું
પરણુશે નાર. એવાં વિનોદ કીર્ધાં મળી પછી માગી રજાય માત
પિતા પુત્રી ત્યાં થકી જંઝારો ગઢ જાય રાજા રાણી મળ્યા રાજ
કુંવરને કર્યા જુહાર રત્ન જડીત મહેલને માળીયાં ઉતરવા તે કાર
વર્ષભવ ભોગવ્યો લલી ભાતનો, નરનારી બેઉની પાસ કનક સિંહાસન
બેઠા સહી. શીરપર ચમર ઢાળાય. ધંધાસન શેભે ચતી રણીયામણે
તેનો શેભા શી કહું મુખ ત્યાં અપસરા નૃત્ય કરે સહુ લેશમાત્ર નહિ
દુખ ગાન સહુ કરે તરણી ઉમેદ આણીને અંગ બંકાવળી બેસે
સહી. સ્વામી કરે સંગ દેવાંગના સહુ દેવની તે માનવ દેશ માન
બંકાવળી દાસી છે માટે કરે સહજ ગાન, અપસરા અનેક ત્યાં સહી
એકાએકથી રૂપ અપાર, તે સરવથી સરદાર. બંકાવળી ગુણ લંડાર
માટે સહુ આધીન છે સરવે રહી હજુર. મુખ ભોગવે છે નર તણું
દીન દીન પામે દુર.

ઝોપાઇ—વચ્ચા દીવસ ભોગવ્યું મુખ રાજકુંવર પછે બોલ્યો
મુખ બંકાવળી પ્રત્યે બોલ્યો વાણુ. સાંભળ ચિનતા ચતુરમુખ

માત પીતા સહોદર જન, તેને મળવા માઁ મન. લખી મનમાં ધરતી
 હશે દુખ, તેજ બહી હશે સરવે સુખ મારે વીળેગ તજસે પ્રાણ,
 તેની હત્યા મુજ શીર નખ; ત્યાં બાગ બગીચા મહેલ, ત્યાં બધને
 કરશું સહુ સહેલ જે તારા મનને બમે નાર, તો ચાલીએ કુટુંબ
 પરિવાર. એવા સ્વામીના સુધી વચન. પ્રસન થયું વિનતાનું મન;
 તમને ગમતું હોય ભરથાર, તો વાણે જઈએ તે ઠાર. માતપિતાની
 માયું રળય, કાલે કુચ કરીશું હાલ. એમ કહી તૈયાર કર્યો રથ,
 માંગી શીખ લીધી પછી પંથ; જ્યાં છે પોતા કેરી માત પીતાને
 મળ્યા સુગત હું પણ સ્વામીની સાથે પણ. ગઈ સહોદર જઈ મળુ;
 માટે માતાજી રળ દીજીએ. વહાણું વાતે સિંધ કીજીએ, એવા પુત્રીનાં
 સુણા વચન, હરખ્યું તે નારીનું મન, તેણે સ્વામી વીનબો જઈ
 હકીકત પુત્રીની કથી જમાઈ માગે છે રળય આપો તો પોતાને દેશ
 જાય. માટે વીદાય કરો નરને નાર મળે જઈ કુટુંબ પરિવાર ત્યારે
 રાજ થયો રળીયાત. રાણી અલે બોલ્યો વાત, કાલે સવારે કરશું
 કામ. પહોંચાડીશ પુત્રીને હામ બંકાવળીને કહ્યું તે ઠાર, કાલે વિદાય
 કરશું નાર. તારા બાપે કહ્યું છે મુખ, પુત્રી કેરાં ટાળશું દુખ. આપશું
 મજરત તોખાર, વીચાય કરીશું રાજકુમાર, ઘણો હરખ મનમાં ધરી.
 સ્વામી પાસે તે પરવરો, સંબળો વાત વીસ્તારી કહી, સુખ સંન્યાપર
 સુતી જઈ; અચરત એવા કીધા અહાર હવે તેડાવો રાજકુમાર.

ઢાહુરો—પરિજ્ઞાહ મન રીજીયો, તેડાવીઓ રાજકુમાર પાસે
 લઈ બેસાડીઓ. સભા મધે સાર. સરપાવ લાખોને આપીઓ, આલુપણ
 અમુલ્ય વસ્ત્ર આખ્યાં બહી બાતનાં શોભાવા દહું અમુલ્ય, માણેક
 લાવ લિલમ સહી, મુકતા મણી મહામોટ, બરી પેટીઓ ત્યારે સહી,
 તેને જ્ઞાની ખોટ અધ આખ્યાં એક સો તીહાં પાંખલા તેજ જાત
 ગમન વેગે પરવરે, અરૂંમુખી આડોરી બાત, હસ્તી એક અપરાવતી

અંગે શોભે શુભ કાળ; પક્ષાણે ફરતા મોતી સહી, મધ્ય જડીપર
 વાળ વાહન બીજા અરીઘણાં, તેની શોભાનો નહીં પાર. કવી કહે
 વરણ્યુ', એ રચના એ ઠાર. એકસો દાસી આપી સહી, એક એકથી
 અદકું રૂપ; સો રાક્ષસ આપ્યા સાથમાં, તે સાથે બોલ્યા ભુપ, સીર-
 કસ્તાન મુકીને આવળે, પાછાં આપણે મુકામ. ઝુલની પ્રમાણે મુકળે
 એમ બોલે તે ઠામ. બંદાવળીને સાસરવાસો કર્યો અપરપાર અપાર
 આલુષણુ ભલો ભાતના વીદાય કર્યો તે ઠામ. નરનારીને વીદાય કર્યા,
 સજનને મળવા જાય; મળી ભેટી પાછાં ફર્યા, આનંદ અંગ ન માય
 રાજ રાણી પાછા ફર્યા, મળા ભેટી તે દિશ રાજકુંવર ત્યાથી ની-
 સર્યા સસરાને નામી શીશ. વાજતે ગાજતે પરવર્યા, કુચ મુકામે જાય
 રાક્ષસ સાથે ઝડપમાં આનંદ અંગ માય. થોડા દીવસમાં આવીયા
 સીરકસ્તાન મુકામ. પોતીકા બાગમાં ઉતર્યા, પોહોતી મનની હામ,
 અખર રાણીને થઈ, તહીં લખી મેમુદા નાર, દુખ ગયું દલડા તણું
 તેણે સળ્યા શોળ શલુગાર, આવીને ચરણે નમી, બંદાવળી બેઠી જઈ
 તે પણુ રાખી પાસ; ત્રીજી નાર હું તમ તણી એમ કહીને જોડયા
 હાથ. એમ મળી બેઠી સહી, ત્રણે નાર તે ઠાર. ધંદ્ર તણી શોભા
 સહી, સીધ કરે ત્રણુ નાર.

ચોપાઈ—પછે રાજકુંવરે વિચાર્યું તહી, ખીતાને કાગળ
 લખાવો અહીં ત્રણુ નારો હું પરણ્યો આપ. તે વિતા તણો પ્રતાપ
 એવું મનમાં ધાર્યું તે વાર, ત્રણે રાણીને પુછ્યા સમાચાર. માત
 ખીતાને કહાવ્યું સહી બંદાવળીને મળવા આવે અહીં ત્યારે રાણી
 કહે સાંભળો રાજન; તમને ગમે તે કરો આ દીન. સાંસુ સસરાને
 મળીશું આજ. તો તો સરશે મનના કાજ, એવી વાણી સાંભળી
 તે તણી, કાગળ લખવા બેઠો ધણી. પોતે મન આણી ઉઘાસ,
 લખ્યો કાગળ ચીત રાખી પાસ. સ્વસ્ત શ્રી સીરકસ્તાન

ગામ રાજા જલદપ્રગ નામ; લખીત્રંગ તાજલમુખ ગુલામ, કર-
જેડીને દડ પ્રણામ કામળમાં લખી છે વિનંતી લખ્યા પ્રમાણે કરજે
ભુપતી; તમ પ્રતાપે પાખ્યો સહુ રાક્ષસ માર્યા જીત્યા સહુ ગાંધર્વ
લોકને વશ કર્યા તે સરવે તમારી દયા; અપસરા નારી પરણી
લાવીયો, તે સાથે બાગમાં આરીયો તે માટે લખી મેં વિનંતી મળવા
આવજો પૃથ્વીપતી; તમે મળશે ત્યારે થશે સુખ સત્ય માનજો કહું
હું સુખ માટે કાગળ લખી મોકલ્યો સહી, કાસદ સાથે મોકલ્યો તહી
એને પ્રતીકિતર કહાવજો. મળવાને વહેલા આવજો.

દાહુરો—લખી કાગળને આપીયો કાસદને તેણીવાર. સીરક-
સ્તાનમાં પરવર્યો, માતા પીતા તણે દાર, કાગળ જઈને આપજો,
સભા તણે જ્યાં સાથ; બીજા હાથે જઈને તહી આપજો હાથોહાથ
એવું કહીને મોકલ્યો સીરકસ્તાન તેણીવાર; જઈ મરીને પોંદોચીયો
ચાર ધડી મોજર સભા ભરી બેઠા સહુ દયેરીમાં તેણીવાર: ત્યાં
કાસદે જઈ કરી નર્મને કર્યો જુદાર મહારાજ કાગળ લાવ્યો, એમ
કહી આપ્યો હાથ; રાજાએ કાગળ વેંછ કરી, ચાંપ્યો રૂદીઆ સાથ
ઉકેલીને વાંચીયો. ખુશી થયો મન સાથ; ધન ધન દહાડો આજનો
ઉગ્યો શોભાથી ત્યાંહિ વજર તેડી વાણી કહી. કાગળ આવ્યો આજ
ગાંધર્વ લોકને વશ કરી કન્યા લાવ્યો વિખ્યાત માટે ત્યાં જવું સહિ
લાવ્યો પદમણી નાર; અપસરા સહોત તે આવિયો, તેડે રાજકુમાર
પછી જનાનો તપ્પાર કર્યો, જઈને કહ્યા સમાચાર; પછી કાશદને
આપી આજ્ઞા. તે ગયો બાગ મોજર દક્ષિત સહુ માંડી કહી. મળવા
આવે રાજા આ ઠાર; રાજકુંવરે વસ્ત્ર ધર્યાં, નારીએ સજ્યા શણગાર
સજ થઈ બેઠા સહુ જુવે વાટ નિરધાર; ત્યાં જવાનો સજ કરી,
થયો રાય તપ્પાર ત્યારે ચાર પુત્ર કહે, અમે આરીએ મળવા ત્યાં
રાજા કહે ચાલો સહી; અલકહીણુ સાર. જુવો આ દેવકન્યા લાવીયો;

તમે રમ્યા ગુણકાને દાર; અસ્વાર થઇને આવળે; મુજ પછવાડે
રાજકુમાર, જીવે અતુરાઈ કુંવરની; પછે કરજો મન વિચાર કેવી એની
શુદ્ધિ છે, અપરંપાર અપાર.

ચોપાઈ—આવ્યા માયાપ મળવાને કાજ; મળી બેટીને બેઠા
આજ; પોતાને વિતી જે તહી, માયાપ આગળ માંડી કહી અંકાવળી
આવીને ચરણે નમી, સાસુ સસરાના મનમાં ગમી. ધણા ખુશી થઈ
તેણીવાર; મસ્તક હાથ મુક્યો તે વાર, સભા સહુ ત્યાં અચરજ
અર્ધ, ખુશાલી સહુને વાધી તહી, ખાન પાન કરાવ્યા મુખવાસ મન
મધ્યે કરી હુલાસ પછી પીતાએ માગી રજાય, સભા સહુને કહ્યું છે
ત્યાંય; ચાલો અસ્વારી કરો તપ્યાર, અંકાવળીને આશીશ દીધી સાર
મળી કરીને ઘેરજ ગયા રાજકુંવર તે રાતે રહ્યાં; એમ કરતાં ગયા
બહુ દન, ત્યારે પછે શુ વીત્યુ મન સરવે સાથે રંગે રમે ભોજન મન
ભાવતાં જમે, પછે નારીને ગર્ભ રહ્યો અંકાવળીને પુત્રજ થયો. ધણા
દિવસ એમ કયતાં ગયા, રાજકુંવર મોટા થયા. વરસ સાતનો થયો
જેટલે રાજરીત સમજ્યો તેટલે અંકાવળી ધણું હરખી મન સ્વામી
પ્રતી બોલી વચન એનો જનમ લખાવો અહીં રાજકુંવરે સાંભળ્યું
તહિં, જોશી તેડાવી કીધું કામ જોશી બોલ્યા તેણે કામ નામ બળ-
વંત પાડોને તમે. લેખ પ્રમાણે કહું છું અમે એવું સાંભળી થયો
રળીમાત, પાડયું નામ મળી સહુ સ.ય. વળી જોશી બોલ્યો તે દાર,
રાજકુંવર પ્રત્યે નીરધાર, ધણો ભાગ્યશાળો છે એહ સત્ય કરીને માનજો
તેહ. આવું સાંભળ્યું જેણીવાર હરખ્યા ધણું તે રાજકુંમાર, તીહાં
ખુશી થયા જન સહુ જોષીને ધન આપ્યું બહુ; જોષી પોતાને
ઘેરજ ગયા દ્રવ્ય લેખને સુખીયા થયા એમ કરતાં વીત્યા બહુ દન
રાજકુંવરે વીચાર્યું મન, પુત્ર આપણો મોટો થયો હેત ધરીને
બોલજ કહ્યો ત્યારે પુત્ર બોલ્યો તે વાણ સાંભળો માતાજી અતુર
સુખજી, દાદાજીને મળવાના કોડ. નમીને કહું છું કરજોડ, માટે

જવા લોને તમે, ખુશી થકને કહું છું અમે; ત્યારે વિચાર્યું પોતે
મન. સાંભળી વચન બોલ્યા રાજન પુત્રજ તમે કહ્યું નિરવાણુ
માઠ આબ્યું જલદપુર જલુ; તેને તેડવા મોકલ્યા જે ઠાસ પુત્રને
મુખ જોવાને કાજ.

ઢાહરો—રાજકુંવર એમ બોલીયા સાંભળ બળવંત તન;
જાઓ મળીરે આવજો. આજથી ચોથે દન માણસ દાદાજીનું આ-
વીયું તમને તેડવા કાજ; તેની સાથે પરવરેા ઘોડે ચડોને આજ.
ત્યાંથી પુત્ર પરવર્યો ગયો સીરકસ્તાન મોકાર; રાજસભામાં આવી
કરી, ચરણે લાગ્યો તેણીવાર, જલદસંગ ધણું રીજ્યો; તેડ્યો
પુત્રને પાસ; બોળામાં બેસાડી કરી, ચુંબન દીધું ગાલ પુત્ર દેનેખી
ધણું હરખીયો ઉલટ અંગ ન માય; ચતુરાઇ કીંત્રી ચોગણી ખુશી
થયા મનમાંજ રાજાએ વીચાર્યું મન વીશે, લાગ્યશ'ળી છે એક
હવે હું તો વૃદ્ધ થયો. વીચાર કર્યા પછી તેહ. વજર તેડ્યો પોતા
તણો વીચાર કર્યો તે સાથ; વજરનું કહ્યું મુખ થકી, એને પાટ
બેસાડું આજ, જોષી બોલાવીને પુછીયું શુભ મહુર્ત નીરવાર; તે બતાવે
મુજને નીચ્યે કરી આવાર સભા ભરાઇ બેડી સઢી ઉલટ સહુને મનગોળ
ધાણા વહેંચી કરી. બોલ્યો મુખે વચન સભા સહુ જન દેખતા.
રાજાએ કહ્યું આ કામ, બળવંતને તેડી કરી, બેસાડ્યો તેણે કામ
રાજ્યાસન બેસાડીયા વાગ્યા ઢોલ નીશાન જેજેકાર સમામાં થયો
ખુશી થયા સહુ જૂન રાજ રાણીએ સાંભળ્યું, હરખ્યા મન માંજ
પુત્રનેા પુત્ર રાજ પામીયો આનંદ અંગ ન માય રાજ ચલાવે
આનંદથી: રાજ રીજ્યો મન, બજર થઇ કાઢા ચારને, તે ઉદસ
થયા મન, અમ છતાં રાજ એ કરે. એ કોના ધરનેા ન્યાય, મુજ
ખીતાંએ વીપરીત કહ્યું એ તો શું કહેચાય. તેવું વીચારી નીસર્પ
થયા ખીતાની પાસ: ત્યાં જઇને વીનતી કરી. એ શું કીધું તાત.

ત્યારે પીતા કહે પુત્ર સંગ યોગ નહીં તમ રાજ સાકા તરશેએ
 ચકી માટે સોંપીયું રાજનું કાજ, તમે રાજ ચલાવવું શીખ્યા નથી
 ત્યાં શું કરીએ કામ; ગુલામી કામ દેરાવીયા, રમીયા જુગડું તે
 કામ મોટી એજ તમને સહી સા દેખે પુરના લોક તમે ખાઓ
 પીઓ ખુસી કરો સમાવો મનના શોક. હામ કરે બગવંતજી તે
 પ્રમાણુ રહો આ વાર, એવું કરી મોડલ્ય. પુત્ર પેલા ચાર નીચુ
 નેવા તે ગયા આવ્યા પોતાને દાર.

છાપો—લુંડું દેહમાં દુઃખ ભુખ પણુ તેથી લુંડી લુંડું દેહનું
 કામ કલંક જે આપ કુતી લુંડું અતી અપમાન લુંડું રાત્ર દુઃખ
 થાએ લુંડું ઉપાડવો ભાર, લુંડુ મુસાફરી જાએ પણુ લુંડાથી
 લુંડું કહે મોટું દુઃખ સસારમાં, કીજન કહે સત્ય માનજો રાજન
 જાય પર હાથમાં.

દાહુરો—તે ખખર થઈ છે ખાગમાં હરખ્યો ધણું તે રાજ
 ગણીએ જઈ કહ્યું તમ પુત્ર પામીઓ રાજ. બંધાવળી ધણું રીજ્યાં
 બીજી રીજી નાર. મજ સત્રયરનો પુત્ર પામ્યો રાજ કારભાર ધણો
 હરખ તહાં થઈ રહ્યો; વધામણાં ઘેર ઘેર, હવે ઝૂગળ આપીયો,
 રાજ પામ્યો તેની પેર, પુત્ર રાજ પીતાનું કરે; પેતે ચલાવે ઘેર; ખાગ
 બગીચા જોઈ કરી, હરખે છે બહુ પેર ખાચે પીચે આનંદમાં ઓછવ
 થયા ઘેર ઘેર; એ વાત રહી એટલે કહું ચારે ભાઈની પેર.

ચોપાઈ—ચાર જણા વિચારજ કરે, મનમાં ટ પોતાને ધડે
 ધણી ચતુરાઈ કરે છે સહી પણુ બગવંત સાથે ચાલે નહીં એમ
 થઈ ગયા બહુ દન; કાયલી થયા પેતે રાજન, યાકુળ બ્યાકુળ પો-
 તાને મન; બોલ્યા બગવંત મુખ વચન. દાદાજી કહું એક વીનતો
 તે સંભળાવી કાન ચકી, હું બગવંત વહાલો છું ધણું ન ચાલ.

ચાર કાક તણું અસતુલ્ય બળ માફ છે જાણુ. ચાર કાકાનું નવ
ચાલે વહાણુ તમે રાજ્ય કેમ ન સોંપ્યું એહને સત્ય કરી ખાની
દીધો મને આપ અખચાર આપીએ સંદેહ મનનો બાંગીએ-
એની મોહાર કરી આપીએ. સંદે બળવંત નિશ્ચિત બેઠો તહી નવ
ચાહ્યું ચારનું તહી મનમાં સમજીને રહ્યા સહી હવે તાત એક
નવી થઇ દાદાજી મરણ પાયા સહી બળવંત રાજ પોતાનું કરે
કાકાનું મનમાં નામ ધરે ખાય પીએને ખુબી કરે બોજી વાત મન
માં નવ ધરે એ વાત અહીયાંથી રહી બંકાવણીએ સાંભળ્યું તહી
તેણે બળવંતને કહાળ્યું સહી તમે નોકાને દેડ દેતા નહી અમે
ડાહ્યાને શું કહીએ નથી તમને શીખામણુ દેતા નથી તમે છો
ચઉદ વીધા ગુણુ જાણુ તેમાં જાણું શું કહીએ વાણુ વેદ પુરાણુ
કહીએ કથી પોતા કાકામાં અંતર નથી પીતાનું રાજ તે પુત્રજ
કરે ધર્મ આપણો તેથી ડરે એવું કાગળમાં લખ્યું છે સહી એક
કાશદને મોકલ્યો તહીં જઈ કાશદે કર્યા પ્રણામ કાગળ કરમાં આ-
પ્યો તે કામ વાચી હરખ્યું અંતરણુ માત પીતાના ચાંપુ ચર-
ણુ માતા વચન મીથ્યા નવ કરે ગઢેવ નરકમાં નહી સચરું.

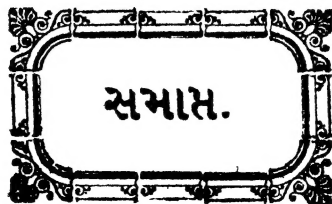
દોહરો—બળવંત બુદ્ધિ આગળો વાંચ્યો માતાનો પત્ર
કાકાને ચરણે નમ્યો આપો મહેરને છત્ર અમત્ર પટે આપ્યો
વળી આપ્યો કંઈનો કટાર રાજ્યાસન આપ્યું વળી દીધો બહુ
મનુકાર માતપીતાએ તેડાવીએ અમે જઈશું અમારે ગામ. ખાવો
પીએને ખુબી કરો રહેજો તમે આ કામ ચારે ચીતમાં હર-
ખીયા દીધો બહુ આસીશ માનપિતાની ભક્તિ કરે તેને સનમુખ
જુગદીશ પછી આજ્ઞા માગી સંચર્યા ઊલટ અંગ ન માય પ્રદક્ષ
ણુ કરી પ્રણમીયો માતપીતા પાય રૂપ દેખી રીજી ધણું કરી
એવું શુભ કાંજ આપણે જઈએ બકાપુરી આલી પુત્રને રાજ.

જેથી તેડ્યા જુગતશું આદર કીધા માન લગ્ન લાખેણું કહો તમો રાજ તપે જેમ બાણુ. ત્યારે જુગતે જેથી બોલીયા ગુરૂ થઈ પ્રયોગ છે સાર; આજ બેસાડો રીઝમાં તપશે તેજ અપાર, વચન સુણી હરખ્યા ધણું, કીધા સધળા કાજ દાન પુણું કીધાં ધણાં બળવંતને સોંપ્યું રાજ, વીમાને બેસી બેઝી જણા અંકાવળી માનર માનવી રૂપ મટી ગયું પામ્યા દેવાંશી અવતાર, સુખ ભો- મવે સ્વર્ગનું પામ્યા સુરપદ ધામ, પ્રાક્રમ કીધાં અતી ધણુ જુગમાં રહે એક નામ.

ચોપાઠ—જેણે મુખ સમર્થા શ્રી રામ જુગમાં રહે એક એનું નામ અન્ય દાન કીધાં બહુ કામ, ક્યું જેણે પરમાર્થનું કામ દીપાવે વધકુંઠ ધામ જુગને જશ વાધે પુર ગામ, જુગ જશ મનમાં જેહનો કહે કવી તેને જીવતો જણવો.

દોહરો—બેવાં પ્રાક્રમ જે કરે રાખી હૈડામાં ધીર; નામ રહે નવખંડમાં જેવો વીક્રમ વીર, એ કથા જે સાંભળે કરે જે પુન્યને દાન; આ દોહમાં જશ પામશે. પરલોકે બહુમાન બુદ્ધિ પ્રમાણે આતુરી ધરીને મન ઉદ્ધાસ; જે ગાય શીખેને સાંભળે તેનો વધકુંઠ વાસ. ત્રોતા વદતા સાંભળે પહોંચી મનના કોડ કૃષ્ણ કહે સહુ બોલજો જય જય શ્રી રણકોડ.

તમામ વાર્તા સંપૂર્ણ.

અરેબિયન નાઈટ્સ.

ખુશીનો ખબરો અઠકાશનો લાંડાર, અને વારતાઓનો મહાસાગર આ અરેબિયન નાઈટ્સનું પુસ્તક છે. આમાં નહાની મોટી અસંખ્ય વારતાઓનો સંગ્રહ છે. વારતામાં પેટા વારતા એવી એવી ઘણી વારતાઓ હોવાથી એકવાર વાંચવા લીધા પછી તે હાથમાંથી હેઠે મુકવાનું મન થતું નથી. દુનીયાની દરેક ભાષામાં તેનાં ભાષાન્તર થયેલાં છે. અને તે સર્વની હજારોની સંખ્યામાં વેચાય છે. સો સારા પુસ્તકો માનું તે એક પુસ્તક છે. રાજા અને રાંક બધાને સરખો આનંદ આપે તેવું આ પુસ્તક છે. ઘણા વખતથી આની આવૃત્તી મળતી ન હતી ને હમણાજ તેની ચોથી આવૃત્તી બહાર પાડવામાં આવી છે. કાગળ ગ્લેઝ પાકુ સોનેરી પુઠું મોટી સાઈઝનું લગભગ ૬૦૦ પૃષ્ઠ છતાં કીંમત રૂ. ૪૥૫ પોષ્ટેજ ૧૦ આના જુદા રકમ કાગળ પાકું સોનેરી પુઠું કીંમત રૂ. ૩૥૫ પોષ્ટેજ ૧૦ આના જુદા.

મળવાનું ઠેકાણું:-

બુકસેલર મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે

ત્રણ દરવાજા-અમદાવાદ.

ધર્મ વિજય પ્રેસ-અમદાવાદ

